Республика кунĕпе саламлатпăр!

Анне, аппа та йăмăк, мăшăр… Эсир пуртан кил-çуртăм мăшă

ХЫПАР

1997 çулхи январĕн 30-мĕшĕнче тухма пуçланă

Чăваш хĕрарăмĕ

24(946) №, 2016, çĕртме/июнь, 25

Хакĕ ирĕклĕ.

16+

Хаçата электронлă адреспа та çыру çырма пултаратăр: zuwxeraram@mail.ru.

●Кишĕр симĕсленесрен... Юн пусăмĕ чаксан 8 стр.

●Упăшкана юрас тесе... Арăм патне... улаха 9 стр.

●Эстрада çăлтăрĕ хăй пуранакан ял ятне улăштарасшăн 11 стр.

САЛАМ

Хаклă ентешĕмĕрсем!
Сире Республика кунĕ ячĕпе пĕтĕм чунтан саламлатăп!

Пире чăннипех те тивлетлĕ çĕршывра – анлă Атăл мăнаçлăн юхса иртекен, 128 наци çыннисемшĕн тата 8 халăх ушкăнĕшĕн тăван кил шутланакан тăрăхра – ĕçлеме тата пурăнма телей пӳрнĕ.

Чăваш Ен халăхĕн ĕçченлĕхĕ республика тулашĕнче те мухтава тивĕçнĕ. Вăл кăткăс тĕллевсене татса парас шутпа пĕрлешме пултарни, пĕр-пĕрне пулăшни тата йăла-йĕркене çирĕп тытса пыни Чăваш Республикин кал-кал аталанăвĕн никĕсĕ пулса тăчĕ.

Пĕрле эпир чылай ĕç пурнăçларăмăр. Хуласемпе ялсем илемленеççĕ, инфратытăм аталанать – çĕнĕ çулсем хута каяççĕ, ку чухнехи ача сачĕсемпе шкулсем, спорт тата медицина объекчĕсем, пурăнмалли çуртсем çĕкленеççĕ, çĕнĕ производствăсемпе предприятисем, туризмпа сервис индустрийĕн объекчĕсем уçăлаççĕ.

Пĕлтĕр Чăваш Ене ачасемшĕн пурăнма чи лайăх майсем туса панă Раççей регионĕсенчен пĕри тесе йышăннă.

Республика Раççей Федерацийĕн чи инновациллĕ пилĕк субъекчĕ шутне кĕчĕ.

Чăваш Ен çĕр ĕçченĕсем производствăра инновациллĕ технологисемпе усă кураççĕ. Хресченсен тухăçлă ĕçĕ республикăра пурăнакансене ял хуçалăхĕн паха продукцийĕпе тата апат-çимĕç продукчĕсемпе туллин тивĕçтерме май парать.

Социаллă политикăна тĕллевлĕн пурнăçласа пынине, экологи лару-тăрăвне йĕркеленине, наци сывлăхне çирĕплетнине пула демографи лару-тăрăвĕ лайăхланать, вăрăм ĕмĕрлĕ çынсен шучĕ, нумай ачаллă çемьесен йышĕ ӳсет.

Эпир çамрăк ăрăва хамăр халăхра йăлана кĕнĕ çемье хаклăхĕсене тĕпе хурса пăхса çитĕнтеретпĕр, аслă ăру çыннисемпе хальхи вăхăтри ĕçченсене хисеплеме вĕрентетпĕр.

2016 çула Чăваш Енре Ĕç çыннин çулталăкĕ тесе йышăннă. Этем аталанăвне инвестицисем хывни, кашни çынна хăйĕн пултарулăхĕпе туллин усă курма майсем туса пани пирĕн пĕрлехи çитĕнӳсен никĕсне йĕркелеççĕ.

Эпир паян пирĕн регион тулли вăй-хăватлă тата ырă малашлăхлă тесе çирĕплетсех калама пултаратпăр. Хальхи Чăваш Ен – çĕр пин мехелпе палăрса тăракан сумлă çĕршыв, малашлăха ăнтăлакан, пысăк пĕлтерĕшлĕ плансене шанчăклăн пурнăçа кĕртекен регион.

Республикăра пурăнакансене тăван çĕре чăннипех юратнăшăн чĕререн тав тăватăп!

Пĕтĕм чунтан çирĕп сывлăх, телей тата ырлăх сунатăп!

Чăваш Республикин Пуçлăхĕ Михаил ИГНАТЬЕВ.

Çанталлăк

	кăнтăрла	çĕрле
25.06	+23	+18
26.06	+24	+16
27.06	+23	+19
28.06	+22	+15
29.06	+24	+15
30.06	+25	+16
01.07	+26	+19

Василий КУЗЬМИН сăнӳкерчĕкĕ.

4 стр.

Элĕксем ĕçлеме те, савăнма та пĕлеççĕ

Республика кунне ирттермешкĕн кăçал Элĕксем тивĕç пулчĕç. Паллах, хăйсен ырă ĕçĕсемпе тата çитĕнĕвĕсемпе çĕнсе илчĕç çак чыса. Хăнасене йышăнмашкăн тĕплĕн хатĕрленчĕç: салана хăтлăх, тирпей-илем кĕртрĕç. Çĕртме уйăхĕн 24-мĕшĕнче вара аслă Раççейĕн тĕрлĕ кĕтесĕнчен килсе çитнĕ вун-вун хăнана çăкăр-тăварпа ăшпиллĕн кĕтсе илчĕç.

Кăçалхи уяв Йăлкăшсен асĕнче чылайччен упранĕ: Чăваш Ен ертӳлĕхĕ паллă кун ячĕпе вĕсене парнепе савăнтарчĕ, кунта фельдшерпа акушер пункчĕн çĕнĕ çурчĕ çĕкленчĕ. Çакăнпа ватти-вĕтти те, вăйпитти те кăмăллă.

ФАП ертӳçи Альбина Борисова палăртнă тăрăх – кунта çывăхри 5 ялта пурăнакан 904 çыннăн, çав шутра 18 çула çитмен 147 çамрăкăн тата çулталăк тултарман 4 пепкен, сывлăхĕшĕн тăрăшаççĕ.

Район больницин тĕп тухтăрĕ Василиса Архипова пĕлтернĕ тăрăх – ФАП строительстви валли республика бюджетĕнчен 2 миллион тенке яхăн, район хыснинчен 300 пин уйăрнă. Тĕрĕссипе, ăна вăхăтра хута ямашкăн строительсемпе пĕрле ял çыннисем те сахал мар тăрăшнă: субботниксем ирттерсе тавралăха тирпей-илем кĕртнĕ. Вĕсене, сăмахран, Виталий Леонтьев пенсионер та хастар хутшăннă. «Пурте ĕçлерĕмĕр, халĕ пĕрле савăнатпăр, – тет вăл. – Юмахри пек çурт ӳссе ларчĕ вĕт».

Кулибинран та, артистран та кая мар…

Ун хыççăн республика Пуçлăхĕ салари Совет Союзĕн Геройĕ М.Ефимов ячĕллĕ лапамра йĕркеленĕ харпăр хăй техникин «21 ĕмĕрти Кулибин» тата ача-пăча пултарулăхĕн «Модельсен тĕнчи» конкурс фестивальне çитсе курчĕ. Тĕлĕнмелли, чуна тыткăнлаканни сахал мар пулчĕ кунта. Уява пухăннисем паянхи ăстасем Кулибинран кая маррине курса ĕненчĕç. Тĕрлĕ районти шкулсенчен килнĕ çамрăк ăстаçăсем робот техникипе паллаштарчĕç. Çитĕннисем, чун туртăмне трактор-машинăра тупнисем, тĕпрен илсен, Шупашкарти трактор завочĕн музейĕн хастарĕсем, хăйсем ăсталанă е çĕнетсе улăштарнă ял хуçалăх техникине – туртăм вăйлине, сухалакан-акаканнине, çулакан-кăпкалатаканнине, пухса кĕртекеннине – халăх умне кăларчĕç.

Олимпиадăра ăмăртасси – кашни спортсменăн ӗмӗчӗ

Раҫҫей атлечӗсем Рио-де-Жанейрона каяс тӗллевлӗ

Шупашкарти «Олимпийский» стадион ҫăмăл атлетсен Раҫҫей чемпионатне пиллӗкмӗш хут йышăнать пулин те кăҫалхи ăмăрту хăйнеевӗрлӗхпе палăрса тăчӗ. Раҫҫей спортсменӗсене хирӗҫле «кампани» пуҫарни те атлетсен кăмăл-туйăмне пăсрӗ. Тен, ҫавăнпа хăшӗ-пӗри хăйӗн кăтартăвӗсене лайăхлатас тӗллевпе ҫине тăмарӗ курăнать. Пурпӗр чемпионатра хӗрӳ тупăшусемпе ҫивӗч финалсем, пысăк ҫитӗнӳпе кӗтменлӗх сахал мар пулчӗҫ. Кашни ăмăртура чи пултаруллисем вăй виҫрӗҫ. Старта ҫамрăк спортсменсем те, Олимп чемпионӗсем те, тӗнче тата Европа турнирӗсенче палăрнисем те тухрӗҫ. Вӗсен йышӗнче 2015 ҫулта Чăваш Ен тӗп хулинче иртнӗ командăсен Европа чемпионачӗн паттăрӗсене те куртăмăр.

Екатерина Ишова – виҫҫӗмӗш

Чи малтан кӗрешӗве 100 метра парăнтаракансем тухрӗҫ. Ку ăмăртура ҫамрăк спринтер, юниорсен чемпионачӗн призерӗ Анна Сивкова ҫӗнтерчӗ. Пӗлтӗрхи чемпионка Анна Кукушкина /Мускав/ виҫҫӗмӗш пулчӗ. Арҫынсенчен ҫак дистанцире Денис Огаркова ҫитекенни пулмарӗ.

Чăваш Ен спортсменӗсем те савăнтарчӗҫ. Стайерсен турнирӗнче Вăрнар хӗрӗ Екатерина Ишова /Горбунова/ бронза медаль ҫӗнсе илчӗ. «Ку медаль маншăн «ылтăнпа» танах: Раҫҫей чемпионатӗнче эпӗ пӗрремӗш хут наградăллă пултăм. Ҫӗнӗ ҫитӗнӳсем тума вăй-хал парать», – терӗ Универсиада призерӗ. Унăн кăтартăвӗ – 15 минут та 55,03 ҫеккунт. Сăмах май, вăл 1500 метрлă дистанцисенче сахал мар палăрнă. Ку хутӗнче 5000 метрлă дистанцие вара Европа чемпионачӗн маттурӗ Елена Коробкина чи малтан вӗҫлерӗ, ун хыҫҫăн пушкăрт хӗрӗ Гульшат Фазлитдинова ҫитрӗ. Арҫынсен чупăвӗнче ҫӗнтӗрӳҫӗ ятне Владимир Никитин тивӗҫрӗ.

Еленăпа Анжеликăн тупăшăвӗ

Иккӗмӗш кун стадиона пухăннисем шăчăпа сикекенсен секторӗнчен куҫ илмерӗҫ. Епле-ха унсăрăн: Чăваш Ен стадионӗнче тӗнчипе паллă атлет, Олимп вăйăйисен икӗ хут чемпионки, тӗнче рекордне 28 /!/ хут ҫӗнетнӗ Елена Исинбаева хăйӗн ăсталăхӗпе тӗлӗнтерчӗ. Унпа Европа чемпионки Анжелика Сидорова тупăшрӗ. Тӳрех каламалла, Сидорова Исинбаевăна ҫитеймерӗ: Елена 4,90 метр сиксе ҫӗршыв чемпионкин ятне тивӗҫрӗ. Спортсменка 5,07 метр сиксе тӗнче рекордне ҫӗнетес тӗллевлӗччӗ, анчах хальлӗхе пулмарӗ. Унăн чи пысăк кăтартăвӗ – 5,06 м /2009 ҫул, Цюрих, «Ылтăн лига» ăмăртура/.

Чăваш Ен спортсменки Анжелика Сидорова вара иккӗмӗш вырăн йышăнчӗ, хăйӗн кăтартăвне лайăхлатрӗ – 4,85 м. Иртнӗ ҫул вăл ăмăртура 4,50 метр сиксе ҫӗнтернӗччӗ.

– Паян эпӗ питӗ телейлӗ ҫын. Пӗрремӗшӗнчен, хамăн кăтартăва ҫӗнетрӗм, иккӗмӗшӗнчен, тӗнчери чи вăйлă спортсменкăпа кӗрешме май килчӗ. Ҫамрăк чухне эпӗ Елена Исинбаева пек пулас тесе тăрăшаттăм, вăл епле сикнине пăхса тӗлӗнеттӗм. Акă паян унпа пӗр старта тухма май килчӗ. Ку маншăн питӗ пысăк чыс. Малашлăх пирки калас-тăк, кашни спортсменăн паян пӗр тӗллев – Олимпиадăна хутшăнасси, – савăк кăмăлне пытармарӗ 2014 ҫулхи тӗнче чемпионачӗн кӗмӗл призерӗ.

Шубенковпа Ухов – чемпионсем

Арҫынсен хушшинчи кӗрешӳсене те сăнама кăсăклă пулчӗ. Тӗслӗхрен, барьерсем урлă 110 метра чупакансен тупăшăвӗнче Сергей Шубенков ҫӗнтересси пирки никамăн та иккӗленӳ пулмарӗ. «Малтанхи кăтарту кăшт япăхрахчӗ манăн, ҫавăнпа хумханнăччӗ те. Финалта кăтарту лайăхланни кăмăла ҫӗклерӗ. ИААФ йышăнăвӗ савăнтармарӗ пулин те шанăҫа ҫухатмастăп-ха. Доклада вуласа тухрăм та – пирӗншӗн пит начарриех ҫук иккен унта. Вӗсем пирӗн ҫунатсене хуҫасшăн кăна. Пӗтӗм тӗнчери Олимп комитечӗн сăмахӗ витӗмлӗрех пуласса кӗтетӗп. Ырри усала ҫӗнтеретех», – яланхи пекех хаваслă йăл кулă ҫиҫрӗ спортсмен питӗнче. Барьеристсен ăмăртăвӗнче пьедестал ҫине иртнӗ ҫулхи пекех Константинпа Филипп Шабановсем /пиччӗшӗпе шăллӗ/ хăпарчӗҫ. Хӗрсен ушкăнӗнче Олимп нормативне унччен пурнăҫланă Екатерина Галицкая мала тухрӗ.

Ҫӳллӗшне сикекенсен секторӗнче вара Олимп чемпионӗ Иван Ухов, тӗнче чемпионӗ Даниил Цыплаков тата Олимп вăйăйисен призерӗ Андрей Сильнов вăй виҫрӗҫ. 2015 ҫулта ҫӗршыв чемпионатӗнче иккӗмӗш кăтартупа палăрнă Иван Ухов ку хутӗнче ҫӗнтерчӗ пулин те савăнăҫлă марччӗ: те 2,30 метра тăваттăмӗш хутӗнчен кăна парăнтарни, те ИААФ йышăнăвӗ унăн кăмăлне пăснă – журналистсемпе калаҫма кăмăл пулмарӗ унăн. Арҫынсен кӗрешӗвӗнче вара тӗлӗнмелли сахал мар пулчӗ. А.Сильнов тем чухлӗ тăрăшрӗ пулин те пьедестал ҫине хăпараймарӗ, Д.Цыплаков вара виҫҫӗмӗш вырăнпа ҫырлахрӗ. Олимп чемпионӗпе ҫамрăк спортсмен Даниил Лысенко ăмăртрӗ. Иккӗшӗ те пӗр шайра пулчӗҫ, юлашкинчен Ухова ытларах ăнчӗ.

Елена Наговицынăн – «бронза»

Виҫҫӗмӗш кун тӗрлӗ дистанцие чупакансем старта тухрӗҫ. Чăваш спортне юратакансемшӗн уйрăмах интереслӗ пулчӗ. 10 пин метрлă дистанцире тӳрех виҫӗ спортсменка ăмăртрӗ. Вӗсем – пултаруллă марафонҫăсем Альбина Майоровăпа Наталья Пучкова тата 2012 ҫулхи Олимп вăййисене хутшăннă Елена Наговицына. Ку тупăшура олимпҫă тӳрех лидерсен йышне тăчӗ, ҫавăнпа пурте унран медаль кӗтрӗҫ. Телее, Е.Наговицынăна ăнчӗ – «бронза». Чăваш Ен стайерӗ дистанцие 32 минут та 14,43 ҫеккунтра вӗҫлесе пирӗн командăна пухмачне виҫҫӗмӗш наградăпа пуянлатрӗ.

– Паянхи стартра ҫăмăл пулмарӗ. Юрать, ҫумăр ҫурӗ. Унсăрăн тата йывăртарах килетчӗ, – терӗ Елена Олимп вăййисене хутшăнма кăмăл пуррине пӗлтерсе. Арҫынсен турнирӗнче пӗртăван Анатолипе Евгений Рыбаковсем ылтăнпа кӗмӗл медальсене ҫӗнсе илчӗҫ. 10 пин метра чупас енӗпе ăстаскерсем дистанци тăршшӗпех малтисен ретӗнчен каймарӗҫ.

Чăваш Ен спортсменӗсенчен ҫавăн пекех сăнă ывăтакан Вера Ребрика тата Владимир Попов атлета /10000 м/ палăртас килет. Вӗсем тӗрлӗ ăмăртура лайăх ҫитӗнӳсем турӗҫ.

Андрей МИХАЙЛОВ.

ЧР ПА сайтӗнчи тата Василий КУЗЬМИН сăнӳкерчӗкӗсем.

Дмитрий ШЛЯХТИН, РФ ҫăмăл атлетика федерацийӗн президенчӗ:

– Федерацин паянхи тӗллевӗ – Раҫҫей спортсменӗсене Олимп вăййисене хутшăнма майсем туса парасси. Ку енӗпе эпир пирӗнтен мӗн килнине пӗтӗмпех тăвăпăр, вӗҫне ҫитиччен кӗрешӗпӗр. «Йӗркене пăсман атлетсен тӗнче ăмăртăвне кайма ирӗк пур. Вӗсен йышӗ пӗчӗк мар. ИААФ ертӳлӗхӗ ырă улшăнусене шута хурасса, йывăр лару-тăрура Олимп комитечӗ пире пăрахмасса шанас килет.

Юрий БОРЗАКОВСКИЙ, Раҫҫейӗн пӗрлештернӗ командин тӗп тренерӗ:

– Пирӗн спортсменсем шанăҫа ҫухатмаҫҫӗ. Вӗсем унччен пекех тренировкăра ăсталăха туптаса Олимп вăййисене хутшăнма хатӗрленеҫҫӗ, кашниех унта лекес шухăшпа пурăнать. Эпир яланах тӗнчере чи вăйлисем пулнă, пирӗннисем ҫӗнтерӳпе пӗрре мар таврăннă. Кăҫал атлетсене тӗнче аренинче тупăшма май памарӗҫ пулин те Олимпиадăра хамăра лайăх енчен кăтартас килет.

Елена ИСИНБАЕВА, РФ спортăн тава тивӗҫлӗ мастерӗ, Олимп чемпионки:

Олимпиадăра ăмăртасси – кашни спортсменăн ӗмӗчӗ. Унта хутшăнас тӗллевпе эпир кунне-ҫӗрне пӗлмесӗр ӗҫлетпӗр, ăмăртусенче хамăр ăсталăха туптатпăр. Олимпиадăна хутшăнма ирӗк паманни манăн пӗтӗм шухăш-тӗллеве тӗп тăвать. Ҫапах эпӗ те ырра ӗненетӗп. Раҫҫей спортсменӗсен унта пулмаллах, мӗншӗн тесен эпир пуринчен те вăйлăрах! Эпир ҫӗнтеретпӗрех!

Чăваш хаçачĕсем – лайăххисен йышĕнче

РФ национальноçсен ĕçĕсен агентстви регионсенчи 31 чĕлхепе тухакан массăллă информаци хатĕрĕсен чи лайăх кăларăмĕсемпе информаци ресурсĕсене палăртнă.

Çак йыша "Хыпар" Издательство çурчĕн кăларăмĕсемпе Шупашкар районĕнчи "Тăван Ен" хаçат та кĕнĕ. Вĕсен материалĕсем пичет мелĕпе те, электрон версипе те кун çути курасçĕ. Агентство сайтĕнче "Раççей халăхĕсен тĕрлĕ чĕлхипе тухакан МИХсемпе информаци ресурсĕсем" баннер вырнаçтарнă. Унта çак чĕлхесен кун-çулĕ, аталанăвĕ тата вĕсемпе усă курни яр уççăн курăнать. Паянхи кун тĕлне çĕнĕ уйăрма 42 информаци ресурсĕпе паллашма пулать.

Александр ИВАНОВ, ЧР информаци политикипе массăллă коммуникацисен министрĕ: *"Хальхи вăхăтра массăллă информаци хатĕрĕсен чылай кăларăмĕ вырăсла пичетленет. Пирĕн вара тăван чĕлхепе культурине упраса хăварасси çинчен те манмалла мар. Тăван чĕлхе сумне ÿстерме ача-пăчаранах пуçламалла. Ку енĕпе тĕрлĕ министерствăпа ведомствăн пĕрле килĕштерсе ĕçлемелле. РФ национальноçсен ĕçĕсен агентстви чăваш хаçачĕ-журналне лайăххисен йышне кĕртни питĕ пĕлтерĕшлĕ. Çакă пире тăрăшса ĕçлеме хавхалантарать".*

Хамăр инф.

Чĕлхемĕр аталансах пытăрччĕ

Çĕртме уйăхĕн 23-мĕшĕнче чăваш халăхне çутта кăларнă Иван Яковлевич Яковлев палăкĕ умĕнче митинг иртрĕ.

Унта республика Пуçлăхĕ Михаил Игнатьев, ЧР Министрсен Кабинечĕн Председателĕн заместителĕ – Чăваш Ен Пуçлăхĕн Администрацийĕн ертÿçи Юрий Васильев, Чăваш наци конгресĕн ертÿçи, ЧР Патшалăх Канашĕн депутачĕ Николай Угаслов, ЧНК Мăн Канашĕн членĕсем, Раççей Федерацийĕн субъекчĕсенчи тата чикĕ леш енчи чăваш наци-культура пĕрлешĕвĕсен ертÿçисем хутшăнчĕç, палăк умне чечексем хучĕç. Михаил Игнатьев аякран çитнĕ хăнасене чăваш çĕрне вăхăт тупса килнĕшĕн тав турĕ. Пухăннисене Аслă Вĕрентекенĕмĕрĕн Халалне тĕпе хурса пурăнма сунчĕ, унпа ачасене те паллаштарма сĕнчĕ.

Çав кунах Наци библиотекинче ЧНК Мăн Канашĕн черетлĕ ларăвĕ иртрĕ.

ЧР Вĕренÿ министрĕн тивĕçĕсене пурнăçлакан Светлана Петрова ытларахăшĕ хайсем чăваш пулин те вырăс чĕлхине суйлама тăрăшни пирки пăшăрханса калаçрĕ. Шкулсенче те чăваш чĕлхипе çыхăннă йывăрлăхсем çук мар. Вĕсене татса парас тĕлĕшпе влаç органĕсемпе пĕрлех общеcтвăн та çине тăрса ĕçлемелле.

ЧР культура министрĕн заместителĕ Вячеслав Оринов ЮНЕСКО чăваш чĕлхине пĕтсе пыраканнисен шутне кĕртнине ĕненмелле мар, çакна шута илмелле çеç терĕ.

Чăваш наци конгресĕн президенчĕ Николай Угаслов чĕлхесем çинчен калакан саккуна пурнăçлас енĕпе ЧНК еплерех ĕçлени çинчен каласа кăтартрĕ.

Мăн Канаш ларăвĕнче чăвашлăха аталантарас ĕçе сумлă тÿпе хывнисене Хисеп тата Тав хучĕсем парса чыснарĕç.

Ирина КЛЕМЕНТЬЕВА.

Тĕплĕнрех – "Хыпарăн" çĕртме уйăхĕн 25-мĕшĕнче тухнă 99-мĕш номерĕнче.

Раççей пуласлăхĕ – регионсенче

Чăваш патшалăх оперăпа балет театрĕнче "Раççей регионĕсем – çитĕнĕвĕн çĕнĕ хутлăхĕсем" IX Шупашкар экономика форумĕ иртнĕ.

Малтан ЧР Пуçлăхне **Михаил Игнатьева** сăмах пачĕç. Вăл регионсен экономикинчи çивĕч ыйтусене сÿтсе явма Шупашкара килме кăмăл тунăшăн ĕçлĕ апатланăва хутшăнакансене тав турĕ, "çавра сĕтелсенче" ăнăçлă ĕçлеме ырă сунчĕ.

– Чăваш Енре пурăнакансем çуллен çĕртмен 24-мĕшĕнче Республика кунне уявлаççĕ, – аса илтерчĕ вăл. – Йăла-йĕркене тытса пурăнаççĕ, çемье пахалăхĕсене тĕпе хураççĕ. Вĕсене никĕсе хывса çамрăк ăрăва çитĕнтеретпĕр. Республикăн предпринимательсемпе хутшăнса пурнăçланă ĕçне хакласа Санкт-Петербургра иртнĕ экономика XX форумĕнче тивĕçлипе кăтартнăшăн пирĕн инвестици рейтингне пĕтĕмлетме хутшăннисене пурне те, çав шутра ятарлă институтсене, Стратеги пуçарăвĕсен агентствине тав тăватăп. Вĕсем республикăн ĕç тăвакан влаçĕн тата предпринимательсен пĕрлĕхĕн хутшăнăвĕсене пахаласа Чăваш Ене тăххăрмĕш вырăнтан /2015 ç./ улттăмĕшне хăпартрĕç. Çак кăтартушăн савăнатпăр, мăнаçланатпăр. Пуласлăхра ăсta тата камсем патне таллăнмаллине пĕлетпĕр. Çынсен, çав шутра çамрăксен, чун-чĕринче тухăçлă ĕçлеме хистекен хăват пур.

М.Игнатьев пирĕн çынсем, этем капиталĕ, ăс-хакăл тĕп пуянлăх пулнине палăртрĕ. Çынсене инвестици хывасси – тĕрлĕ шайри влаçсен тĕллевĕ. Çĕршыв экономикинчи чăрмавсем хăш-пĕр енĕпе Чăваш Ене те ура хураççĕ.

– Анчах эпир электротехника, пылак çимĕç, химиреки, апат-çимĕç оборудованийĕн продукцийĕпе вăйлă, – терĕ. – Вăл экспорта лайăх каять. Пирĕн тавара 85 патшалăх туянать. Республикăра Испани, Германи, Серби, Японии компанийĕсем ĕçлеççĕ. Китай производство йĕркелесе ярасси пирки иккĕленместпĕр.

ЧР Пуçлăхĕ хăнасене социаллă пурнăçри ырă улшăнусемпе паллаштарчĕ. Кăçалхи 5 уйăхри пĕтĕмĕçе пурнăçлакан тата тапхăртипе таплаштарсан промышленноç производствин индексĕ – 114, ял хуçалăх производствин 110 процентпа танлашнă.

– Ăна 2015 çулхинчен лайăхлатрăмăр. Ÿсĕме сыхласа хăварассишĕн тăрăшатпăр, – калаçăва вĕçлерĕ М.Игнатьев.

РФ Патшалăх Думин Вĕренÿ комитечĕн председателĕн заместителĕ **Алена Аршинова** сăмахне халăха вĕрентес ĕçпе çыхăнтарчĕ:

– Манăн çамрăксене юридицие, экономикăна вĕрентме малашне бюджет вырăнĕ сахалрах парассине пĕлтерес килет. Инженерсене, биологсене, химиксене, ытти специалиста хатĕрлеме ыйтăçĕ. Анчах çак профессисене алла илессишĕн экзамен сахалрах тытаççĕ. Çапах эпир инженер специальноçĕсене суйласа илекенсен йышне ÿстерессишĕн ĕçлетпĕр. Ку енĕпе ырă улшăну пур. Вĕренÿ министерстви çак тĕллеве пурнăçлассишĕн ĕçлеме тытăнчĕ ĕнтĕ.

Германири ĕçлĕ çынсемпе çыхăнусем йĕркелеме пулăшакан эксперт **Инна Армстронг** чăваш пайтаçисене нимĕçсен экономикин конъюнктурипе, пуян практикипе усă курма сĕнчĕ. Норвеги-Раççей Суту-илÿ палатин представительствин ертÿçи **Владимир Багреев** шухăша яракан тĕслĕх илсе кăтартрĕ: ял хуçалăх пĕлтерĕшлĕ çĕр Норвегире çĕршывăн мĕнпур лаптăкĕн 3 процентĕнчен те сахалрах, анчах халăха тивĕçтерекен продукцин 50 ытла процентне кунта туса илеççĕ. Пĕтĕм бизнесăн 95 проценчĕ – пĕчĕк тата вăтам предпринимательсен.

Ларура ытти чылай эксперт сăмах каларĕ. Раççей промышленникĕсемпе предпринимательсен федерацин Атăлçи округĕнчи уйрăмĕсен координаци канашĕн ларăвĕ, тĕрлĕ темăпа "çавра сĕтелсем", семинар-канашлусем иртрĕç. Çĕртмен 24-мĕшĕнче форум хăйĕн ĕçне малалла тăсать.

Юрий МИХАЙЛОВ.

ХĂНАСЕН ШУХĂШĔ

Виталий МАНКЕВИЧ, Промышленниксемпе предпринимательсен Вырăс-Ази пĕрлĕхĕн президенчĕ:

«Шăпах Шупашкарти экономика форумне пула пĕррремĕш хут Чăваш Ене çитсе куртăм. Эпĕ Раççей центрĕ çакăнта тесе шухăшлатăп, кунта экономикăна аталантармалли лайăх перспективăсем пур.

Паян эпир пĕррремĕш тĕлпулу ирттертĕмĕр, ку малашне килĕштерсе ĕçлессин пуçламăшĕ тесе шухăшлатăп. Манăн тĕп тĕллев – Ази инвестицийĕсене Раççей Федерацине явăтарасси. Форум вăхăтĕнче эпир тĕрлĕ проект тĕпчерĕмĕр, Чăваш Ен экономикин перспектива отраслĕсене пăхса тухрăмăр. Туслăн ĕçлесе пирĕн пĕрлехи предприятисем йĕркелемелле, бизнеса аталантармалла, çапла майпа çĕнĕ ĕç вырăнĕсем те тупăнĕç».

Владимир БАРМАШОВ, Коми Республикин экономика министрĕ:

«Эпĕ Чăваш Енре пĕррремĕш хут мар. Экономика форумне илес пулсан, унăн пĕлтерĕшĕ питĕ пысăк. Экономика ыйтăвĕсене Петербург, Сочи, Хĕвелтухăç форумĕсенче çеç мар, регионсенче те тишкермелле. Чăваш Енре çак форума 9-мĕш хут ирттерни хăех тĕрлĕ шайри экономика тытăмĕнчи экспертсем унпа кăсăкланнине пĕлтерет.

САМАХ ПАРĂР-ХА

Тавракурăма мĕнле пуянлатмалла?

Марина ТУМАЛАНОВА

Эпир, хаçат ĕçченĕсем, кашни эрнере тенĕ пекех республикăн тĕрлĕ кĕтесне çитетпĕр, çынсен шухăш-кăмăлĕпе кăсăкланатпăр. Пирĕн, паллах, «Чăваш хĕрарăмĕ» хаçата çырăнса илекенсен йышне пысăклатас килет. Çавăнпах тĕрлĕ ÿсĕмри çынсемпе сăмах пуçаратпăр. Нумаях пулмасть çамрăк амăшĕпе паллашма тÿр килчĕ. Хăйне хаçат-журнал кирлĕ маррине тÿрех палăртрĕ вăл. «Ачасен те вулама вăхăт çук. Вĕсене компьютер та, телевизор та илсе панă. Тĕрлĕ кăларăм курччăр, вăйă выляччăр», – тет хăйхискер. Компьютер вăййи е пĕр-пĕр сериал пепкене аталанма пулăшать-и? Халĕ ача-пăча кăларăмĕсене тишкерекенсем кайран та хаçат, кĕнеке вулама пăрахмĕç. Пĕчĕккĕлле хăнăхтармасан вара çитĕнсен пичет кăларăмĕсемпе туслаштараймăн. Малтан, паллах, амăшĕн хăйĕн тĕслĕх кăтартмалла. «Телевизор, компьютер патне ан ларччăр тесе ачасене кĕнеке, хаçат, журнал тăтăш илсе паратпăр. Шăпах вулани тавракурăма пуянлатать», – çине тăтăм эпĕ.

Тепрехинче кукамăшĕ мăнукĕпе лавккана пынăччĕ. Хăй хаçат çырăнас кăмăллă. Анчах пĕчĕккине сентре çинчи теттĕ канăç памасть. Илсе памашкăн макăрсах ыйтать арçын ача. Вăтă хĕрарăм хаçат çырăнас вырăнне тетте туянчĕ. Кĕнеке е журнал енне çавăрнса та пăхмарĕ пĕчĕкскер.

Манăн тантăш вара çулталăкри тĕпренчĕкĕ валли пĕр вĕçĕм кĕнеке туянать. Ахальтен мар унăн аслă ывăлĕпе хĕрĕ – нумай конкурс çĕнтерÿçисем. Кĕçĕнни те вĕсенчен юлмĕ.

Ачасен çуллахи каникула усăллă ирттерме тăрăшмалла: кĕлеткене пиçĕхтермелле, ăс-тăна çивĕчлетмелле.

«Вĕренÿ çулне ăнăçлă вĕçленĕ ятпа, атьăр, вăрмана кайăпăр, кăвайт чĕртсе шÿрпе пĕçерĕпĕр», – çуллахи каникул пуçланичен сĕнчĕ ашшĕ-амăшĕ. Пурте хавасспах килĕшрĕмĕр. Шкул çумĕнчи вăрман хĕррине кайса лартăмăр. Çĕнйĕркелÿ тапхăрĕччченхи вăхăта аса илтерчĕ пире çакă. Ун чухне эпир, пионер отрячĕсем, кăвайт патне пуçтарăнса савăнаттăмăр, выляттăмăр, юрлаттăмăр.

Халĕ те канма пĕтĕм услови пур. Кирек хăш вырăна вараланине вара чун йышăнасшăн мар. Пластик кĕленче, сĕткен курупки... пăрахса хăварнă. Хамăр хыççăн пуçтарма хăçан вĕренĕпĕр-ши?

Вăрман хĕрринче çаплипех çын таталмасть. Юрă-кĕвĕ илтĕнет. Йĕри-тавра шашлăк шăрши сарăлнă. Апла тăк çÿп-çап купи пысăкланасси иккĕлентермест.

Шăрăхра халăх Атăл хĕрринелле туртăнать. Чылайăшĕ ачи-пăчипе канать унта. Шыва кĕнĕ çĕрте çамрăк амăшĕ кĕленче ванчăкне туртса кăларчĕ. Юнашарах ачасем вылятчĕç. Юрать-ха никам та ун çине пусман.

Çу уйăхĕн вĕçĕнче Атăл кунне паллă турăмăр. Ун чухне Шупашкар вăрман хуçалăхĕ субботнике тухнăччĕ. Сут çанталăка сыхлакансем юханшыв хĕрринче 100 ытла михĕ çÿп-çап пуçтарнă. Пурпĕрех çынсем канакан вырăна тасатса çитерме çук ахăр. Çăлавăçсемпе пĕрле тирпейлÿçĕсене дежурствăна кăларма хушма укçа кирлĕ. Тен, тавралăха варалакансене штрафлама пуçламалла? Вара йĕрке те пулĕ, бюджета та укçа кĕрĕ.

Çуллахи каникул вăхăтĕнче ачасем валли шкул çумĕнчи лагерьсем йĕркелерĕç. Çĕртме уйăхĕнче 400-е яхăн лагерьте 20 пин ытла вĕренекен канчĕ. Ачасем валли тĕрлĕ енлĕ программăсем хатĕрленине палăртса хăвармалла.

Шупашкарти 31-мĕш шкулта пĕлÿ илекенсем, тĕслĕхрен, Светлана Гордеева сăвăçпа тĕл пулнă. Унăн кĕнекисене кĕçĕн класра вĕренекенсем уйрăмах килĕштерсе вулаççĕ. Светлана Гордеевăн ĕçĕсем республика конкурсĕнче те мала тухаççĕ. Хальхинче «Корзина с грибами» кĕнекине тĕплĕнрех паллаштарнă автор. Çавна май шăпăрлансем çиме юрăхлă тата наркăмăшлă кăмпасене уйăрма вĕреннĕ.

Хĕвелтухăç поселокĕнчи библиотека ĕçченĕсем «Бригантина» лагерьти ачасемпе туслă çыхăнÿ йĕркеленĕ. Кусса çÿрекен библиотека килессе çав тери кĕтеççĕ унта канакансем. Усă тÿпе айĕнчи кĕнеке усланкинче тĕп сăнарсемпе пĕрле çул çÿреве тухаççĕ вĕсем. Библиотекарьсем лагере шкул программинчи кĕнекесене илсе каяссине йăлана кĕртнĕ. Апла тăк кану вăхăтĕнче вулани çитес вĕренÿ çулĕнче кирлĕ пулĕ. Библиотека ĕçченĕсем палăртнă тăрăх, ачасем пичет кăларăмĕсемпе те кăсăкланаççĕ. Нумай пĕлсен çакăнта йĕркелекен викторинăра çĕнтерме те çăмăлрах.

КУРАВ

Ĕçлес кăмăллисемшĕн çул уçă

Кĕçнерникун Шупашкарта, «Экспо-Контур» сутуилĕпе курав комплексĕнче, «Регионсем – чикĕсĕр ĕçтешлĕх» курав уçăлчĕ. Ăна кăçал Ĕç çыннин султалăкне халалланă.

Курав республика халăхне, пĕр-пĕринпе килĕштерсе бизнес тăвакансене кирлĕ. Унта таварпа пулăшу ĕçĕсен тĕслĕхĕсемпе паллаштарнă кунсенче çĕнĕ килĕшÿсем çирĕплетессе шанатăп. Экономика йывăрлăхĕсене пăхмасăр регион малалла аталанни, ытти республикăпа тата çĕршывпа килĕштерсе ĕçлени савăнтарать. Курава итальян делегацийĕ те хутшăнчĕ кăçал, – хай кăмăлă пулнине палăртрĕ Михаил Игнатьев. Чăваш Ен Пуçлăхĕ мĕнпур хăнана, мероприятие хутшăнма кăмăл тунисене тав турĕ, ÿлĕм те çакнашкал хастар пулма сунчĕ.

Регион ертÿçи республикăри хуласен тата муниципалитет районĕсен стенчĕсемпе паллашрĕ. Халăха паха апат-çимĕçпе тивĕçтерекен предприятисене ырларĕ, конкуренцие çĕнтерсе пырса малалла талпăнма ăнăçу сунчĕ, ĕçлес кăмăллисем валли яланах çул уçă пулнине палăртрĕ.

Краснодар крайĕнчи Тимашевское станцирен çитнĕ Бирюковсен сентри патĕнчен лăпкăн иртсе каяймарăм. Вĕсем хĕвеллĕ тăрăхран вун-вун тĕрлĕ сиплĕ пыл илсе килнĕ: абрикос, кедр, астăрхан майăрĕ хушни. Кашниех усăллă, тĕрлĕ чир-чĕртен сывалма пулăшнине çирĕплетет кил хуçи. Çăка, кукша пуç, сăрт-ту, чечек тусанĕн пылĕ – кăçал юхтарнисем.

«Иртнĕ çул Чăваш Ене пуçласа килтĕмĕр. Питĕ килĕшрĕ сирĕн патра, çавăнпа та ÿркенмесĕрех кăçал та çула тухрăмăр. Çакнашкал курава султалăкне темиçе хут иртерсен те пăсмасть. Туслăха çирĕплетнисĕр пуçне бизнеса аталантарать. Пылĕ хамăрăн та нумай, анчах та сирĕнне те çулленех туянса каятпăр. Пĕлтĕр питĕ пахаланăран эпир Краснодар кăрчамипе пĕрле хĕвелçаврăнăш çăвĕ та илсе килтĕмĕр. Сирĕн халăх ăшă кăмăллă тата сăпайлă», – палăртрĕ Наталья Бирюкова.

Тольятти хулинчен килнĕ Наталья Уткина маçтăрăн тĕрлĕ алки-вăчăрине, май çыххине черет тăрсах туянчĕç. «Чăваш хĕрĕсем питĕ чипер, тĕрĕллĕ тум тата илемлетет. Хулара та пур çĕрте те – тасалăх, йĕрке. Çак курав – хăй чăн-чăн уяв. Хак пама сăмах та çитмест. Питĕ чаплă. Çула тухмасăр чăтаймарăм, Чăваш Ене кăçал та килсе курма тĕв турăм», – терĕ маçтăр.

Курав ытти çулри пекех кăçал та пуян. Пăнчăллăпăнчăллă, хĕрлемес, шупка хĕрлĕ тĕслĕ сысна çуринчен тытăнса ял хуçалăхĕнче паянхи кун питĕ кирлĕ техника таранах илсе килнĕ уява.

Елена АТАМАНОВА.
Автор сăнÿкерчĕкĕсем.

Элĕксем ĕçлеме те, савăнма та пĕлеççĕ

/Вĕçĕ. Пуçламăшĕ 1-мĕш стр./

«Тури чăвашсен этника культури» парк-музее çитиччен районти халăх пултарулăх коллективĕсен театра çаврăннă кăтартăвĕ витĕр тухнă май ку тăрăхри халăх юрă-ташăран чăннипех пултарулли-не ĕнентерчĕ. Элĕк хулашĕ те уява пухăннисене тыткăнларĕ. Ĕç çыннин çулталăкне халалласа районти 12 ял тăрăхĕн харпăр хăй этнохуçалăхĕн ăсталăхĕпе те хăнасем интересленсе паллашрĕç.

Республика кунне уснă май пухăннисене Чăваш Ен Пуçлăхĕ Михаил Игнатьев, Раççей Федерацийĕн Федераци Пухăвĕн Федераци Канашĕн членĕ Вадим Николаев, ЧР Патшалăх Канашĕн Председателĕн заместителĕ, «Единая Россия» партин регионти уйрăмĕн секретарĕ Николай Малов саламларĕç, район экономикине аталантармашкăн сумлă тÿпе хывнă хастарсене Хисеп грамотисемпе чысларĕç, нумай ачаллă çемьесене çĕр лаптăкĕсен сертификачĕ, хăйсен вăйĕпе çурт-йĕр çĕклекенсене социаллă тÿлев свидетельстви пачĕç.

Унтан пысăк концерт пуçланчĕ. «Хĕлхем» спорт комплексĕ умĕнчи лапамра вăй илнĕ тĕрлĕ халăх юрри-кĕвви чăваш тавралăхне саланса тĕрлĕ халăх ывăл-хĕрĕн туслăхĕ ĕмĕрлĕхе пулнине çирĕплетрĕ.

Валентина СМИРНОВА.
Василий КУЗЬМИН сăнÿкерчĕкĕ.

Çĕртме уйăхĕн 23-мĕшĕнче Пĕтĕм Раççейри «Руç ăстисем» конкурс 14-мĕш хут уçăлчĕ. Пирĕн тăрăха çĕршывăн 19 республикинчен тата облаçĕнчен 34 маçтăр килсе çитнĕ. Унсăр пуçне Чăваш Енри 20 ăста хăйĕн пултарулăхĕпе паллаштарма кăмăл тунă. Тĕрленĕ, йывăçран касса кăларнă, ÿкерсе илемлетнĕ, хурăн хуппипе, ÿсен-тăран материалĕсемпе усă курнă, вĕтĕ шăрçапа илемлетнĕ, пир-авăртан, тăмран, татăк-кĕскĕрен ăсталанă, пир тĕртсе çĕленĕ ĕçсене 9 номинаципе хаклĕç.

Хула çыннисем...

ЧР Культура министрĕн тивĕçĕсене пурнăçлаканăн заместителĕ Татьяна Казакова пухăннисене уявпа саламланă май çак ăсталăх наци пуянлăхне кăтартнине, республика Правительстви пулăшнипе пирĕн тăрăхри тĕрлĕ халăхăн культури, йăли-йĕрки аталанса пынине палăртрĕ.

Конкурса хутшăнакансемпе паллашма пуçличчен йĕри-таврари халăха пăхса çаврăнтăм. Ал ĕçĕсемпе кăсăкланакан чылайăн. Елена Пантеева, сăмахран, мăнукĕсемпе усăлма тухнă. Арçын ачасене ÿкерчĕклĕ чул илсе панă, хĕр-упраç валли эрешлĕ тура туяннă. «Мăнуксене чăн ăстасене кăтартас килчĕ. Вĕсен те алĕç тăвас туртăм çуралсан тем пекехчĕ», – тет хĕрарăм.

Кострома облаçĕнчен килнĕ Любовь Честнова çыхать, тĕрлет, çĕлет. Иртен-çÿрен унăн эрешлĕ çи-пуçне тăхăна-тăхăна пăхать. Сăмах май, унăн йăхĕнчи хĕрарăмсем хăй вăхăтĕнче купсасем валли ятуллă тумтир çĕленĕ. Любовь Честнова Шупашкарта пурăнакан Татьяна Сорокинăпа социаллă сеть урлă туслашнине палăртса хăварас килет. Халĕ Раççей шайĕнчи конкурссене пĕрле хутшăнаççĕ. Кострома хĕрарăмĕ хăй ăсталанă тĕрĕллĕ эрешлĕ, ÿкерчĕклĕ кутамккасен сăнÿкерчĕкĕсене Интернета вырнаçтарнă та чи килĕшекеннишĕн сасăлама ыйтнă. Шăпах чи нумай сасă пуçтарнине пирĕн республикăна илсе килнĕ вăл.

Владимир Бебяков /Архангельск облаçĕ/ шкулта ачасене ÿкерме, чертеж тума вĕрентет. «Пушă вăхăтра йывăçран япала ăсталатăп. Вĕренекенсемпе пĕрле чиркÿ макечĕсене тăватпăр. Пирĕн ĕçсене конкурссенче пысăк хак параççĕ. Анчах юлашки çулсенче çамрăксен хушшинче ал ĕçĕпе кăсăкланакансен йышĕ чакса пынине асăрхарăм», – тет хăна.

Раççей халăх маçтăрĕ Константин Медведев Пермь тăрăхĕнчен пĕчĕк арчасем илсе килнĕ. Хĕрарăмсем уçкаласа пăхрĕç те – пăрăнса утрĕç. 8 пин кăларса тыттарма хатĕр мар курăнать. «Пирĕн тăрăхра пăрахутсем, теплоходсем чарăнаççĕ. Ал ĕçĕсене туристсем хапăлласах туянаççĕ. Çамрăксен ĕç çĕнĕрен пуçлама йывăртарах. Эпĕ 30 çул патне сутă тăватăп та – хăнăхса çитнĕ», – ăнлантарать Константин Серафимович.

Мари Республикинчи Иван Гаврилов ăста тĕкĕре хăва хуллипе эрешлесе илемлетет. «Халĕ те сăпка çакакан пур-и?» – пырса тăтăм унăн тепĕр ĕçĕ патне. «Ăна хулара пурăнакансем туянаççĕ. Ытларах чухне саккаспа ĕçлетпĕр», – тет вăл.

15 çул каялла «Чăваш хĕрарăмĕ» хаçатра «Уявра» юрлакан, пир тĕртекен Элĕк каччи Геннадий Степанов пирки «Геннади кĕпе тĕрлет. Кам валли?» статья çырнăччĕ. «Çак таранччен хăвăн ăсталăхна миçе çынна вĕрентрĕн?» – пĕлес килчĕ манăн. «Ĕненетĕр-и, çук-и, пир тĕртме никам та вĕренесшĕн мар», – тет ăста.

Акатуйра вăйă картине тăчĕç

Пĕтĕм чăвашсен Акатуйне иртнĕ çулсенче «Шупашкар: 500 çул» паркра йĕркелеккенччĕ. Правительство хăйĕн хӳттине илнĕренпе Хĕрлĕ тӳремре иртет вăл.

Кăнтăрла çитиччен пултарулăх ушкăнĕсем вăйă картине тăчĕç. Чуна тыткăнлакан юрă-кĕвĕ Атăл çийĕн вĕçсе таврана сарăлчĕ.

Авалхи йăлана пăхăнса мăчаварсем пил парчĕç, чӳк турĕç, ватгисене асăнса Юпа çумне хăю çыхрĕç.

Çакуяв çулсерен вăйилсе пыни куçкĕрет. Тĕнчен, çĕршывăн тĕрлĕ кĕтесĕнчен çитнĕ йăхташăмăрсем чăвашла кăна калаçаççĕ. «Вăйă картине тăрсан ачалăха таврăннăнах туйăнчĕ. Кунта хуран куклипе хăналарĕç. Çак апата хăçан çиниччĕ те маннăччĕ. Эстони чăвашĕсен пысăк салам каласа ячĕç», – «Нарспи» ушкăнĕнчи Лидия Григорьевăн кăмăлĕ çĕкленӳллĕ.

«Мĕншĕн пирĕн тăвансем пит лайăх-ши?

Килес килет, каяс килмест.

Мĕн тăвам-ши?..» – янратаççĕ инçетрен килнисем.

«Эпĕ Самар облаçĕнче çуралнă, халĕ Чулхулара пурăнатăп. Пĕчĕк чухне хăлха патне радио тытса юрланине итлеттĕм. Халĕ хам та пултарулăх ушкăнĕн йышĕнче пулнишĕн савăнатăп», – тет Лидия Уткина.

Пенза чăвашĕсем Республика кунне тăвatтăмĕш хут килнĕ. «Çакăнта вĕçсе çитнĕнех туйăнчĕ. Киле таврăнсанах татах уява килмелли вăхăт çитессе кĕтме пуçлăпăр», – чуна уçса калаçаççĕ хĕрарăмсем.

«Мĕнле илсе килме пĕлчĕç-ши пире çакăнта? Уяв илемĕ пурăнма вăй-хăват парать», – теççĕ Комсомольски районĕнчи Аслă Чурачăкри 81-ри Клавдия Варламовăпа 77-ри Лидия Лукьянова. Çамрăк чухне колхозра йăлтах алăпа ĕçленине, 5-шер ача çитĕнтернине асаилчĕç вĕсем. Алăстисем çапплипех тĕртеççĕ, тĕрлеççĕ, çыхаççĕ.

«Çакнашкал уяв йĕркелеме вăй çитерни мăнаçлăх туйăмĕ çуратать. Чăвашсем – пурте тăвансем. Пирĕн пĕр шухăшлă пулмалла, пĕрле пурăнмалла», – теççĕ Çĕрпӳ районĕнчи «Сăрнай» ушкăнĕнче юрласа ташлакансем.

Чăваш кил-çурчĕ

Хĕрлĕ тӳремре кашни района вырăн уйăрса панине те хăнахрăмăр. Республикăн тĕрлĕ кĕтесĕнче тĕпленнисен кил картине кĕрсе тухакан йышлă.

Канашри таврапĕлӳ музейĕн ĕçченĕ Геннадий Захаров ачасене тăмран кăкшăм ăсталама вĕрентет.

«Эпир паян 5 сехетрех çула тухнă», – сывлăш çаврăса илме ларнă Шăмăршăсем манпа калаçу пуçарчĕç. Лидия Малеевăн тĕрĕллĕ-эрешлĕ нускисене илсе килнĕ вĕсем.

Муркаш районĕнчи Тамара Петровăн шăрçи, салфетки патĕнчен те чарăнмасăр иртме çук. Пирĕн тăрăхра чăн ăстасем пурăнаççĕ.

Çĕмĕрлесем Кино çулталăкĕнче «Иван Васильевич меняет профессию» илемлĕ фильм сăнарĕсене çаврăннă. Вĕсемпе черет тăрсах сăн ӳкерĕнеççĕ.

Вăрнарти ӳнер шкулĕнче ĕçлекен Елена Есенцева уй-хир чечекĕнчен пуç кăшăлĕ çыхать. Хамăр тăрăхра ӳсекен курăксенчен тĕрлĕ панно хатĕрленĕ вăл. Шăрши, чăнах, чуна уçса ярать. Унăн ал ĕçĕсем чирлĕ çынна вăй илме, усал вăйран хӳтĕленме пулăшаççĕ.

Уява килекенсем темĕн тĕрлĕ апат пĕçернĕ, сăра вĕретнĕ. Хăна пăхма пĕлет чăваш халăхĕ!

Марина ГРИГОРЬЕВА.
Автор сăнӳкерчĕкĕ.

Ачасем мĕнрен кая?

Ытларикун Шупашкарта, Андриян Николаев ячĕллĕ паркра ача-пăча Акатуйĕ иртрĕ. Ăна хулара виççĕмĕш çул йĕркелеççĕ.

«Аслисем çуллен Акатуй ирттерсе ака-суха уявĕ вĕçленнине паллă тăваççĕ. Ачасем мĕнрен кая тата? Вĕсем те çулталӑкĕпех тар тăкнă, йывăр сумка йăтса кашни кун шкула ăс пухма чупнă. Вĕренӳ çулĕ вĕçленнине уявламаллах», – палăртрĕ Акатуя пуçланă май Шупашкарти централизациленĕ клуб тытăмĕн директорĕ Любовь Кузнецова.

Кунта хулари шкул çумĕнчи лагерьсенчи ачасем, фольклор, юрă-ташă ушкăнне çӳрекен чăваш чунĕллĕ çамрăксем пухăнчĕç. Асатте-асанне, кукамай-кукаçи йăли-йĕркине сума суни куçкĕрет: шур акăшсене аса илтерекен шăпăрлансем карталанса хĕвеле май çаврăнчĕç. Уява пурте чăваш тумĕпе килнĕ. Улăм карта айккинче 9-10 çулсенчи арçын ачасем паттăр ятне çĕнсе илессишĕн вăй виçрĕç. Хĕрачасем тĕрлĕ тĕслĕ çипрен пĕчĕк кавирсем çыхрĕç, тăварлă чустаран, тăмран открыткăсемпе теттесем ăсталарĕç. Чăваш халăхĕн йăли-йĕркипе те сăнласа кăтартрĕç шăпăрлансем. Ятарласа йĕркеленĕ ăсталăх класĕсенче йăх-несĕлĕн ал ĕçĕсемпе паллашрĕç. Кунта чăваш хĕрарăмĕсен алкавăчăрипе хушпу-тухья куравĕ те ĕçлерĕ.

Ача-пăча Акатуйĕ çулленех хăйне евĕрлĕ иртет. Кăçал Ĕç çынни çулталӑкне халалласа «Çын ĕçпе илемлĕ» ӳкерчĕксен конкурсне йĕркеленĕ. Акатуйăн пĕчĕк хăнисем çак кун кăмăл туличченех паркра чуччу ярăнчĕç, юрласа-ташласа савăнчĕç. Ача-пăча Акатуйне малашне республика шайĕнче ирттерессипирки те калаçу пуçарчĕç.

Елена ГЛУХОВА.
Автор сăнӳкерчĕкĕ.

сăпка çакаççĕ

Унăн пусмине пукане валли – кĕпе, сцена çине тухма капмар çипуç çĕлеме туянчĕç. Хальхинче 1 метр та 30 сантиметр тăршшĕ алшăллине тĕртме пуçланă вăл. «Станок умне пĕр эрне лармасанах тем çитмест пек туйăнать. Тĕртме пуçласан ыванни те таçта кайса кĕрет», – чунне уçать арçын.

«Уяв» халăх фольклор ансамблĕ унăн пусмипе тинтерех çĕнĕ çи-пуç çĕлетнĕ. «Халĕ унашкаллине тупса та илеймĕн», – пусма тĕркисене тытса пăхаççĕ аякран килнĕ хăнасем.

Çĕрпӳ районĕнчи Анатолий Григорьевпа, карçинкка çыхаканскерпе, Çĕнĕ Шупашкарти Зинаида Кулаенко пĕр-пĕрне тахçантанпах пĕлеççĕ. Хĕвелхытă хĕртнĕрен хĕрарăм хăва хуллине шывпа йĕпетет. «Куçĕçе хĕлле е çумăрлă çанталăкра пуçăнмалла та...» – вăрттăнлăха уçаççĕ ăстасем. Вĕсен карçинккисене эпĕ те куç хыврăм, туянмасăр иртсе каяймарăм.

Чăваш хĕрĕсем Ольга Кондратьева, Светлана Лотова, Ольга Волкова улахри пекех лараççĕ. Пĕри – тĕрлет, тепри – ӳкерет, виççĕмĕшĕ пукане ăсталать. Кашниех хăйĕн ĕçне çĕр ĕçченĕпе çыхăнтарнă.

Кăçхине республика Пуçлăхĕ Михаил Игнатьев «Руç ăстисем» конкурса хутшăнакансемпе курса калаçрĕ. «Сирĕн ĕçĕрсем – пысăк пуянлăх, мĕншĕн тесен унта чун хĕлхемне хăваратăр», – терĕ вăл.

Çи-пуçĕ музей экспоначĕ пекех хаклă

20 сехетре Хĕрлĕ тӳремре халăх пултарулăхĕн «Раççей çăлкуçĕсем» фестиваль пуçланчĕ. «Йăлана кĕнĕ çак фестиваль вăй илнĕренпе пĕр ăру çитĕнчĕ. Эпир хамăр культурăна сыхласа хăвартăмăр. Наци пуянлăхне çамрăк ăрун аталантарса пымалла», – сăмах илчĕ республика Пуçлăхĕ Михаил Игнатьев. Вăл хăнасене пирĕн тăрăха килнĕшĕн тав турĕ.

РФ Патшалăх Думин депутачĕ Алена Аршинова чăвашла юрласа пурне те тĕлĕнтерчĕ. «Çакăнта килнисен вĕри чĕрисен витĕмĕпе паянхи уяв ăшăрах, çутăрах», – терĕ вăл.

Эсир хăçан та пулсан 17 регионтан килнĕ 17 ушкăн пĕрле ташласа юрланине курнă-и? Куçпа виçейми çак илем мăнаçлăх туйăмĕ çуратать. Чăнах, ăруран ăрăва куçакан тĕрлĕ наци культурипе, йăли-йĕркипе пуян пирĕн çĕршыв.

«Эпир çынсене савăнăç парнелетпĕр. «Радеюшка» ушкăн йĕркеленнĕренпе 81 çул çитрĕ. Пирĕн çи-пуç та музейри экспонат пекех хаклă. Ăна куç пекех упратпăр, пысăкуявсенче кăна тăхăнатпăр», – чуна уçса калаçаççĕ Архангельск хăнисем.

Ярославльти «Чарочка» юрă-ташă ăстисене Чăваш Ен куракансем лайăх ас тăваççĕ. Вĕсем пирĕн тăрăха çав тери юратаççĕ. 12-ри Настя Рыжова, 10-ри Катя Гневышева, 11-ти Мария Карежина, тĕслĕхрен, 4 çултанпах сцена çинче. «Эпир вĕренӳ çулĕ вĕçнеччĕн хатĕрленетпĕр». Пире кирек ăçта та ăшшăн кĕтсе илеççĕ. Уявран ялан сувенирсем илсе таврăнатпăр», – йăл кулăпа çуталнă хĕрсен сăн-пичĕ.

Ленинград облаçĕнчи «Вересть» фольклор ансамблĕнчи Екатерина Павлова пĕчĕк ачипех килнĕ уява. Унăн ашшĕ – Чăваш Республикинчен. Çавăнпа кунта хăйне килти пекех туйнине пытармасть çамрăк хĕрарăм.

Севастопольсем «Яблочко» ташăпа куракана тыткăнларĕç. «Шолоховская весна» фестиваль валли 5 сехетре хатĕрленсе çитернĕччĕ ăна. Халĕ çĕршывĕпех кăтартса çӳретпĕр», – каласа кăтартать Виталий Орлов.

Дагестан ташă ăстисем Францире, Италире, Испанире, Португалире... хăйсен ăсталăхне кăтартнă. «Çапах Раççейре ташлама ытларах килĕшет», – пĕр саслăн ăнлантараççĕ вĕсем хура çивĕтлĕ чиперккесем.

Республика çыннисем те, хăнасем те уявпа кăмăллă. Аякран килнисем ятарласах чăваш сăмахĕсене вĕренни асра юлчĕ. Вĕсем пирĕн тăрăха татах килесшĕн.

Марина ТУМАЛАНОВА.
ЧР ПА сайтĕнчи тата автор сăнӳкерчĕкĕсем.

ТЕЛЕРАДИОПРОГРАММА çĕртме,27-утă,3

27 тунтикун

1 КАНАЛ
5.00 «Доброе утро»
9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.35, 3.00 Новости
9.20 «Контрольная закупка»
9.50 «Жить здорово!» 12+
10.55, 2.40, 3.05 «Модный приговор»
12.15 «Пусть говорят» 16+
13.25 «Таблетка» 16+
13.55, 15.15 «Время покажет» 16+
16.00, 3.40 «Мужское / Женское» 16+
17.00 «Наедине со всеми» 16+
18.50 Чемпионат Европы по футболу 2016. 1/8 финала. Прямой эфир из Франции
21.00 «Время»
21.35 Т/с «ПРАКТИКА» 12+
23.50 «Познер» 16+
0.50 Х/ф «СМЕРТЕЛЬНАЯ ОХОТА» 16+

РОССИЯ 1
5.00, 9.15 Утро России
9.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00 Вести
9.55 «О самом главном» 12+
11.35, 14.30, 17.30, 19.35 Местное время. Вести-Москва
11.55 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «ВКУС ГРАНАТА» 12+
18.15 «Прямой эфир» 16+
21.45 Футбол. Чемпионат Европы-2016. 1/8 финала. Прямая трансляция из Франции
23.55 Х/ф «ОБМЕНЯЙТЕСЬ КОЛЬЦАМИ» 12+
1.55 «Честный детектив» 16+
2.50 Т/с «НЕОТЛОЖКА» 12+
3.35 «Смертельный таран. Правда о Николае Гастелло» 12+
4.25 Комната смеха

ЧТВ
6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Вести-Чувашия. Утро
8.07-8.10, 8.35-8.41 Вести-Чувашия. Утро
11.35-11.55 Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.30-17.50 Вести-Чăваш ен
19.35-20.00 Вести-Чувашия

РОССИЯ К
7.00 «Евроньюс»
10.00, 15.00, 19.30, 23.30 Новости культуры
10.15, 1.40 «Наблюдатель»
11.15 Х/ф «ОБЪЯСНЕНИЕ В ЛЮБВИ»
13.30 Д/ф «Береста-береста»
13.40 «Эрмитаж»
14.10, 22.40 Т/с «КУРСАНТЫ»
15.10 Д/с «Восходящие звезды. Учебный год в Балетной школе Парижской национальной оперы»
15.35 Х/ф «ПЕРВЫЙ ТРОЛЛЕЙБУС»
17.00 Д/ф «Михаил Кононов»
17.40, 23.50 Д/ф «Конкурс. Пианисты»
18.25 Д/ф «Азорские острова. Ангра-ду-Эроишму»
18.45 Д/с «Исторические путешествия Ивана Толстого» «Берлинский перекресток»
19.15 «Спокойной ночи, малыши!»
19.45 Главная роль
20.05 «Острова»
20.45 «Тем временем»
21.30 «Маленькие секреты большого конкурса. Из истории Международного конкурса имени П.И. Чайковского» . «Символы и сюрпризы»
21.55 Д/с «Космос - путешествие в пространстве и времени». «Затерянные миры планеты Земля»
23.45 Худсовет
0.35 Д/ф «Нечетнокрылый ангел. Павел Челищев»
1.30 «Pro memoria» «Шляпы и шляпки»
2.40 Д/ф «Антигуа-Гватемала. Опасная красота»

НТВ
5.00 Т/с «СУПРУГИ» 16+
6.00 «Новое утро»
9.00 «Зеркало для героя» 12+
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
10.20 Т/с «МОСКВА. ТРИ ВОКЗАЛА» 16+
12.00 Суд присяжных 16+
13.20 Обзор. Чрезвычайное происшествие
13.50 «Место встречи»
15.00, 16.20 Т/с «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ» 16+
18.00 «Говорим и показываем» 16+
19.40 Т/с «ВИЖУ-ЗНАЮ» 16+
22.30 «Итоги дня»
22.55 Т/с «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ. СМЕРЧ» 16+
0.50 «Место встречи» 16+
2.05 «Следствие ведут...»16+
3.05 Т/с «ОПЕРГРУППА» 16+

ТВЦ
6.00 «Настроение»
8.00 Х/ф «ПЕРВЫЙ ТРОЛЛЕЙБУС»
9.40 Х/ф «СТРАХ ВЫСОТЫ»
11.30, 14.30, 19.40, 22.00 События
11.50 «Постскриптум» 16+
12.55 «В центре событий» 16+
13.55 «Обложка. Битва с папарацци» 16+
14.50 Городское собрание 12+
15.40 Х/ф «ВТОРАЯ ЖИЗНЬ» 12+
17.30 Город новостей
17.40 Т/с «РАЗВЕДЧИЦЫ» 16+
20.00 «Право голоса» 16+
21.45 Петровка, 38 16+
22.30 «Крест большой политики» 16+
23.05 Без обмана. «Новости рыбного рынка» 16+
0.00 События. 25-й час
0.30 Х/ф «КРУТОЙ» 16+
2.20 Х/ф «ФОРМУЛА ЛЮБВИ»
4.05 Д/ф «Леонид Броневой. А вас я попрошу остаться» 12+
5.10 Д/ф «Диеты и политика» 12+

REN-TV
5.00 Х/ф «БОРДЖИА» 16+
7.00 «С бодрым утром!» 16+
8.30, 12.30, 16.30, 19.30, 23.00 «Новости» 16+
9.00 «Военная тайна» 16+
11.00 Д/ф «НЛО. Закрытое досье» 16+
12.00, 16.00, 19.00 «Информационная программа 112» 16+
13.00 Званый ужин 16+
14.00 Х/ф «РАЗРУШИТЕЛЬ» 16+
17.00, 3.45 «Тайны Чапман» 16+
18.00, 1.45 «Самые шокирующие гипотезы» 16+
20.00 Х/ф «ДОБРО ПОЖАЛОВАТЬ В РАЙ» 16+
22.00 «Водить по-русски» 16+
23.25 Т/с «СПАРТАК: ВОЙНА ПРОКЛЯТЫХ» 18+
2.45 «Секретные территории» 16+
4.45 «Территория заблуждений» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ
6.00 «Концерт в честь Великой Победы» Раиса Казакова-Сэйт 12+
8.30 «Я люблю Чувашию» 6+
9.00 «Уçă калаçу» 12+
10.00 «КАМ КАМА» Чăвашла куçарнă фильм 12+
12.30 «Сказки Гофмана» Жак Оффенбах 12+
15.00, 22.30 «ТĔП УРАМПА ОРКЕСТРПА» Чăвашла куçарнă фильм 12+
17.00 Х/ф «Я ТЕБЯ ЛЮБЛЮ» 12+
18.30 «Весомая личность» 12+
19.00, 22.30 «Республика» Хыпарсен кăларăмĕ
19.15 «Ялан янра, чăваш сăмахĕ» 0+
19.30 «Сиплĕ те тутлă» 16+
20.00, 23.00 «Республика» Информационная программа
20.30 «Акилбупсер» 6+
20.45 «Экономика в деталях» 12+
21.00 «Республика в деталях»
21.30 «Учим чувашский» 6+
22.00 «Сделано в Чувашии» 12+
22.10 Х/ф «ХОРЛО» 12+

Чăваш Наци радиовĕ
10.00, 12.00, 13.00, 15.00, 18.00, 20.00, 22.00–Хыпарсем (12+)
11.00, 14.00, 16.00, 17.00, 19.00, 21.00, 23.00–Новости (12+)
06.10-06.40 Ирхи кăмăл (12+)
06.40-07.00 Республика сасси (12+)
07.10-08.00 Ирхи кăмăл (12+)
08.10-09.00 Ирхи кăмăл (12+)
09.10-09.20, 10.10-10.20, 11.10-11.20, 14.10-14.20,15.10-15.20, 16.10-16.20, 17.10-17.20, 18.10-18.20, 19.10-19.20, 20.10-20.20, 21.10-21.20, 22.10-22.20, 23.10-23.20 Юрă вăчăри (12+)
10.20-11.00 Пĕччен мар (12+)
12.10-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем (12+)
14.20-15.00 Тăван ăс-хакăл (12+)
15.20-16.00 Шурăмпуç (12+)
17.20-18.00 Çемье ăшши (12+)
20.20-21.00 Пĕр юрă кун-çулĕ (12+)
21.20-22.00 Республика сасси (12+)

ЧĂВАШ РАДИО «РАÇÇЕЙ РАДИО» КАНАЛĔПЕ
6.10 Анонс передач
6.15 События
6.27 Салтак пăтти
6.40 Столичный курьер
6.54 Юрă çаврăмĕ
6.58-7.00 Погода

* * *

7.10 Жемчужина Поволжья
7.33 Паянхи кун
7.37 Çула тухсан
7.51 Мы – вместе
7.58-8.00 Погода

* * *

12.10-13.00 День за днем. Радиожурнал

* * *

18.10 Çĕнĕ хыпарсем
18.24 От 2 до 5
18.29 Юхтăр юрă
18.39 Каçхи юмах
18.49-19.00 Вести-Чувашия

28 ытларикун

1 КАНАЛ
5.00 «Доброе утро»
9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.35, 3.00 Новости
9.20 «Контрольная закупка»
9.50 «Жить здорово!» 12+
10.55, 2.50, 3.05 «Модный приговор»
12.15, 19.50 «Пусть говорят» 16+
13.25 «Таблетка» 16+
13.55, 15.15 «Время покажет» 16+
16.00, 3.55 «Мужское / Женское» 16+
17.00 «Наедине со всеми» 16+
18.45 «Давай поженимся!» 16+
21.00 «Время»
21.35 Т/с «ПРАКТИКА» 12+
23.50 «Структура момента» 16+
0.55 Х/ф «ЗДОРОВЫЙ ОБРАЗ ЖИЗНИ» 12+

РОССИЯ 1
5.00, 9.15 Утро России
9.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00 Вести
9.55 «О самом главном» 12+
11.35, 14.30, 17.30, 19.35 Местное время. Вести-Москва
11.55 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «ВКУС ГРАНАТА» 12+
18.15 «Прямой эфир» 16+
21.00 Т/с «ВСЕ ТОЛЬКО НАЧИНАЕТСЯ» 12+
23.50 Вести.doc 16+
1.50 Ночная смена. «Тунгусское нашествие. 100 лет» «Приключения тела. Испытание морской болезнью» 12+
3.10 Т/с «НЕОТЛОЖКА-2» 12+
3.55 Комната смеха

ЧТВ
6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Вести-Чувашия. Утро
8.07-8.10, 8.35-8.41 Вести-Чувашия. Утро
9.00 Утренний гость (на чувашском языке)
9.40-9.55 Активная молодежь. Премьера
11.35-11.55 Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.30-17.50 Вести Чăваш ен
19.35-20.00 Вести-Чувашия

РОССИЯ К
6.30 «Евроньюс»
10.00, 15.00, 19.30, 23.30 Новости культуры
10.15, 1.55 «Наблюдатель»
11.15, 23.50 Т/с «КОЛОМБО». «СТИВЕН СПИЛБЕРГ СПЕШИТ НА ПОМОЩЬ»
12.30 Д/ф «Гебель-Баркал. Священная скала чернокожих фараонов Судана»
12.45, 1.05 Д/ф «Чувствительности дар. Владимир Боровиковский»
13.40 «Провинциальные музеи России» Город Изборск
14.10, 22.40 Т/с «КУРСАНТЫ»
15.10 Д/с «Восходящие звезды. Учебный год в Балетной школе Парижской национальной оперы»
15.40 «Сати. Нескучная классика...»
16.20 Д/с «Космос - путешествие в пространстве и времени». «Затерянные миры планеты Земля»
17.05 «Маленькие секреты большого конкурса. Из истории Международного конкурса имени П.И. Чайковского» . «Символы и сюрпризы»
17.30 XV Международный конкурс имени П.И. Чайковского. Лауреаты и победители. Гайк Казазян
18.05 Д/ф «Люсьена Овчинникова. Мотылек»
18.45 Д/с «Исторические путешествия Ивана Толстого» «Берлинский перекресток»
19.15 «Спокойной ночи, малыши!»
19.45 Главная роль
20.05 «Больше, чем любовь»
20.45 Искусственный отбор
21.30 «Маленькие секреты большого конкурса. Из истории Международного конкурса имени П.И. Чайковского» . «Взлеты и падения»
21.55 Д/с «Космос - путешествие в пространстве и времени». «Бессмертные»
23.45 Худсовет

НТВ
5.00 Т/с «СУПРУГИ» 16+
6.00 «Новое утро»
9.00 «Зеркало для героя» 12+
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
10.20 Т/с «МОСКВА. ТРИ ВОКЗАЛА» 16+
12.00 Суд присяжных 16+
13.20 Обзор. Чрезвычайное происшествие
13.50 «Место встречи»
15.00, 16.20 Т/с «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ» 16+
18.00 «Говорим и показываем» 16+
19.40 Т/с «ВИЖУ-ЗНАЮ» 16+
22.30 «Итоги дня»
22.55 Торжественная церемония вручения индустриальной телевизионной премии ТЭФИ 2016 12+
3.05 Т/с «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ. СМЕРЧ» 16+

ТВЦ
6.00 «Настроение»
8.00 «Доктор И...» 16+
8.35 Х/ф «ЖЕНСКАЯ ЛОГИКА-5» 16+
10.35 «Короли эпизода. Юрий Белов» 12+
11.30, 14.30, 19.40, 22.00 События
11.50 Х/ф «ИНСПЕКТОР МОРС» 16+
13.40 «Мой герой» 12+
14.50 Без обмана. «Новости рыбного рынка» 16+
15.40 Х/ф «ВТОРАЯ ЖИЗНЬ» 12+
17.30 Город новостей
17.40 Т/с «РАЗВЕДЧИЦЫ» 16+
20.00 «Право голоса» 16+
21.45 Петровка, 38 16+
22.30 «Осторожно, мошенники!» 16+
23.05 «Удар властью. Герои дефолта» 16+
0.00 События. 25-й час
0.30 «Право знать!» Ток-шоу 16+
1.55 Х/ф «ПРЕСТУПЛЕНИЕ В ФОКУСЕ» 16+
5.30 «Однажды двадцать лет спустя» 12+

REN-TV
5.00, 4.40 «Территория заблуждений» 16+
6.00 «Документальный проект» 16+
7.00 «С бодрым утром!» 16+
8.30, 12.30, 16.30, 19.30, 23.00 «Новости» 16+
9.00 «Военная тайна» 16+
11.00 Д/ф «Темная сторона силы» 16+
12.00, 16.00, 19.00 «Информационная программа 112» 16+
13.00 Званый ужин 16+
14.00 Х/ф «ДОБРО ПОЖАЛОВАТЬ В РАЙ» 16+
17.00, 3.40 «Тайны Чапман» 16+
18.00, 1.45 «Самые шокирующие гипотезы» 16+
20.00 Х/ф «ПРОРОК» 16+
21.50 «Водить по-русски» 16+
23.25 Т/с «ЧЕРНЫЕ ПАРУСА» 18+
2.40 «Секретные территории» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ
6.00 «Чечня. Возрождение» 16+
7.00, 19.00, 22.30 «Республика» Хыпарсен кăларăмĕ
7.15 «Ялан янра, чăваш сăмахĕ» 0+
7.30 «Сиплĕ те тутлă» 16+
8.00, 20.00, 23.00 «Республика» Информационная программа
8.30 «Акилбупсер» 6+
8.45 «Экономика в деталях» 12+
9.00, 21.00 «Республика в деталях»
9.30 «Сделано в Чувашии» 12+
9.40 «ТĔП УРАМПА ОРКЕСТРПА» Чăвашла куçарнă фильм 12+
11.30 «Туй икерчи» Водевиль 12+
14.00 «В. Раймов. Аннене халалланă концерт» 6+
17.00 «След в истории» 12+
17.30 «Наша Республика. Главная тема» 12+
18.00 Д/ф «Академия жизни» 12+
18.30 «Весомая личность» 12+
19.15 «Тĕплĕ калаçу» 12+
19.30 «Уçа калаçу» 12+
20.30 «День перемен» 12+
21.15 «Татарстан. Испытание на прочность» 16+
23.30 «СИРЕ ТĔЛЛЕНМЕН ТЕ» Чăвашла куçарнă фильм 12+

Чăваш Наци радиовĕ
10.00, 12.00, 13.00, 15.00, 18.00, 20.00, 22.00 — Хыпарсем (12+)
11.00, 14.00, 16.00, 17.00, 19.00, 21.00, 23.00 — Новости (12+)
06.10-06.40 Ирхи кăмăл (12+)
07.10-08.00 Ирхи кăмăл (12+)
08.10-09.00 Ирхи кăмăл (12+)
09.10-09.20, 10.10-10.20, 11.10-11.20, 14.10-14.20,15.10-15.20, 16.10-16.20, 17.10-17.20, 18.10-18.20, 19.10-19.20, 20.10-20.20, 21.10-21.20, 22.10-22.20, 23.10-23.20 Юрă вăчăри (12+)
10.20-11.00 Социальный вопрос (12+)
11.20-12.00 Çемье ăшши (12+)
12.10-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем (12+)
14.10-15.00 Янра, юрă! (хит-парад) (12+)
15.20-16.00 Вĕрентекен сăмахĕ (6+)
17.20-18.00 Пĕр юрă кун-çулĕ (12+)
18.20-19.00 Тăван ăс-хакăл (12+)
19.10-20.00 Асăмри юрăсем (12+)

ЧĂВАШ РАДИО «РАÇÇЕЙ РАДИО» КАНАЛĔПЕ
6.10 Вести-Чувашия
6.24 Анонс передач
6.26 Имею право
6.31 Пĕр сăвă
6.34 Юрă çаврăмĕ
6.40 Столичный курьер
6.54 Юрă саламĕ
6.58-7.00 Погода

* * *

7.10 Вести-Чувашия
7.23 Паянхи кун
7.27 Будьте здоровы
7.37 Тӳсĕм
7.47 Олимпийские горизонты
7.55-8.00 Юрă çаврăмĕ

* * *

12.10-13.00 День за днем. Радиожурнал

* * *

18.10 Çĕнĕ хыпарсем
18.24 Остров молодых
18.39 Каçхи юмах
18.49-19.00 Вести-Чувашия

29 юнкун

1 КАНАЛ
5.00 «Доброе утро»
9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.35, 3.00 Новости
9.20, 4.25 «Контрольная закупка»
9.50 «Жить здорово!» 12+
10.55 «Модный приговор»
12.15, 19.50 «Пусть говорят» 16+
13.25 «Таблетка» 16+
13.55, 15.15 «Время покажет» 16+
16.00, 3.30 «Мужское / Женское» 16+
17.00 «Наедине со всеми» 16+
18.45 «Давай поженимся!» 16+
21.00 «Время»
21.35 Т/с «ПРАКТИКА» 12+
23.50 «Политика» 16+
0.55, 3.05 Х/ф «ХОФФА» 16+

РОССИЯ 1
5.00, 9.15 Утро России
9.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00 Вести
9.55 «О самом главном» 12+
11.35, 14.30, 17.30, 19.35 Местное время. Вести-Москва
11.55 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «ВКУС ГРАНАТА» 12+
18.15 «Прямой эфир» 16+
21.00 Т/с «ВСЕ ТОЛЬКО НАЧИНАЕТСЯ» 12+
23.50 Специальный корреспондент 16+
1.50 Ночная смена.»Современная вербовка. Осторожно - зомби!» «Угрозы современного мира. Пожары: зло или лекарство» 12+
3.20 Т/с «НЕОТЛОЖКА-2» 12+
4.10 Комната смеха

ЧТВ
6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Вести-Чувашия. Утро
8.07-8.10, 8.35-8.41 Вести-Чувашия. Утро
11.35-11.55 Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.30-17.50 Вести-Чăваш ен
19.35-20.00 Вести-Чувашия

РОССИЯ К
6.30 «Евроньюс»
10.00, 15.00, 19.30, 23.30 Новости культуры
10.15, 1.55 «Наблюдатель»
11.15, 23.50 Т/с «КОЛОМБО». «ЛЕБЕДИНАЯ ПЕСНЯ»
12.55 «Больше, чем любовь»
13.40 «Провинциальные музеи России» Город Касимов
14.10, 22.40 Т/с «КУРСАНТЫ»
15.10 Д/с «Восходящие звезды. Учебный год в Балетной школе Парижской национальной оперы»
15.40 «Абсолютный слух»
16.20 Д/с «Космос - путешествие в пространстве и времени». «Бессмертные»
17.05 «Маленькие секреты большого конкурса. Из истории Международного конкурса имени П.И. Чайковского» . «Взлеты и падения»
17.30 XV Международный конкурс имени П.И. Чайковского. Лауреаты и победители. Андрей Ионут Ионица
18.05 Д/ф «Ксения, дочь Куприна»
18.45 Д/с «Исторические путешествия Ивана Толстого» «Берлинский перекресток»
19.15 «Спокойной ночи, малыши!»
19.45 Главная роль
20.05 «80 лет Резо Габриадзе. «Эпизоды»
20.45 Искусственный отбор
21.30 «Маленькие секреты большого конкурса. Из истории Международного конкурса имени П.И. Чайковского». «Судьбы и судьи»
21.55 Д/с «Космос - путешествие в пространстве и времени». «Освобожденный мир»
23.45 Худсовет
1.25 П.И. Чайковский. «Серенада для струнного оркестра» Юрий Башмет и камерный ансамбль «Солисты Москвы»

НТВ
5.00 Т/с «СУПРУГИ» 16+
6.00 «Новое утро»
9.00 «Зеркало для героя» 12+
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
10.20 Т/с «МОСКВА. ТРИ ВОКЗАЛА» 16+
12.00 Суд присяжных 16+
13.20 Обзор. Чрезвычайное происшествие
13.50 «Место встречи»
15.00, 16.20 Т/с «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ» 16+
18.00 «Говорим и показываем» 16+
19.40 Т/с «ВИЖУ-ЗНАЮ» 16+
22.30 «Итоги дня»
22.55 Т/с «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ. СМЕРЧ» 16+
0.50 «Место встречи» 16+
2.00 Квартирный вопрос 0+
3.05 Т/с «ТЕАТР ОБРЕЧЕННЫХ» 16+

ТВЦ
6.00 «Настроение»
8.05 «Доктор И...» 16+
8.40 Х/ф «ДЕЛО БЫЛО В ПЕНЬКОВЕ» 12+
10.35 Д/ф «Золушки советского кино» 16+
11.30, 14.30, 19.40, 22.00 События
11.50 Х/ф «ИНСПЕКТОР МОРС» 16+
13.40 «Мой герой» 12+
14.50 «Удар властью. Герои дефолта» 16+
15.40 Х/ф «НИТИ ЛЮБВИ» 12+
17.30 Город новостей
17.40 Т/с «РАЗВЕДЧИЦЫ» 16+
20.00 «Право голоса» 16+
21.45 Петровка, 38 16+
22.30 Линия защиты 16+
23.05 «Хроники московского быта. Сын Кремля» 12+
0.00 События. 25-й час
0.25 «Русский вопрос» 12+
1.10 Х/ф «СТРАХ ВЫСОТЫ»
3.00 Х/ф «СВОЙ ПАРЕНЬ»
4.20 «Собачье сердце» 12+
4.55 Д/ф «Советский космос: четыре короля» 12+

REN-TV
5.00, 9.00, 4.40 «Территория заблуждений» 16+
6.00 «Документальный проект» 16+
7.00 «С бодрым утром!» 16+
8.30, 12.30, 16.30, 19.30, 23.00 «Новости» 16+
11.00 Д/ф «Дети богов» 16+
12.00, 15.55, 19.00 «Информационная программа 112» 16+
13.00 Званый ужин 16+
14.00 Х/ф «ПРОРОК» 16+
17.00, 3.40 «Тайны Чапман» 16+
18.00, 1.40 «Самые шокирующие гипотезы» 16+
20.00 Х/ф «ТЮРЯГА» 16+
22.00 «Смотреть всем!» 16+
23.25 Т/с «ЧЕРНЫЕ ПАРУСА» 18+
2.40 «Секретные территории» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ
6.00 «Татарстан. Испытание на прочность» 16+
7.00, 19.00, 22.30 «Республика» Хыпарсен кăларăмĕ
7.15 «Тĕплĕ калаçу» 12+
7.30 «Уçа калаçу» 12+
8.00, 20.00, 23.00 «Республика» Информационная программа
8.30 «День перемен» 6+
9.00, 21.00 «Республика в деталях»
9.30 «Вячеслав Христофоровăн пултарулăх каçĕ» 12+
10.30 «ÇĔЛЕН ТЫТАКАН» Чăвашла куçарнă фильм 16+
12.30 «Хурлăхлă хурама сасси» Икĕ пайла драма 12+
15.30 «Юратса пурăнсан» Мария Горшкова 12+
18.30 «Весомая личность» 12+
19.15 «Чăваш халăх юмахĕсем» 0+
19.30 «Ылтăн çӳпçерен» 12+
20.30 «Правительственная связь» 12+
21.30 «Спортивные надежды» 6+
21.45 Д/ф «Последняя кража» 12+
23.30 «КАПИТАНА КАЧЧА ТУХАС» Чăвашла куçарнă фильм 12+

Чăваш Наци радиовĕ
06.00, 07.00, 10.00, 12.00, 13.00, 15.00, 18.00, 20.00, 22.00 — Хыпарсем (12+)
08.00, 09.00, 11.00, 14.00, 16.00, 17.00, 19.00, 21.00, 23.00 — Новости (12+)
06.10-06.40 Ирхи кăмăл (12+)
06.40-07.00 Республика сасси (12+)
07.10-08.00 Ирхи кăмăл (12+)
08.10-09.00 Ирхи кăмăл (12+)
09.10-09.20,10.10-10.20, 11.10-11.20, 14.10-14.20,15.10-15.20, 16.10-16.20, 17.10-17.20, 18.10-18.20, 19.10-19.20, 20.10-20.20, 21.10-21.20, 22.10-22.20, 23.10-23.20 Юрă вăчăри (12+)
09.20-10.00 Социальный вопрос (12+)
10.20-11.00 Тăван ăс-хакăл (12+)
12.10-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем (12+)
15.10-16.00 Асăмри юрăсем (12+)
20.10-22.00 Çиларман-шоу (12+)
22.20-23.00 Республика сасси (12+)

ЧĂВАШ РАДИО «РАÇÇЕЙ РАДИО» КАНАЛĔПЕ
6.10 Вести-Чувашия
6.24 Анонс передач
6.27 Хамăр ял
6.40 Столичный курьер
6.54 Юрă çаврăмĕ
6.58-7.00 Погода

* * *

7.10 Вести-Чувашия
7.23 Паянхи кун
7.26 Диалоги о школе
7.37 Права потребителя
7.43-8.00 Ирхи концерт

* * *

12.10-13.00 Самое время. Прямой эфир

* * *

18.10 Çĕнĕ хыпарсем
18.24 Юрă çаврăмĕ
18.29 Будни ЖКХ
18.39 Каçхи юмах
18.49-19.00 Вести-Чувашия

30 кĕçнерникун

1 КАНАЛ
5.00 «Доброе утро»
9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 0.00, 3.00 Новости
9.20 «Контрольная закупка»
9.50 «Жить здорово!» 12+
10.55, 2.50, 3.05 «Модный приговор»
12.15, 19.50 «Пусть говорят» 16+
13.25 «Таблетка» 16+
13.55, 15.15, 2.00 «Время покажет» 16+
16.00, 3.55 «Мужское / Женское» 16+
17.00 «Наедине со всеми» 16+
18.45 «Давай поженимся!» 16+
21.00 «Время»
21.50 Чемпионат Европы по футболу 2016. Четвертьфинал. Прямой эфир из Франции
0.15 Х/ф «РЕАЛЬНЫЕ ПАРНИ» 16+

РОССИЯ 1
5.00, 9.15 Утро России
9.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00 Вести
9.55 «О самом главном» 12+
11.35, 14.30, 17.30, 19.35 Местное время. Вести-Москва
11.55 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «СУДЬБЫ ЗАГАДОЧНОЕ ЗАВТРА» 12+
18.15 «Прямой эфир» 16+
21.00 Т/с «ВСЕ ТОЛЬКО НАЧИНАЕТСЯ» 12+
22.55 «Поединок» 12+
0.55 Торжественное закрытие 38-го Московского международного кинофестиваля
2.10 Ночная смена. «Восход Победы. Багратионовы клещи» «Человеческий фактор. Стресс» «Человеческий фактор. Идентификация» 12+
3.55 Комната смеха

ЧТВ
6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Вести-Чувашия. Утро
8.07-8.10, 8.35-8.41 Вести-Чувашия. Утро
9.00 Я люблю Чувашию
9.20 Активная молодежь. Премьера
9.35-9.55 Доступная среда. С сурдопереводом. Премьера
11.35-11.55 Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.30-17.50 Вести-Чăваш ен
19.35-20.00 Вести-Чувашия

РОССИЯ К
6.30 «Евроньюс»
10.00, 15.00, 19.30, 23.30 Новости культуры
10.15, 1.55 «Наблюдатель»
11.15, 23.50 Т/с «КОЛОМБО». «НАСТОЯЩИЙ ДРУГ»
12.55 Д/ф «Ксения, дочь Куприна»
13.40 «Провинциальные музеи России» Забайкальский край
14.10, 22.40 Т/с «КУРСАНТЫ»
15.10 Д/с «Восходящие звезды. Учебный год в Балетной школе Парижской национальной оперы»
15.40 Черные дыры. Белые пятна
16.20 Д/с «Космос - путешествие в пространстве и времени». «Освобожденный мир»
17.05 «Маленькие секреты большого конкурса. Из истории Международного конкурса имени П.И. Чайковского». «Судьбы и судьи»
17.30 XV Международный конкурс имени П.И. Чайковского. Лауреаты и победители. Дмитрий Маслеев
18.05 Д/ф «За науку отвечает Келдыш!»
18.45 Д/с «Исторические путешествия Ивана Толстого» «Берлинский перекресток»
19.15 «Спокойной ночи, малыши!»
19.45 Главная роль
20.05 Д/ф «Инна Ульянова... Инезилья»
20.45 Искусственный отбор
21.30 «Маленькие секреты большого конкурса. Из истории Международного конкурса имени П.И. Чайковского» . «Что такое победа»
21.55 Д/с «Космос - путешествие в пространстве и времени». «Нестрашная темнота»
23.45 Худсовет
1.30 Ф. Шуберт. Соната ля мажор. Гидон Кремер и Олег Майзенберг

НТВ
5.00 Т/с «СУПРУГИ» 16+
6.00 «Новое утро»
9.00 «Зеркало для героя» 12+
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
10.20 Т/с «МОСКВА. ТРИ ВОКЗАЛА» 16+
12.00 Суд присяжных 16+
13.20 Обзор. Чрезвычайное происшествие
13.50 «Место встречи»
15.00, 16.20 Т/с «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ» 16+
18.00 «Говорим и показываем» 16+
19.40 Т/с «ВИЖУ-ЗНАЮ» 16+
22.30 «Итоги дня»
22.55 Т/с «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ. СМЕРЧ» 16+
0.50 «Место встречи» 16+
2.00 «Дачный ответ» 0+
3.05 Т/с «ТЕАТР ОБРЕЧЕННЫХ» 16+

ТВЦ
6.00 «Настроение»
8.00 «Доктор И...» 16+
8.30 Х/ф «ПОХИЩЕНИЕ «САВОЙИ» 12+
10.20 Д/ф «Александр Шилов. Судьба России в лицах» 12+
11.30, 14.30, 19.40, 22.00 События
11.50 Х/ф «ИНСПЕКТОР МОРС» 16+
13.40 «Мой герой» 12+
14.50 «Хроники московского быта. Сын Кремля» 12+
15.40 Х/ф «НИТИ ЛЮБВИ» 12+
17.30 Город новостей
17.40 Т/с «РАЗВЕДЧИЦЫ» 16+
20.00 «Право голоса» 16+
21.45 Петровка, 38 16+
22.30 «Обложка. Голая правда «Плейбоя» 16+
23.05 «Прощание. Владислав Листьев» 12+
0.00 События. 25-й час
0.30 Х/ф «ГРОМ ЯРОСТИ» 16+
2.20 Х/ф «АПЕЛЬСИНОВЫЙ СОК» 16+
4.10 Д/ф «Ольга Волкова. Не хочу быть звездой» 12+
5.05 Д/ф «Три смерти в ЦК» 16+

REN-TV
5.00, 4.00 «Территория заблуждений» 16+
6.00, 9.00 «Документальный проект» 16+
7.00 «С бодрым утром!» 16+
8.30, 12.30, 16.30, 19.30, 23.00 «Новости» 16+
12.00, 16.00, 19.00 «Информационная программа 112» 16+
13.00 Званый ужин 16+
14.00 Х/ф «ТЮРЯГА» 16+
17.00, 3.00 «Тайны Чапман» 16+
18.00 «Самые шокирующие гипотезы» 16+
20.00 Х/ф «НАЕМНЫЕ УБИЙЦЫ» 16+
22.30 «Смотреть всем!» 16+
23.25 Т/с «ЧЕРНЫЕ ПАРУСА» 18+
1.30 «Минтранс» 16+
2.20 «Ремонт по-честному» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ
6.00 Д/ф «Последняя кража» 12+
7.00, 19.00, 22.30 «Республика» Хыпарсен кăларăмĕ
7.15 «Чăваш халăх юмахĕсем» 0+
7.30 «Ылтăн çӳпçерен» 12+
8.00, 20.00, 23.00 «Республика» Информационная программа
8.30 «Правительственная связь» 12+
9.00, 21.00 «Республика в деталях»
9.30 «Спортивные надежды» 6+
9.45 «ТАРÇĂ» Чăвашла куçарнă фильм 12+
12.30 «Асамат» ушкăн концерчĕ 12+
15.00 Х/ф «БИЛЕТЫ С НЕБА» 12+
17.00 «Анатолий Кипеч пултарулăх каçĕ» 6+
18.30 «Весомая личность» 12+
19.15, 22.45 «Пичет тишкерĕвĕ» 6+
19.30 «Эх, юррăм, янăра» 12+
20.20, 23.20 «Обзор прессы» 6+
20.30, 23.30 «Наша Республика. Главная тема» 12+
21.15 «Местное самоуправление» 12+
21.30 Д/ф «Завербованные смертью» 16+
22.50 «Тĕплĕ калаçу» 12+
0.00 «Эпĕ сансăр пĕтетĕп» А. Кибечĕн «Ехрем хуçа» пьеси тăрăх ӳкернĕ 16+

Чăваш Наци радиовĕ
06.00, 07.00, 10.00, 12.00, 13.00, 15.00, 18.00, 20.00, 22.00 — Хыпарсем (12+)
08.00, 09.00, 11.00, 14.00, 16.00, 17.00, 19.00, 21.00, 23.00 — Новости (12+)
06.10-06.40 Ирхи кăмăл (12+)
06.40-07.00 Республика сасси (12+)
07.10-08.00 Ирхи кăмăл (12+)
08.10-09.00 Ирхи кăмăл (12+)
09.10-09.20, 10.10-10.20, 11.10-11.20, 14.10-14.20,15.10-15.20, 16.10-16.20, 17.10-17.20, 18.10-18.20, 19.10-19.20, 20.10-20.20, 21.10-21.20, 22.10-22.20, 23.10-23.20 Юрă вăчăри (12+)
09.20-10.00 Республика сасси (12+)
10.20-11.00 Социальный вопрос (12+)
11.10-12.00 Чĕнтĕрлĕ чаршав (12+)
12.10-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем (12+)
14.10-15.00 Азы православия (12+)
17.20-18.00 Ачалăх урхамахĕ (6+)
18.20-19.00 Чăваш Ен. Çулсем тата çынсем (12+)
21.20-22.00 Республика сасси (12+)

ЧĂВАШ РАДИО «РАÇÇЕЙ РАДИО» КАНАЛĔПЕ
6.10 Вести-Чувашия
6.24 Анонс передач
6.26 Спорт площадки
6.35 Юрă çаврăмĕ
6.40 Столичный курьер
6.53 Юрă çаврăмĕ
6.58-7.00 Погода

* * *

7.10 Вести-Чувашия
7.22 Паянхи кун
7.27-8.00 Открытая студия. Прямой эфир

* * *

12.10-13.00 День за днем. Радиожурнал

* * *

18.10 Çĕнĕ хыпарсем
18.24 Ырă-çке çу кунĕсем
18.49-19.00 Вести-Чувашия

1 эрнекун

1 КАНАЛ
5.00 «Доброе утро»
9.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости
9.20, 4.45 «Контрольная закупка»
9.50 «Жить здорово!» 12+
10.55 «Модный приговор»
12.15 «Пусть говорят» 16+
13.25 «Таблетка» 16+
13.55, 15.15 «Время покажет» 16+
16.00 «Мужское / Женское» 16+
17.00 «Жди меня»
18.45 «Давай поженимся!» 16+
19.50 «Поле чудес» 16+
21.00 «Время»
21.30 «Три аккорда» 16+
23.35 Х/ф «КАНИКУЛЫ В ПРОВАНСЕ» 16+
1.35 Х/ф «ПАТТОН» 12+

РОССИЯ 1
5.00, 9.15 Утро России
9.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00 Вести
9.55 «О самом главном» 12+
11.35, 14.30, 17.30, 19.35 Местное время. Вести-Москва
11.55 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «СУДЬБЫ ЗАГАДОЧНОЕ ЗАВТРА» 12+
18.15 «Прямой эфир» 16+
21.45 Футбол. Чемпионат Европы-2016. 1/4 финала. Прямая трансляция из Франции
23.55 Х/ф «ЖИЛА-БЫЛА ЛЮБОВЬ» 12+
1.55 Х/ф «КРАСОТКА» 12+
4.00 Комната смеха

ЧТВ
6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Вести-Чувашия. Утро
8.07-8.10, 8.35-8.41 Вести-Чувашия. Утро
9.00 ФинГрамота
9.10 Обзор прессы
9.20-9.55 Мехел. Республиканский фестиваль детской чувашской песни. 4 часть. Премьера
11.35-11.55 Вести-ПФО
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.30-17.50 Вести-Чăваш ен
19.35-20.00 Вести-Чувашия

РОССИЯ К
6.30 «Евроньюс»
10.00, 15.00, 19.30, 23.30 Новости культуры
10.20 Х/ф «ПОДРУГИ»
12.10 Д/ф «Евангельский круг Василия Поленова»
13.00 Д/ф «Инна Ульянова... Инезилья»
13.40 «Провинциальные музеи России» Усадьба Хмелита (Смоленская область)
14.10 Х/ф «ХИРУРГИЯ»
14.50 Д/ф «Елена Блаватская»
15.10 Д/с «Восходящие звезды. Учебный год в Балетной школе Парижской национальной оперы»
16.05 Д/ф «Лептис-Магна. Римский торговый город в Северной Африке»
16.20 Д/с «Космос - путешествие в пространстве и времени». «Нестрашная темнота»
17.05 «Маленькие секреты большого конкурса. Из истории Международного конкурса имени П.И. Чайковского» . «Что такое победа»
17.30 «Страдивари в Рио» Ансамбль Виктории Мулловой
18.30 Д/ф «Старатель. Иван Аксаков»
19.10 Д/ф «Пестум и Велла. О неизменном и преходящем»
19.45 Смехоностальгия
20.15, 1.55 «Искатели» «Гибель аэровагона Абаковского»
21.00 Х/ф «ПРОЩАЙТЕ, ГОЛУБИ»
22.35 «Линия жизни»
23.45 Худсовет
23.50 Х/ф «ЖИТЬ СВОЕЙ ЖИЗНЬЮ» 18+
1.25 Концерт Государственного академического камерного оркестра России. Дирижер Алексей Уткин
2.40 Д/ф «Кафедральный собор в Шибенике. Взгляд, застывший в камне»

НТВ
5.00 Т/с «СУПРУГИ» 16+
6.00 «Новое утро»
9.00 «Зеркало для героя» 12+
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
10.20 Т/с «МОСКВА. ТРИ ВОКЗАЛА» 16+
12.00 Суд присяжных 16+
13.20 Обзор. Чрезвычайное происшествие
13.50 «Место встречи»
15.00, 16.20 Т/с «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ» 16+
18.00 «Говорим и показываем» 16+
19.30 Т/с «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ» 16+
23.10 «Большинство»
0.20 НТВ-Видение. «Территория зла. Бежать или остаться...» 16+
1.15 «Место встречи» 16+
2.25 «Яна Рудковская. Моя исповедь» 16+
3.20 Т/с «ТЕАТР ОБРЕЧЕННЫХ» 16+

ТВЦ
6.00 «Настроение»
8.00 «Однажды двадцать лет спустя» 12+
8.25 Х/ф «ДЕМИДОВЫ»
11.30, 14.30, 22.00 События
11.50 Х/ф «ИНСПЕКТОР МОРС» 16+
13.40 «Мой герой» 12+
14.55 «Прощание. Владислав Листьев» 12+
15.50 Д/ф «Две жизни Леонида Брежнева» 12+
17.30 Город новостей
17.50 Х/ф «ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ПРЕСТУПНИК» 12+
19.40 «В центре событий»
20.40 «Право голоса» 16+
22.30 Приют комедиантов 12+
0.25 Д/ф «Юрий Яковлев. Последний из могикан» 12+
1.35 Х/ф «ПУЛЯ-ДУРА. ИЗУМРУДНОЕ ДЕЛО АГЕНТА» 16+
4.25 Петровка, 38 16+
4.40 Д/ф «Наколоть судьбу» 16+
5.20 Д/ф «Признания нелегала» 12+

REN-TV
5.00 «Территория заблуждений» 16+
6.00, 9.00 «Документальный проект» 16+
7.00 «С бодрым утром!» 16+
8.30, 12.30, 16.30, 19.30 «Новости» 16+
12.00, 16.05, 19.00 «Информационная программа 112» 16+
13.00 Званый ужин 16+
14.00 Х/ф «НАЕМНЫЕ УБИЙЦЫ» 16+
17.00 «Русский удар» Документальный спецпроект 16+
20.00 Х/ф «ТЕЛОХРАНИТЕЛЬ» 16+
22.30 Х/ф «МУШКЕТЕРЫ» 16+
0.30 Х/ф «БЕЗ КОМПРОМИССОВ» 18+
2.20 Х/ф «ЗАРАЖЕНИЕ» 16+
4.20 Х/ф «ПРОЕКТ X: ДОРВАЛИСЬ» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ
6.00 «На олимпе» 6+
6.30 «Кил ăшши» 12+
7.00, 19.00, 22.30 «Республика» Хыпарсен кăларăмĕ
7.15 «Пичет тишкерĕвĕ» 6+
7.30 «Эх, юррăм, янăра» 12+
8.00, 20.00, 23.00 «Республика» Информационная программа
8.20 «Обзор прессы» 6+
8.30 «Наша Республика. Главная тема» 12+
9.00, 21.00 «Республика в деталях»
9.15 «Местное самоуправление» 12+
9.30 «ХУРТ ЙАВИ» Чăвашла куçарнă фильм 12+
11.45 «Кĕмĕл сасă» Конкурсăн гала-концерчĕ 12+
15.00 «Мы выбираем здоровый образ жизни» Конкурс 12+
18.30 «Весомая личность» 12+
19.15 «Чăваш халăх юмахĕсем» 0+
19.30 «Пехил» 12+
20.30 «Я люблю Чувашию!» 6+
20.45 «IT - не обойти» 12+
21.30 Д/ф «Мусульманские святыни» 16+
23.30 «Çĕлен тытакан» Илемлĕ фильм 12+

Чăваш Наци радиовĕ
06.00, 07.00, 10.00, 12.00, 13.00, 15.00, 18.00 — Хыпарсем (12+)
08.00, 09.00, 11.00, 14.00, 16.00, 17.00, 19.00 — Новости (12+)
06.10-06.40 Ирхи кăмăл (12+)
06.40-07.00 Республика сасси (12+)
07.10-08.00 Ирхи кăмăл (12+)
08.10-09.00 Ирхи кăмăл (12+)
09.10-09.20,10.10-10.20, 11.10-11.20, 14.10-14.20,15.10-15.20, 16.10-16.20, 17.10-17.20, 18.10-18.20, 19.10-19.20, 20.10-20.20, 21.10-21.20, 22.10-22.20, 23.10-23.20 Юрă вăчăри (12+)
10.20-11.00 Чăваш Ен. çулсем тата çынсем (12+)
11.20-12.00 Литература çӳпçинчен (12+)
12.10-13.00 Чĕререн тухакан сăмахсем (12+)
15.10-16.00 Пачăшкă сăмахĕ (12+)
16.20-17.00 Экстренный час (16+)
19.20-20.00 Концерт, посвященный работникам Чувашпотребсоюза (12+)
20.05-24.00 Каçхи микс (12+)

ЧĂВАШ РАДИО «РАÇÇЕЙ РАДИО» КАНАЛĔПЕ
6.10 Вести-Чувашия
6.24 Анонс передач
6.26 Чăваш тĕнчи
6.35 Юрă çаврăмĕ
6.40 Столичный курьер
6.53 Пресса тишкерĕвĕ
6.58-7.00 Погода

* * *

7.10 Вести-Чувашия
7.23 Паянхи кун
7.28 Из сводок МВД
7.38 Ĕмĕр сакки сарлака
7.48-8.00 Ирхи концерт

* * *

12.10-13.00 День за днем. Радиожурнал

* * *

18.10 Çĕнĕ хыпарсем
18.24 Обзор прессы
18.29 Ăраскал
18.49-19.00 Вести-Чувашия

2 шăматкун

1 КАНАЛ
5.15 Х/ф «ГАРФИЛД: ИСТОРИЯ ДВУХ КОШЕЧЕК»
6.00, 10.00, 12.00, 18.00 Новости
6.10 «Гарфилд: История двух кошечек»
6.45 Т/с «ПРОШУ ПОВЕРИТЬ МНЕ НА СЛОВО» 12+
8.45 «Смешарики. Новые приключения»
9.00 «Играй, гармонь любимая!»
9.45 «Слово пастыря»
10.15 «Смак» 12+
10.55 «Савелий Крамаров. Джентльмен удачи. Смешной до слез» 12+
12.20 «Идеальный ремонт»
13.20 «Теория заговора» 16+
14.20 «На 10 лет моложе» 16+
15.10 Х/ф «ТРЕМБИТА»
17.00 «Ольга Аросева. Рецепт ее счастья» 12+
18.15 «Кто хочет стать миллионером?»
19.20 «Сегодня вечером» 16+
21.00 «Время»
21.50 Чемпионат Европы по футболу 2016. Четвертьфинал. Прямой эфир из Франции
0.00 «Вся жизнь в перчатках» 12+
0.40 Х/ф «ГОЛУБАЯ ВОЛНА» 16+
2.35 Х/ф «ВОДЫ СЛОНАМ!» 16+
4.45 «Модный приговор»

РОССИЯ 1
4.55 Х/ф «БЕЗЫМЯННАЯ ЗВЕЗДА»
7.40, 11.25, 14.25 Местное время. Вести-Москва
8.00, 11.00, 14.00 Вести
8.10 РОССИЯ. Местное время 12+
9.15 «Правила движения» 12+
10.10 «Личное. Анастасия Волочкова» 12+
11.35, 14.35 Т/с «ИЗМЕНА» 12+
20.00 Вести в субботу
21.00 Х/ф «МОЙ БЛИЗКИЙ ВРАГ» 12+
0.50 Х/ф «ДВА МГНОВЕНИЯ ЛЮБВИ» 12+
3.00 Т/с «МАРШ ТУРЕЦКОГО-2» 12+
4.25 Комната смеха

ЧТВ
7.40-8.00 Вести-Чăваш ен
8.10 Для вас, любимые. Концерт по заявкам
8.50-9.15 Гагарин. Начало. Видеофильм
14.25-14.35 Вести-Чувашия

РОССИЯ К
6.30 «Евроньюс»
10.00 «Обыкновенный концерт с Эдуардом Эфировым»
10.35 Х/ф «ПРОЩАЙТЕ, ГОЛУБИ»
12.05 «Больше, чем любовь»
12.45 Пряничный домик. «Русский жемчуг»
13.15 К. Сен-Санс. «Карнавал животных» Большая зоологическая фантазия для оркестра и чтеца. Константин Хабенский, Юрий Башмет и камерный ансамбль «Солисты Москвы»
13.55 Д/ф «Обаяние таланта. Юлия Борисова»
14.45 Спектакли-легенды. Юлия Борисова и Василий Лановой в спектакле театра им. Евг. Вахтангова «МИЛЫЙ ЛЖЕЦ» Постановка Адольфа Шапиро
17.00 Новости культуры
17.30 Д/ф «Клюв и мозг. Гениальные птицы»
18.25 Д/ф «Николай Крючков»
19.05 Х/ф «МАТРОС С «КОМЕТЫ»
20.40 «Песня не прощается...» Избранные страницы «Песни года»
22.30 Х/ф «БЕСПОРЯДОК И НОЧЬ»
0.10 Диана Вишнева. «Женщина в комнате» Хореография Каролин Карлсон
0.45 «Страдивари в Рио» Ансамбль Виктории Мулловой
1.45 М/ф «Брак»
1.55 «Искатели» «Тайны Лефортовского дворца»
2.40 Д/ф «Луанг-Прабанг. Древний город королей на Меконге»

НТВ
5.05 «Преступление в стиле модерн» 16+
6.10 Т/с «ТИХАЯ ОХОТА» 16+
8.00, 10.00, 16.00 Сегодня
8.15 «Жилищная лотерея Плюс» 0+
8.45 Их нравы 0+
9.25 «Готовим с Алексеем Зиминым» 0+
10.20 Главная дорога 16+
11.00 «Еда живая и мертвая» 12+
12.00 Квартирный вопрос 0+
13.10 Своя игра 0+
14.10, 16.20 Т/с «НОВАЯ ЖИЗНЬ СЫЩИКА ГУРОВА» 16+
18.05 Следствие вели...16+
19.00 «Центральное телевидение»
20.00 «Новые русские сенсации» 16+
21.00 Ты не поверишь! 16+
21.45 Х/ф «ЗАПРЕТ НА ЛЮБОВЬ» 16+
23.40 Х/ф «НА ГЛУБИНЕ» 16+
1.35 «Золотая утка» 16+
2.35 Дикий мир 0+
3.05 Т/с «ТЕАТР ОБРЕЧЕННЫХ» 16+

ТВЦ
6.10 Марш-бросок 12+
6.45 Х/ф «ЖЕЛЕЗНЫЙ ГАНС»
8.10 Православная энциклопедия 6+
8.40 Д/ф «Олег Видов. Всадник с головой» 12+
9.25 Х/ф «ВСАДНИК БЕЗ ГОЛОВЫ»
11.30, 14.30, 23.25 События
11.50 Х/ф «ОДНАЖДЫ ДВАДЦАТЬ ЛЕТ СПУСТЯ» 12+
13.20, 14.45 Х/ф «ПАРТИЯ ДЛЯ ЧЕМПИОНКИ» 12+
17.15 Х/ф «ДВА ПЛЮС ДВА» 12+
21.00 «Постскриптум» с Алексеем Пушковым
22.10 «Право знать!» Ток-шоу 16+
23.40 «Право голоса» 16+
2.40 «Крест большой политики» 16+
3.10 Х/ф «ИНСПЕКТОР ЛЬЮИС» 12+
4.40 Д/ф «Владимир Зельдин. Обратный отсчет» 12+
5.20 «Осторожно, мошенники!» 16+

REN-TV
5.00 Х/ф «ПРОЕКТ X: ДОРВАЛИСЬ» 16+
6.00 Х/ф «ЧЕРНИЛЬНОЕ СЕРДЦЕ» 12+
7.50 Х/ф «МУШКЕТЕРЫ» 16+
10.00 «Минтранс» 16+
10.45 «Ремонт по-честному» 16+
11.30 «Самая полезная программа» 16+
12.30 «Новости» 16+
13.00 «Военная тайна» 16+
17.00 «Территория заблуждений» 16+
19.00 «Четвертая власть» Концерт Михаила Задорнова 16+
20.50 «Слава роду!» Концерт Михаила Задорнова 16+
22.45 Т/с «СНАЙПЕР-2. ТУНГУС» 16+
2.10 Т/с «И БЫЛА ВОЙНА» 16+
4.50 «9 рота. Как это было» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ
6.00 Д/ф «Мусульманские святыни» 16+
7.00 «Республика» Хыпарсен кăларăмĕ
7.15 «Чăваш халăх юмахĕсем» 0+
7.30 «Пехил» 12+
8.00 «Республика» Информационная программа
8.30 «Я люблю Чувашию!» 6+
9.00 «Республика в деталях»
9.15 «Морис Яклашкин приглашает..» 12+
11.30 «След в истории» 12+
12.00 «Пичет тишкерĕвĕ» 6+
12.05 «ФЛЕЙТĂПА КАЛАМАЛЛИ МАНĂÇА ТУХНĂ КĔВĔ» Чăвашла куçарнă фильм 12+
14.30 «Г. Лебедев çуралнăранпа 100 çул çитнĕ май» Чăваш патшалăх академи юрăпа ташă ансамблĕ 6+
16.30 «ЧУЛ ЧЕЧЕК» Чăвашла куçарнă фильм 12+
18.00 «Наша Республика. Главная тема» 12+
18.30 «Уçа калаçу» 12+
19.00 «Февраль» Фильмы Чебоксарского международного кинофестиваля 12+
19.30 «Жемчужинки Чувашии» 0+
22.30 «НОВГОРОД ГОСПОДИН ÇИНЧЕН КАЛАНИ» Чăвашла куçарнă фильм 12+

Чăваш Наци радиовĕ
06.00-06.20, 07.00-7.20, 08.00-08.20, 09.00-09.20, 10.00-10.20, 11.00-11.20, 14.00-14.20,15.00-15.20, 16.00-16.20, 17.00-17.20, 18.00-18.20, 19.00-19.20, 20.00-20.20, 20.10-21.20, 22.00-22.20, 23.00-23.20 Юрă вăчăри (12+)
07.20-08.00 Литература çӳпçинчен (12+)
08.20-09.00 Голос Республики (12+)
10.20-11.00 Чĕрĕлĕх çути (12+)
11.20-12.00 Вĕрентекен сăмахĕ (6+)
12.00-12.10, 16.00-16.10, 20.00-20.10 Новости (Хыпарсем) (12+)
12.10-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем (12+)
14.20-15.00 Экстренный час (12+)
15.00-15.10 Пичет тишкерĕвĕ (12+)
15.10-16.00 Чĕнтĕрлĕ чаршав (12+)
15.20-16.00 Мăшăр çунат (12+)
16.10-16.20 Обзор прессы (12+)
16.20-17.00 Концерт, посвященный работникам Чувашпотребсоюза (12+)
17.20-18.00 Шурăмпуç (12+)
19.20-20.00 Уйăхпи юмахĕсем (6+)
20.05-24.00 Каçхи микс (12+)

ЧĂВАШ РАДИО «РАÇÇЕЙ РАДИО» КАНАЛĔПЕ
7.10 Вести-Чувашия
7.23 Анонс передач
7.25 Паянхи кун
7.31 Столичный курьер
7.42 С нами Бог
7.57-8.00 Юрă çаврăмĕ

* * *

12.10 Точка роста
12.28 Килте пĕçерер-ха
12.34-13.00 Эсир юратнă юрăкĕвĕ

* * *

18.10-19.00 Юрă пултăр парне. Тӳрĕ эфир

3 вырсарникун

1 КАНАЛ
6.00, 10.00, 12.00 Новости
6.10 Т/с «ПРОШУ ПОВЕРИТЬ МНЕ НА СЛОВО» 12+
8.10 «Армейский магазин»
8.45 «Смешарики. ПИН-код»
8.55 «Здоровье» 16+
10.15 «Непутевые заметки» 12+
10.35 «Пока все дома»
11.25 «Фазенда»
12.15 «Дачные феи»
12.45 «Ледниковый период 3: Эра динозавров»
14.30 «Что? Где? Когда?»
15.40 «Маршрут построен»
16.10 «ДОстояние РЕспублики: Муслим Магомаев»
17.45 «Клуб Веселых и Находчивых» Летний кубок в Сочи 16+
19.55 «Аффтар жжот» 16+
21.00 Воскресное «Время»
22.30 «МаксимМаксим» 16+
23.40 Х/ф «НЕ УГАСНЕТ НАДЕЖДА» 12+
1.40 Х/ф «СВИДЕТЕЛЬ» 16+
3.35 «Модный приговор»

РОССИЯ 1
5.00 Х/ф «КОЕ-ЧТО ИЗ ГУБЕРНСКОЙ ЖИЗНИ»
7.00 Мульт утро
7.30 «Сам себе режиссер»
8.20 «Смехопанорама» Евгения Петросяна
8.50 Утренняя почта
9.30 «Сто к одному»
10.20 Местное время. Вести-Москва. Неделя в городе
11.00, 14.00 Вести
11.10 «Смеяться разрешается»
13.20, 14.25 Х/ф «ПРЯНИКИ ИЗ КАРТОШКИ» 12+
16.05 Х/ф «ВДОВЕЦ» 12+
20.00 Вести недели
21.45 Футбол. Чемпионат Европы-2016. 1/4 финала. Прямая трансляция из Франции
23.55 Х/ф «С ЧИСТОГО ЛИСТА» 12+
2.05 Х/ф «ЛЮБВИ ЦЕЛИТЕЛЬНАЯ СИЛА» 12+
3.50 Комната смеха

ЧТВ
10.20-11.00 Вести-Чувашия. События недели

РОССИЯ К
6.30 «Евроньюс»
10.00 «Обыкновенный концерт с Эдуардом Эфировым»
10.35 Х/ф «МАТРОС С «КОМЕТЫ»
12.05 «Легенды мирового кино» Жорж Мельес
12.35 «Россия, любовь моя!» «Сибирские поляки»
13.00 «Кто там...»
13.30 Д/ф «Клюв и мозг. Гениальные птицы»
14.25 Гении и злодеи. Луи Брайль
14.55 Государственный академический русский народный хор имени М.Е. Пятницкого
16.15 «Пешком...» Москва выставочная
16.40, 1.55 «Искатели» «Сокровища белорусских староверов»
17.30 «Романтика романса» Клавдии Шульженко посвящается
18.30 Д/ф «Георгий Вицин»
19.10 Х/ф «ТЕНЬ»
20.40 «Хрустальный бал Хрустальной Турандот» в честь Светланы Немоляевой
22.00 Йонас Кауфман, Томас Хэмпсон, Екатерина Семенчук в опере Дж. Верди «ДОН КАРЛОС» Дирижер Антонио Паппано. Режиссер Петер Штайн. Зальцбургский фестиваль-2013
2.40 Д/ф «Университет Каракаса. Мечта, воплощенная в бетоне»

НТВ
5.05 Т/с «ТИХАЯ ОХОТА» 16+
7.00 «Центральное телевидение» 16+
8.00, 10.00, 16.00 Сегодня
8.15 «Русское лото плюс» 0+
8.50 Их нравы 0+
9.25 Едим дома 0+
10.20 «Первая передача» 16+
11.00 «Чудо техники» 12+
11.45 «Дачный ответ» 0+
12.50 «НашПотребНадзор» 16+
13.45 «Поедем, поедим!» 0+
14.10, 16.20 Т/с «НОВАЯ ЖИЗНЬ СЫЩИКА ГУРОВА» 16+
18.05 Следствие вели...16+
19.00 «Акценты недели» Информационная программа
19.50 «Поздняков» 16+
20.00 Х/ф «ОТДЕЛ» 16+
23.50 Х/ф «НА ГЛУБИНЕ» 16+
1.45 «СЕАНС С КАШПИРОВСКИМ» 16+
2.35 Дикий мир 0+
3.05 Т/с «ТЕАТР ОБРЕЧЕННЫХ» 16+

ТВЦ
5.50 Х/ф «РАНО УТРОМ»
7.40 «Фактор жизни» 12+
8.10 Х/ф «АПЕЛЬСИНОВЫЙ СОК» 16+
10.00 Д/ф «Юрий Яковлев. Последний из могикан» 12+
10.55 «Барышня и кулинар» 12+
11.30 События
11.45 Петровка, 38 16+
11.55 Х/ф «ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ПРЕСТУПНИК» 12+
13.45 «Смех с доставкой на дом» 12+
14.30 Московская неделя
15.00 Х/ф «ПОСЛЕДНИЙ ГЕРОЙ» 16+
16.55 Т/с «КАК ВЫЙТИ ЗАМУЖ ЗА МИЛЛИОНЕРА-2» 12+
20.35 Х/ф «БЕСЦЕННАЯ ЛЮБОВЬ» 16+
0.25 Х/ф «ДВА ДНЯ» 16+
2.10 Х/ф «ДЕМИДОВЫ»
4.40 Д/ф «Екатерина Фурцева. Женщина в мужской игре» 12+
5.30 Линия защиты 16+

REN-TV
5.00 «9 рота. Как это было» 16+
5.10 Т/с «СНАЙПЕР-2. ТУНГУС» 16+
8.30 «Четвертая власть» Концерт Михаила Задорнова 16+
10.20 «Слава роду!» Концерт Михаила Задорнова 16+
12.15 Т/с «ИГРА ПРЕСТОЛОВ» 16+
23.00 «Добров в эфире» 16+
0.00 «Соль» Музыкальное шоу Захара Прилепина 16+
1.30 Х/ф «БОРДЖИА» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ
6.00 «НОВГОРОД ГОСПОДИН ÇИНЧЕН КАЛАНИ» Чăвашла куçарнă фильм 12+
8.00 «Г. Федоров концерчĕ» 12+
10.30 «Мыскарасăр туй пулмасть» Камит 12+
12.00 «Обзор прессы» 6+
12.05 «Хурлăхлă хурама сасси» Икĕ пайла драма 12+
15.00 «Концерт Ирины Музыкантовой» 12+
17.30 «Акилбупсер» 6+
17.45 «Экономика в деталях» 12+
18.00 «Я люблю Чувашию» 12+
18.30 «День перемен» 12+
19.00 «Спортивные надежды» 12+
19.15 «Местное самоуправление» 12+
19.30 «Отражение» Фильмы Чебоксарского международного кинофестиваля 12+
21.00 Х/ф «НАРСПИ» 12+
22.30 «КАМ КĔРЕТ ЮЛАШКИ ВАКУНА» Чăвашла куçарнă фильм 12+

Чăваш Наци радиовĕ
06.00-06.20, 07.00-07.20, 08.00-09.00, 09.10-09.20, 10.10-10.20, 11.10-11.20, 14.10-14.20,15.10-15.20, 16.10-16.20, 17.10-17.20, 18.10-18.20, 19.10-19.20, 20.10-20.20, 21.10-21.20, 22.10-22.20, 23.10-23.20 Юрă вăчăри (12+)
06.20-07.00 Республика сасси (12+)
07.20-08.00 Чĕрĕлĕх çути (12+)
09.20-10.00 Шурăмпуç (12+)
11.20-12.00 Ачалăх урхамахĕ (6+)
12.10-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем (12+)
15.20-16.00 Голос Республики (12+)
16.00-18.00 Çиларман-шоу (12+)
19.00-20.00 Янра, юрă! (хит-парад) (12+)
20.05-24.00 Каçхи микс (12+)

ЧĂВАШ РАДИО «РАÇÇЕЙ РАДИО» КАНАЛĔПЕ
7.10 Анонс передач
7.17 Паянхи кун
7.21 Столичный курьер
7.34 Здоровье
7.44 Асамлă кино тĕнчи
7.55-8.00 Юрă çаврăмĕ

* * *

8.00-9.00 Между Волгой и Уралом

* * *

12.10-13.00 Кайри – мала. Хит-парад

* * *

18.10-19.00 Ылтăн çӳпçерен

АПАЧĔ ТУТЛĂ ПУЛТĂР

Çуллахи салат

Пĕçернĕ 4 çăмарта, 3 çĕрулми, 200 грамм шампиньон, 100 грамм сыр, консервланă 150 грамм куккурус, 1 шăл ыхра, 200 грамм майонез, пуçлă 1 сухан, тип çу, петрушкăпа укроп, 2 помидор, 2 хăяр кирлĕ.

Вĕттĕн туранă суханпа шампиньона тип çупа ăшаламалла, тăвар, пăрăç сапмалла. Пĕçернĕ çĕрулмие тата сыра теркăламалла. Çăмартана, помидора, хăяра тăваткалласа турамалла. Вĕтетнĕ ыхрана, петрушкăпа укропа майонезпа пăтратмалла. Салата сийлесе /çĕрулми – шампиньонпа сухан – çăмарта – сыр – куккурус/ хăпартмалла. Кашни сийе майонез хутăшĕ сĕрмелле. Çиелтен çурма çаврашкан туранă хăярпа, помидорпа илемлетмелле.

Какай çаврашки

1 килограмм сыснапа пăру какай фаршĕ, пуçлă 1 сухан, 7 апат кашăкĕ пăрçа çăнăхĕ, миндаль, 2 çăмарта, тип çу, тăварпа пăрăç кирлĕ.

Вĕттĕн туранă сухана фаршпа пăтратмалла, 4 апат кашăкĕ пăрçа çăнăхĕ, тăвар, пăрăç хушмалла. Çак хутăшран пĕчĕк çаврашкасем тумалла, варрине миндаль хумалла.

3 апат кашăкĕ пăрçа çăнăхне çăмартапа хутăштармалла. Какай çаврашкисене çак хутăша чиксе кăлармалла, тип çупа ăшаламалла.

Абрикос печенийĕ

1,5 стакан çăнăх, 1 апат кашăкĕ лимон сĕткенĕ, 0,5 стакан сĕт, 1 апат кашăкĕ çĕрулми крахмалĕ, 500 грамм абрикос, 0,5 стакан сахăр, 100 грамм услам çу, чĕптĕм тăвар, 2 чей кашăкĕ кăпăшлантаракан хутăш кирлĕ.

Крахмала 0,5 стакан шывра ирĕлтермелле, лимон сĕткенĕ, 2 апат кашăкĕ сахăр хушмалла. Çак хутăша 1 минут пĕçермелле. Вăрринчен тасатнă çурма çаврашкан каснă абрикоса сиропа ямалла. Кăшт вĕретсен çулăма сӳнтермелле.

Тăваткалласа каснă услам çăва çăнăхпа, кăпăшлантаракан хутăшпа, тăварпа, 2 апат кашăкĕ сахăрпа пăтратмалла. Ăшă сĕт хушса чуста çăрмалла. Ăна 1 сантиметр хулăнăш йĕтĕрлемелле, тăваткалласа касмалла. Ăшне абрикос хурса çурмалла хуçлатмалла. Усă вырăна крахмал сапмалла. Печение духовкăра 20 минут пĕçермелле.

Турамăш

Кальмар, креветка, 3 хăяр, 4 çĕрулми, 10 редис, симĕс сухан, укроп, 100 грамм симĕс пăрçа, 2 литр квас, тăвар, чĕптĕм лимон йӳçекĕ кирлĕ.

Кальмара тăвар хушнă вĕрекен шыва 3 минутлăха ямалла. Креветкăна та çак шывра пĕçермелле. Кальмара пĕрчĕлесе касмалла.

Пĕçернĕ çĕрулмие, редиса, хăяра тăваткалласа турамалла. Укропа, симĕс сухана вĕтетмелле. Çимĕçсене кваспа пăтратмалла, тăвар, лимон йӳçекĕ хушмалла. Турамăша 1-2 сехетлĕхе сивĕтмĕше лартмалла.

Брауни

200 грамм шăккалат, 170 грамм услам çу, 250 грамм сахăр, 3 çăмарта, 125 грамм çăнăх, 1 чей кашăкĕ кăпăшлантаракан хутăш, 70 грамм аçтăрхан мăйăрĕ, 70 грамм хура слива кирлĕ.

Шăккалата ирĕлтермелле, услам çу, сахăр, çăмарта, çăнăх, кăпăшлантаракан хутăш ярса чуста çăрмалла. Вĕтетнĕ мăйăрпа хура слива хушмалла. Чустана формăсене тултармалла. Брауние духовкăра 20-25 минут пĕçермелле.

Смузи

100 грамм çĕр çырли, апельсин 2 пайĕ, 100 грамм мороженăй, 250 миллилитр йогурт, 100 миллилитр шĕвĕ варени, пĕтнĕк çулçи кирлĕ.

Апельсин сĕткенне пăчăртаса кăлармалла. Йогурта миксерпа пăтратса кăпăклантармалла, апельсин сĕткенĕ, варени, çĕр çырли хушмалла. Смузие стакансене ямалла, пĕтнĕк çулçипе илемлетмелле.

Кекс

3 çăмарта, 1 стакан сахăр, 1 стакан турăх, 200 грамм маргарин, 3 стакан çăнăх, 1 чей кашăкĕ лимон соди, 1ß чей кашăкĕ тăвар, ванилин, 2 апат кашăкĕ çырла, сахăр çăнăхĕ кирлĕ.

Çăмартана сахăрпа пăтратса кăпăклантармалла, ирĕлтернĕ маргарин, турăх, апат соди, тăвар, ванилин, çăнăх хушмалла. Çырла ярса чуста çăрмалла.

Чустана кекс формине тултармалла. Пиçсен сахăр çăнăхĕ сапмалла.

ПАХЧАÇĂ КĔТЕСĔ

Кишĕр симĕсленесрен

Кишĕр мĕншĕн симĕсленет-ши? Тен, ытлашши сайратни килĕшмест?

Е.Петрова.

Кишĕр йăранне 25-30 сантиметр тарăнăш чавмалла. Унсăрăн тăпран хытă пайĕ тымар çимĕçе ӳсме чăрмантарать. Вăл ăна çӳлелле тĕкет.

Çумран тасатнă тата сайратнă чухне те кишĕр çаралать, анчах та çакна нумайăшĕ шута илесшĕн мар.

Ретсен хушшинчи сарлакăш та пĕлтерĕшлĕ. Хăш-пĕр пахчаçă вырăн перекетлес тĕллевпе 20-25 сантиметр хушă хăварать. Çакă тымар çимĕçшĕн ытла сахал. Рет хушшине 30-35 е 40-45 сантиметр хăвармалла. Кăпкалатнă вăхăтра кишĕрĕн çӳлти пайне тăпрапа витмелле.

* * *

- Пахча çимĕçе шăварнă е çумăр çунă хыççăн çеç купаламалла. Типĕ тăпрана хускатни усăсăр кăна мар, сиенлĕ те.
- Кăпкалатнă вăхăтра пахча çимĕçе çĕрпе ытлашши хуплама юрамасть, унсăрăн тымарсене сывлăш çитменнипе пула вăл ӳсме пăрахать.
- Типĕ им-çама çумăра шанса сапмалла мар. Шĕввине те типĕ тăпра çине яма юрамасть: тымара çунтарса яма пултарĕ. Унсăр пуçне тăпра микрофлори те сиенленĕ. Çавăнпа та им-çампа апатлантариччен малтан пахча çимĕçе шăварма ан манăр.

СЫВЛĂХ

Шăнăр куракĕ ирттерет

Тута çине герпес тухрĕ тăк шăнăр куракĕн тин татнă çулçине сĕткенленме кăштах пăчăртамалла та ăна суран çине хумалла. Çывăрма вытрнă чухне хурсан тата аванрах. Шуса ан кайтăр тесе çулçа темиçе çĕртен лейкопластырьпе тыттарăр. Алă айĕнче типĕтнĕ курăк çулçи çеç пулчĕ тăк ăна вĕри шыва ярса 20 минут тытăр та суран çине шывра йĕпетнĕ мамăка хурăр.

Виçерен чаксан

Юн пусăмĕ виçерен чаксан хăмла çырли çулçи пулăшать. Ăна чей пек вĕретсе ĕçмелле. Сахăрпа е пылаклатмасăрах кунĕпе шыв вырăнне сыпмалла. 5-7 кун ĕçмелле те тепĕр çавăн чухлĕ тăхтав тумалла. Уйăхранах юн пусăмĕ аптратманни сисĕнме пуçлĕ.

ЫЙТУ-ХУРАВ

Çăмартари юн тумламĕ

Килти çăмартара юн тумламĕсем пур. Ăна çиме юрать-и? Чăхчирлĕ мар-ши?

Ираида Ч.

Çăмарта йĕркеленнĕ вăхăтра чăхăн юн тымарĕсем çурăлма пултарнă. Çакнашкалли тăтăшах тĕл пулать.

Шуррипе сарри сийленни чăхăн çăмарта çулĕ шыçнине кăтартать. Çăмартана юн кăна мар, апат юлашки, каяш, шĕвĕрĕлчен лекме пултарать. Ăна çиме юрамасть.

Сывлăхĕ ан хавшатăр тесен чăха лайăх апатлантармалла. Унсăр пуçне кайăк-кĕшĕке ытлашши çӳле лартмалла мар – вĕçсе аннă вăхăтра шалти органсене сиенлес хăрушлăх пысăк.

Çавнашкалах чăх-чĕпе хăратма, çапăнтарма юрамасть. Ялан юнлă çăмарта тăвакана пусмалла.

Стоматита çĕнтерме

Хурăн çăварти лăймака сийĕ шыçрĕ. Çак чиртен мĕнле хăтăлмалла-ши?

Иван М.

Стоматит – вата хурсен чирĕ. Вăл япăх апатлантарсан, А тата В ушкăнри витаминсем, минерал япалисем çителĕклĕ памасан, кайăк-кĕшĕк вырăнне вăхăтра тасатмасан, хур амипе аçине çĕнетмесен аталанать.

Ăна пула килти кайăк-кĕшĕк япăх çиет, вăйсăрланать, начарланать. Унăн çăварĕ хĕрелсе шыçать, сурчăкĕ нумай пуçтарăнать. Чĕлхе айĕнчи апат юлашки ырă мар шăршă сарать.

Шала кайман стоматита çăмăллăнах çĕнтерме пулать. Хура çăварне тасатса марганцовка хутăшĕпе çумалла. Салтак тӳми, хаяр ути, сар çип ути шывĕпе чӳхеме те юрать. Çак курăксене 30 минут вĕретмелле, унтан хăвăрт сивĕтмелле.

Хур çăварĕ пӳрленме пуçласан вара чире çĕнтерме йывăртарах.

Стоматитпа ан нушалантăр тесен кайăк-кĕшĕке лайăх çитермелле. Типĕ, тусанлă апат уншăн сиенлĕ. Вараланнă шыва улăштармалла. Хурсене пĕвене ямалла.

Чапăр куракĕ тата йошта

Чапăр куракĕпе йошта çырлине пахчара çитĕнтерес килет. Çак икĕ ӳсен-тăран пирки çырса кăтартсамăрччĕ.

Иван ЕРОФЕЕВ.
Патăрьел районĕ.

Чапăр куракне тепĕр майлă тимьян та теççĕ. Çулçипе техĕмлĕх вырăнне усă кураççĕ. Аш-какай тĕтĕмленĕ çĕре, сысна тата сурăх какайне, паштета, кăмпана, ăшаланă пулла, пĕвере, тăпăрчăпа сыра хушаççĕ ăна. Хăяр тăварланă чухне те усă кураççĕ.

Ӳсен-тăран хĕвеллĕ вырăна юратать, сулхăнра çӳлелле каять, чечек çурмасть. Ăна тĕрлĕ им-çампа шăвармалла мар. Тĕме кашни çул касса тăни лайăх. Чапăр куракне çуркунне е çулла типĕ килсен çеç шыв сапмалла. Тунинчен, вăрринчен лайăх ĕрчет вăл. Чи лайăххи – тĕме çуркунне уйăрса лартни.

Йошта çырли йӳçĕ пылакрах, тутипе хура хурлăханпа йĕплĕ хурлăхана аса илтерет. Вăл хăвăрт ӳсет, сивве чăтăмлă. Хурт-кăпшанкă та ытла тапăнсах каймасть ăна. Йоштăн йĕппи çук. Пĕр тĕмрен çулталăкне 10 килограмм çырла пуçтарса илме май пур. Ăна пăхма йывăр мар, кĕркуннепе çуркунне тăпрана кăпкалатмалла тата им-çам сапмалла çеç. Çуркунне кивĕ тата ытлашши туратсене касмалла.

Йошта çырлинче витамин нумай пулнă май иммун тытăмне çирĕплетме пулăшать, организмри токсинсене кăларать. Пыршăлăх ĕçне тата чĕрепе юн тымарĕсен тытăмне лайăхлатать. Çырларан варени, пастила, джем, желе хатĕрлеççĕ. Хĕл валли шăнтса хурсан та аван.

Йоштăна кĕркунне те, çуркунне те лартма юратать. Вăл хĕвеллĕ вырăна килĕштерет.

ВЫЛЬĂХ-ЧĔРЛĔХ

Сĕт пахалăхĕ

Сывă ĕнен çиллине сĕт талăкĕпех пухăнать. Унăн пахалăхĕ выльăх хăрасан, ăна çапкаласан тата тĕрĕс мар сусан та улшăнма пултарать. Çилĕре 20 литр ытла сĕт пухăнать.

Ĕне çилли сылтăм, сулахай пайсенчен тăрать. Кашнинех икĕ пая уйăрма май пур. Вĕсем пĕр-пĕринпе хутшăнмаççĕ. Çавăнпа та кашни пайри сĕт пахалăхĕ хăйне уйăрăмах.

Хысалти çилĕсем лайăхрах аталаннă пирки унта сĕт ытларах пухăнать. Çавăнпа ĕнене сумашкăн вĕсенчен пуçлаççĕ. Выльăх сĕтлĕ пулнине çиллине кура палăртаççĕ. Чĕччисем пĕр-пĕринчен аяккарах вырнаçни ĕне сĕтлине пĕлтерет.

Пахалăх чылай чухне апатран килет. Çуллахи сĕтĕн хитре сарă тĕсĕ рационра çаран курăкĕ нумаййипе çыхăннă. Хĕлле выльăха кулăпста, силос, кишĕр çитерсен çак тĕсех юлать.

ЭХ, ÇАМРĂКЛĂХ...

Упăшкана юрас тесе...

Манăн упăшка çав тери маттур. Бригада пуçтарать те Мускава е Чулхулана тухса каять. Ĕçлекенсене мĕн чухлĕ укçа панине пĕлместĕп, анчах хăйĕн енчĕкĕ ялан тулли. Юлашки çулсенче эпир темиçе хваттер илтĕмĕр: пĕри тепринчен чаплăрах. Чи лайăххинче хамăр пурăнатпăр, ыттисене тара панă.

Эпĕ аслă пĕлÿ илмен, унсăрăн тантăшсем пек пĕр-пĕр офисра лараттăм. Ачасене садике ярсан килте сериал пăхса ларма аванмарлантăм, ĕç шырама пуçларăм. Халĕ лавкка нумай та – пур çĕрте те сутуçă кирлĕ.

Ку ĕç мана кăна мар, упăшкана та аптăратса çитерчĕ. Халĕ манăн мар, унăн садике чупмалла. «Ĕç пăрах та килте лар!» – терĕ пĕррехинче çирĕппĕн. Хаваслах!..

Темшĕн кăмăлĕ улшăнма пуçларĕ унăн. Çĕрулми çунса кайнăшăнах ятлаçать. Хамах айăплă, кино интереслĕччĕ те реклама пуçланасса кĕтрĕм.

Тепрехинче кĕпине çуманшăн кăшкăрашма тытăнчĕ. Ара, урăххине тăхăнма çук-им? Шкап уç та – кирек хăшне суйла.

Килте тирпейлесе йăлăхса çитрĕм. Сериал та килĕшми пулчĕ. Кунĕпе тенĕ пек апат пĕçеретĕп – тав тăвакан та, турилкке çăвакан та çук.

Пысăк укçа ĕçлесе илекен упăшка хăйне ытла ирĕклĕ тытать. Ăçта, кампа кайнине каласа та хăвармасть. Капла уйрăлса каясси те часах.

Хамăн пурнăçа лайăх енне улăштарас тесех университета вĕренме кĕтĕм. Тинех упăшка мана хисеплеме пуçланăн туйăнать.

Ачасем шкула кайма пуçларĕç. Кĕçех эпĕ те диплом илсе хайхи офиса ĕçе вырнаçăп.

Лира ЛЕВОЧКИНА.

КУН ПЕК ТЕ ПУЛАТЬ

Арăм патне – улаха

Дина – хăйне юратакан хĕрарăм. Лавккара е пасарта йÿнĕ япала тытса та пăхмасть. Ятуллă тумтир кирлĕ ăна. Ачисене те капăр тумлантарать. Урамра хитре çÿреççĕ вĕсем. Кану вырăнĕсене юратаççĕ. «Килте ларма хăнăхман эпĕ. Тулăх пурнăçра çитĕннĕ», – ялан çапла калать Дина. Колхоз председателĕнче ĕçленĕ ашшĕ ачисемшĕн нимĕн те шеллемен паллах.

...Дина яштака та патвар яша хăех суйласа илчĕ. Чылай чупрĕ ун хыççăн. Лешĕ юлашкинчен парăнчĕ курăнать – хĕре киле ăсатма пуçларĕ. Кăштахранах мĕнешкел чаплă туй йĕркелерĕç ялта. Председатель хĕрĕ качча тухать вĕт! Ашшĕ çамрăк мăшăра хваттер илсе парасшăнччĕ те – ĕлкĕреймерĕ, çав вăхăталла самана та, укçа та улшăнчĕ.

Арăмĕпе упăшки ялтан хулана куçрĕç те общежитире пÿлĕм туянчĕç. Дина икĕ ывăл çуратрĕ. Малтан йĕркеллех пурăнчĕç вĕсем. Сергей ĕç пăрахсан килте укçа çитсе пыми пулчĕ. Арçыннăн ирĕксĕрех ют хулана тухса кайма тиврĕ. Те çавăнта ĕçме вĕренчĕ вăл?

«Хальччен тахçанах хваттер туянмаллаччĕ. Сана пула çак пÿлĕмрен тухаймастпăр. Ăна та пулин атте илсе панă», – килти вăрçа пĕрмай çак сăмахсенчен пуçлать хĕрарăм. Пĕрре упăшкин япалисене пуçтарчĕ те чăматана алăк патне кăларса лартрĕ вăл. Сергей килтен шăппăн тухса кайрĕ, аппăшĕ патĕнче хăтлăх тупрĕ. Унта та ытлашши пулнине туять арçын. Эх, çав хăйне алăра тытайманни йăлт аркатать.

Урă упăшкана киле кĕртет Дина. Унăн пур-çук укçине илсе юлать. Хăш чухне сывăрма та хăварать ăна. Анчах малалла пĕрле пурăнасси пирки калаçмасть. Ялта хуняшшĕпе хунямăшĕ те хапăл мар кĕрĕвне. Ăса мĕн чухлĕ вĕрентмен пулĕ ăна – усси курман.

Пÿлĕмри юсав ĕçĕсене те хăех пурнăçлать Сергей. Пулăшма чĕнсенех – чупса çитет.

Уявра та пĕрле мар вĕсем. Нумай чухне Дина ачисемпе пĕрле ашшĕ-амăшĕ патне каять. Тунсăх пуссан упăшки патне СМС-çыру вĕçтерет. Тулăх пурнăç, вĕçĕ-хĕррисĕр юрату сунать ăна.

Екатерина ЦВЕТКОВА.

ЧУНРИ

Юрла, саркайăкăм

Ĕнерхи уяр кун таçта çухалчĕ. Сар хĕвеле хура пĕлĕтсем хупăрларĕç. Пĕччен те хăр тăлăх юлтăм çак çĕр çинче. Чавса çывăх та – çыртаймăн. Мĕнех, йывăр пулсан та чăтăп, шăпа пÿрнинчен иртеймĕн теççĕ.

Авланнă арçынпа çыхланма мĕне кирлĕччĕ-ши мана? Каччă тупаймастăмччĕ-ши? Çемйине пăрахса ман пата килĕ терĕм-ши? Эх, хĕр чухне ытла та айван-çке эпир, арăмĕ пуррине систерчĕç-çке малтанах. Аннен пĕр сăмахне те хăлхана чикмерĕм. Ĕненмерĕм, пĕр çынна та итлемерĕм, сивĕтесшĕн, ахаль çеç калаççĕ пуль терĕм. Тепĕр тесен, пуçа çухатасла, çунатланса вĕçекенскере авланни мĕне пĕлтеретчĕ-ши? Халĕччен никама савса курманскер ытам тулли чечексем, шăккалат-канфет парнеленине, ăшă сăмахсемпе йăпатнине юрату вырăнне йышăнтăм-ши?

Пахчари улмуççи шап-шурă чечекречĕ ун чухне. Садра саркайăк каçăхса кайсах юрă шăрантаратчĕ. Сана курнă-курман чĕрем хыттăн тапма пуçлатчĕ. Кашни каçа чăтăмсăррăн кĕтеттĕм. Пĕрремĕш хут хыттăн-хыттăн чуптунине епле манăн? Санпа чухне çÿл тÿпере вĕçеттĕм. Уйăх çине хăпарса анаттăм. Вăхăтлăх телей çинчен шухăшлама та пултарайман çав ун чухне. Айван мар-и, ĕмĕр пĕрле пулăпăр тесе шухăшларăм. Ытла та хăвăрт килчĕ уйрăлу, хăй хыçĕнчен чĕрене касса татакан ырату çеç хăварчĕ. Коля темĕн пытарнăн туйăнатчĕ манран, ыйтма хăяймастăмччĕ.

Мĕнех, пĕрисене качча илесçĕ, теприсемпе пуканелле выляççĕ те пăрахса хăвараççĕ. Хам айванни пирки ултав серепине çакланнăшăн кам айăплă халь? Çавă кирлĕ те мана. Тинех пурнăç çине урăхларах куçпа пăхма тытăнтăм. Арăмĕ пурриине ĕненмерĕм малтан, авланнă арçынпа нихăçан та çыхланас çукчĕ. Купăста яшки ялан йăлăхтарать теççĕ, çавăншăн çеç çÿренĕ иккен ман пата Коля. Таса хĕре çыпăçиччен пĕр-пĕр инке арăм е пĕччени патне сукмак хывайман-ши? Çук, ман пекки, çинçе пилĕкли, пилĕк таран çÿçли, хăй калашле, пукане пек капăр çÿрекенни кирлĕ пулнă ăна. Халь авă телефон номерне те улăштарнă. Пĕлетĕп, çăмăлттай арçын тата урăххи, çĕнни тупнă. Хăй каланă тăрăх, арăмĕ кĕпе-йĕм çума, апат пĕçерме çеç кирлĕ-çке ăна.

Юрламасть текех садра саркайăк. Ывăнса çитрĕ-ши? Е эпĕ илтместĕп-ши? Пĕччен юлнишĕн чунăм касса ыратать. Тантăшăмсем тахçанах мăшăрлă ĕнтĕ. Ман та ку çулла шап-шурă пĕркенчĕк тăхăнас килетчĕ.

Çут тĕнчерен уйрăлас умĕн асанне пил парса хăварнăччĕ мана. Паян садра саркайăк юрламаннишĕн макăрса çитет пулĕ. 27 çулта çеç-ха эпĕ. Ватта юласран хăрама пăрахнă ĕнтĕ. Ĕçтешĕм пĕрмай: «Арçынсем килеççĕ те каяççĕ», – тет. Çу иртĕ, кĕр çитĕ. Сивĕ çил-тăман хыççăн каллех çуркунне килĕ. Ман пахчана та саркайăк иленĕ. Чи çепĕç юррине ун чухне савнипе иксĕмĕр валли çеç шăрантарĕ. Юрла, саркайăкăм, юрла...

ОЛЬГА.
Канаш районĕ.

ÇЕМЬЕ

Юрату çуначĕ

Хулана каç чатăрĕ хупласа килет. Çÿллĕ тÿпере çăлтăрсем çуталаççĕ. Пуш уйăхĕ пулин те каç сивĕ пуласса шантарать. Анчах шартлама – тулта, кантăк леш енче. Пÿлĕмре вара ăшă та хăтлă. «Пирĕн çемье» конкурса сочинени çырма хатĕрленетĕп. Мĕнле тема суйламаллине пĕлмесĕр асапланатăп. Анне ман пата шăппăн пырать, ыталать, тетрадь тăсать.

– Илех. Тен, кирлĕ пулĕ. Ку – манăн кун кĕнеки.

Анне çырнинчен

Юпа уйăхĕн 9-мĕшĕ. Паян çут тĕнчене манăн хĕр пĕрчи килчĕ, манăн пĕчĕк хĕрĕм! Тĕлĕнтермĕшрен те тĕлĕнтермĕш. Эсĕ нихăçан та пулман, халĕ – пур. Эпир паянтан иккĕн – çакна ниепле ĕненейместĕп. Палатăна илсе килнĕ чăмаккана асăрхансa тытатăп та çÿççĕр пуç, куç харшисĕр хĕп-хĕрлĕ пит куратăп. Анчах та чĕрĕ! Сывлама та, хускалма та хăратăп. Турăçăм! Мĕн тери хаклă маншăн çак тĕркем! Оленька! Хĕрĕм! Сана телейлĕ тăвасшăн тăрăшма тупа тăватăп.

Юпа уйăхĕн 14-мĕшĕ. Юпа уйăхĕ ăшă та хĕвеллĕ çанталăкпа савăнтарать. Йывăç çинчен ылтăн çулçăсем çаплипех ÿкеççĕ. Паян эпир ача çуратмалли çуртран киле таврăнтăмăр. Сана диван çине хутăм, шупка хĕрлĕ хăйăва салтрăм, утияла салатрăм, унтан ереше, фланель, ситцă, марля кипкесене... Çаксен айĕнче урисене хуçлатнă пĕчĕкçĕ кĕлетке курăнчĕ. Алли çинче – паллă. Унта манăн ятпа хушамат. Аяларах – «хĕрача. 09.10 07.30 минут, 3500» тесе çырнисем. Апат çитерсен сана вырăн çине вырттартăм. Мурка сиксе хăпарчĕ те шăршларĕ, çулларĕ, юнашар выртасшăн пулчĕ. Унăн манăн тĕлĕнтермĕшĕм çумне перĕнес килчĕ-тĕр.

Юпа уйăхĕн 26-мĕшĕ. Пурнăçăмра пĕтĕмпех улшăнчĕ. Талăкра 6 хутчен апатлантаратăп, пĕр купа кипке çумалла, уçăлса çÿремелле, каçхине шыва кĕртмелле, çĕрлесерен канăçсăрланса йĕнĕрен лăплантармалла. Сана кÿренме пулать-и вара? Пÿрнÿсем мĕн тери пĕчĕк, эпĕ вĕсене ăнсăртран ыраттарасран хăратăп та. Çав тери çăмăл эсĕ, черчен. Калаçма та пĕлместĕн. Мĕн ыратнине, каçсерен мĕншĕн кутăнлашнине те пĕлтерейместĕн. Çавăнпах саншăн тăтăшах пăлханатăп.

Çĕртме уйăхĕн 7-мĕшĕ. Лăпкă, ăшă каç. Тин çеç çумăр иртсе кайрĕ. Вăл пирĕн чÿрече айĕнчи курăкпа панулми йывăççине уçăлтарчĕ. Клумба çинчи чечексем те ырă шăршипе савăнтараççĕ. Анчах килтен тухас та килмест. Оленька хăйĕн сĕтелĕ хушшинче ларать, темĕн ÿкерет. Эпĕ ăна сăнанă май аса илĕве путатăп, вăхăт хăвăрт иртнинчен тĕлĕнетĕп. Тин кăна кашни çĕнĕ шăлу тухнишĕн савăнаттăм, алăран çавăтса çÿреттĕм, пĕрремĕш утăм тума ниепле те хал çитерейместĕн, юмах вулаттăм, эсĕ татах-татах ыйтаттăн. Ача садне çÿрерĕмĕр... Пĕчĕк аллунтан çавăтаттăм та çав тери лайăхчĕ.

Пĕррехинче, виçĕ çул çурăра чухне Оленька ман пата чупса пычĕ те чĕрçи çине хăпарса ларчĕ, мăйран уртăнчĕ:

– Анне, мĕншĕн туяннă эсĕ мана?

– Сана пĕрре курсах юратрăм.

Шăп тăрса шухăшларĕ те:

– Эпĕ те. Çакăн пек ăннă иксĕмĕре те.

Авăн уйăхĕн 1-мĕшĕ. Пĕрремĕш класа ĕнер çеç кайнă тейĕн. Ку пирĕншĕн чăн-чăн уяв пулчĕ. Хĕвел çутипе тулнă шкул картишĕ. Чечек тинĕсĕ. Савăк сăнсем. Çĕнĕ форма, пысăк хăюсем. Унтан – килти ĕçсем, малтанхи йывăрлăхсем. Вĕсене манăн шкул ачи шăл çыртса парăнтаратчĕ. «Пиллĕксемпе» савăнтаратчĕ, çавранăçуллăччĕ. Ун çине пăхатăп та шухăша путатăп: вăл – манăн пурнăç тĕллевĕ-çке.

Юпа уйăхĕн 9-мĕшĕ. Паян Оленька санăн çуралнă кун. Эсĕ халĕ 16-ра! Чипер, ăслă, ырă кăмăллă çитĕнтĕн. Санăн халĕ хăвăн юлташсем, чун киленĕçÿ. Анчах аннÿшĕн паянхи кун çав-çавах уяв.

Ытларах хумханма тытăнтăм. Эсĕ кăштах кая юлсан та пăшăрханатăп, Турăран сана çыхлама ыйтатăп. Тĕпренчĕкĕм усал илĕртмĕшсемпе çеç ан çыхлантăрччĕ. Ман пек ан йăнăштăрччĕ çеç. Çавах та эпĕ пурнăçăмра эсĕ пурришĕн савăнатăп. Çуралнă кун ячĕпе, хĕрĕм! Анне юратăвĕн çунаттисем çÿле-çÿле çĕклесе пĕлĕтсĕр инçĕшне илсе кайиччĕ. Кулленхи йывăрлăхсемпе пăтăрмахсенчен хăтариччĕ.

* * *

Аннен кун кĕнекине вуласан уншăн пурнăçра чи кирли – ачасем иккенне ăнлантăм. Вилĕме куçран пăхнă чухне те ывăл-хĕрĕ çинчен шухăшлаççĕ вĕсем. Анне çеç пурне те каçарма пĕлет. Саккунпа çынсем ăнланман чухне те.

Ахальтен мар çĕр çинчи кашни халăх амăшне хисеплет. Ун çинченех сăвăсем, юрăсем, легендăсем хайлать.

Аннесем пĕчĕк чăмаккана çутă тĕнчене асап урлă илсе килеççĕ те вĕсенчен патвар каччăсемпе чипер хĕрсем туса ÿстереççĕ, ырă ĕçсем тума пиллеççĕ, шăппăн çеç кĕлĕ вулаççĕ, ăнăçу сунаççĕ. Шăпах аннесем – чиксĕр юрату çăлкуçĕ.

Анне çине пăхатăп та куçа илейместĕп. Эпир иксĕмĕр пĕр организм пек туйăнать. Куçа хупсан та палланă, чи çывăх, ачаш, хаваслă сасă илтетĕп. Унăн куçĕ савăнăçпа çиçнине курсан ăшăлăхпа лăпкăлăх шăпах вĕсенчен тухса йĕри-тавра саланнине ăнланатăп. Вĕсем манăн чуна пĕтĕмпех туяççĕ. Анне йăл кулсан эпĕ те кулатăп. Тавах сана, анне.

Анна РЫЖАЙКИНА.
Улатăр хули.

Телей хыҫҫӑн чупса

Владимир КУЗЬМИН

Ертсе пырас ҫӗрте ӗҫлекенсен ятарлӑ шкулӗнчен вӗренсе тухнӑ Максим Максимович Крутова «Шурӑмпуҫ» колхоза ячӗҫ. Пӗрлешӳллӗ вӑтам шайри хуҫалӑха кӗрекен Хурӑнвар, Тарӑнвар тата Кайривар ялӗсем Сунар улӑхӗ тӑрӑх йӗркипе ларса тухнӑ. Хурӑнварӗпе Тарӑнварӗ айлӑмра, Кайриварӗ – юханшыв леш енче, тӑвайккире. Правлени Тарӑнварта, колхоз варринче, вырнаҫнӑ. Ҫӗрӗсем вӗсен вунпилӗк ҫухрӑмах тӑсӑлаҫҫӗ, вӑрман енче «Ҫӑлтӑр» колхоз уйӗсемпе чикӗленеҫҫӗ.

Ҫирӗм виҫҫӗри хӗрӳ каччӑ коммунистсен партийӗн пуҫламӑш пӗрлӗхне ертсе пыма пуҫларӗ. Ун аллинче халӗ утмӑл коммунист – утмӑл кӑмӑл-туйӑмлӑ ял ҫынни. Ӑна Хурӑнварти Ульки акка текен тирпейлӗ, ватталла пуснӑ хӗрарӑм патне пурӑнма вырнаҫтарчӗҫ.

Ульки акка Макҫӑма яшка ӑшӑтса ҫитерчӗ. Вырӑн ҫине выртсан Крутов ниепле те ҫывӑрса каяймарӗ. Тухӑҫ енчи чӳрече йӑмӑх сӑрӑпа сӑрланма пуҫларӗ, майӗпен-майӗпен ҫуталса пычӗ, кӗҫ куҫ-пуҫа шартарса яракан шӗл кӑвар тӗслӗн выляма тытӑнчӗ.

Макҫӑм йывӑҫ кравать ҫинчен тӑрса чӳречерен пӑхрӗ: ҫӗнӗ кун хӗвелӗ таврана ӑшӑ хӗм сапса тӳпенелле кармашать.

Ульки акка тулли витре йӑтса кӗчӗ.

– Сывлӑх сунатӑп, – терӗ ӑна ҫул парса Макҫӑм.

– Тавтапуҫ, ывӑлӑм, ху сывлӑхлӑ пул. Ӑшӑ сӗт ӗҫсе пар-ха, пит усӑллӑ пулаканччӗ вӑл, тин ҫеҫ сунӑ кӑпӑклӑ сӗт.

– Кӑшт тӑхтӑр-ха, Ульки акка, эпӗ ҫӑвӑнам.

– Юрӗ-ҫке, унччен эпӗ сӗтне сӗрем.

Тулта Макҫӑм тавралла пӑхса ҫаврӑнчӗ. Кил-ҫурчӗпе Ульки акан савӑнмаллиех ҫук. Хуралтӑсем хӑй пекех ватӑлса тайӑлнӑ. «Мӗнле те пулин пулӑшмалла», – шухӑшларӗ вӑл сысна курӑкӗ пусса илнӗ кил картинче чупнӑ май. Хул-ҫурӑма ҫемӗҫтернӗ хыҫҫӑн каччӑ ҫӑлран каҫхине ӑсса лартнӑ шывпа пилӗк таран килениччен ҫӑвӑнчӗ те пӳрте кӗчӗ. Ульки акка ӑна сӗт тултарнӑ тӑм курка тыттарчӗ.

– Ҫакна ыйтса пӗлем-ха санран: ӑҫтисем пулатӑн эс, Макҫӑм?

– Каҫарӑр ӗнтӗ мана, Ульки акка, – хӑйӗнпе тӳрех паллаштарайманшӑн ватӑ ҫын умӗнче лайӑхмарланчӗ каччӑ. – Вӑрманкас ачи пулатӑп. Атте-анне унта Тымартан вӑрҫӑччен куҫса пынӑ.

– Тымартан терӗн-и ҫак? «Ҫӑлтӑр» кулхусран-и? Эй, Турӑ, хамӑр ялсемех-ҫке эс. Хам та эп Тымар хӗрӗ, Карӑк Еххӗмӗн ҫиччӗмӗш ачи пулнӑ-ҫке. Краштӑн вӑрҫи хыҫҫӑн ҫакӑнта, Хурӑнвара, Салакайӑк Мӗтрине качча килтӗм. Камсен пулатӑн-ха вара эс, ывлӑм?

– Крутовсен. Максим Матвейч ачи. Анне Урине ятлӑ.

– Крутовсен тетӗн?.. – ҫамрӑк ҫын пек пуҫне вашт! ухрӗ карчӑк. – Вӗсен пулсан Кӑра йӑхӗ ӗнтӗ. Аслаҫупа Матвипе пӗрле выляса ӳснӗ. Хӗлле е пирӗн патра, е сирӗн патра улахраччӗ, ҫуллахи каҫсенче ҫеремлӗ урамри вӑйӑ картинчеччӗ. Ташлама юрататчӗ аслаҫу. Пирӗн туйра та Хурӑнварсене тӗлӗнтерсе хӑварчӗ. Аслаҫу ман шӑллӑмпа Ҫимунпа пӗр тантӑшчӗ, салтака та вӗсене пӗрлех илчӗҫ. Вӑрҫӑран иккӗшӗ те сусӑрланса таврӑнчӗҫ. Аслаҫу ҫав суранранах сывалса ҫитеймерӗ пулас, вӑхӑтсӑр ҫӗре кӗчӗ. Пирӗн Ҫимун кӑштӑртаткаласа ҫӳретха, иртнӗ эрнере ывӑлӗ-кинӗпе пӗрлех Питрава килсе курчӗ. Аҫу-аннӳ сывах пурӑнать-и тата? Эп вӗсене тӗтре ӑшӗнчи пек ҫеҫ астӑватӑп. Ватлӑхра тӑн та пӗтсе пырать ҫав.

– Аптрамасть пурӑнаҫҫӗ темелле-ха. Анне ман шофер, вӑрмантан йывӑҫ турттарсах ватӑлчӗ.

– Ан тӗлӗнтер-ха, пӑх-халӗ ӑна, епле маттурскер, арҫын ӗҫне юратнӑ.

– Атте вӑрманпромхозра, хуралта. Йывӑр ӗҫ тӑваймасть. Вӑрҫӑран сулахай урасӑр таврӑннӑскер, эп астӑвассах протезпа нушаланса ҫӳрет, – чукун утюг ӑшне кӑвар тултарнӑ май ӑнлантарчӗ Макҫӑм.

Кинемей ҫакӑн хыҫҫӑн стена ҫумӗнче ҫакӑнса тӑракан хӑмӑр рама ӑшӗнчи сӑнӳкерчӗксене куҫлӑх тӑхӑнсах пӑхма пуҫларӗ. Макҫӑм та кӑсӑкланса ун ҫумне пырса тӑчӗ.

– Ман та Ваҫҫук ятлӑ ывӑл пурччӗ, аҫупа Макҫӑмпа Тарӑнвар чиркӗвӗнче пӗрле, пӗр хуранта, шыва кӗртнӗскер. Каснӑлартнӑ сан пекскерччӗ, сатурскерччӗ. Ак ҫакӑ вӑл, арӑмӗпе юнашар тӑрать. Ваҫҫук аллинчи – пӗчӗк мӑнукӑм Владик, – шывланнӑ куҫне тутӑр вӗҫӗпе шӑлса илчӗ Ульки акка. – Ывлӑм учитлӑччӗ, кин артискӑччӗ. Вӑрманкасра вӑрҫӑччен кулхус театрӗ ӗҫлетчӗ-ҫке. Артистсем яла камит кӑтартма килсен паллашрӗҫ пулмалла вӗсем, кайран – ҫырӑнсах пӑрахрӗҫ. Ачи ҫуралсан хам та тем пекех савӑннӑччӗ, старик те... Вӑрҫӑ тухсанах Ваҫҫук салтака кайрӗ, хыҫҫӑнах вилнӗ хучӗ вӗҫсе ҫитрӗ. Кин вара ялта нумай пурӑнмарӗ, ачипех таҫта тухса кайрӗ. Те пур вӑл халь ҫут тӗнчере, те ҫук, ачи те чӗрӗ, те вилӗ, нимӗн те пӗлместӗп. Стариккин те телей пулмарӗ, таврӑнаймарӗ вӑрҫӑран. Уҫланкӑри тӑлӑх тунката пек пӗччен тӑрса юлтӑм. Йӗре-йӗрех, куляна-кулянах куҫ вӑйӗ пӗтрӗ ӗнтӗ. Ни вилейместӗп. Пурнас та килмест тепӗр чухне. Ай, ҫав усал вӑрҫа кам шутласа кӑларнӑ-ши ӑна?..

Ватӑ ҫын хуйхине кӑшт та пулин пусарас тесе Макҫӑм ӑна ӑшӑ сӑмахсем каларӗ.

– Лӑплантӑм ӗнтӗ халь, Макҫӑм. Хамӑн ача пӳртре пур пекех туйма пуҫларӑм ӗнертенпе. Турриех илсе килчӗ пуль сана, ывлӑм, ман киле. Сӑпаҫҫипех, – кӗтеселле ҫаврӑнса сӑх-сӑхса илчӗ те вӑл кӑштӑртатса пӳлӗме кӗрсе кайрӗ.

Сӑнӳкерчӗкри ҫамрӑк арҫынна Макҫӑм таҫта курнӑ пекех. Ҫук, ниепле те курма пултарайман вӑл ӑна. Ульки акка каланӑ тӑрӑх, Ваҫҫук Макҫӑм ҫуралнӑ ҫул фронтра пуҫне хунӑ. Апла пулсан ун пек ҫынна тӗл пулнӑ. Сухал хырма пуҫласан тин вӑл ӗнсине кӑтӑрт-кӑтӑрт хыҫса илчӗ: ӑна хирӗҫ тӗкӗртен шӑпах ҫав сӑнӳкерчӗкри Ваҫҫуках пӑхса тӑрать тейӗн. Авӑ, хура ҫӳҫ пайӑрки сылтӑм куҫӗ ҫинех усӑнса аннӑ. Кулнӑран сулахай пит ҫӑмарти чалӑшса туртӑннӑ. Ҫӑра куҫ харшисем, каҫӑртарах сӑмса, хулӑнрах тута хӗррисем, сарлака та ҫӳллӗ ҫамка... «Пулать вӗт тӗнчере пӗр йышши ҫын, Ульки акка ывӑлӗпе мана пӗр тӑванах темелле», – ҫапла шухӑшласа вӑл хӗрнӗ утюгпа шӑлаварне якатма пуҫларӗ.

Тумне йӗркене кӗртнӗ хыҫҫӑн Крутов ӗҫе кайма тухрӗ. Ульки акка ӑна чӳречерен пӑхсах ӑсатса ячӗ.

Сасартӑк алӑка шаккарӗҫ те самантрах пӳрте клуб технички Лютти тата палламан арҫынпа хӗрарӑм кӗрсе тӑчӗҫ. Ульки акка пурне те малалла иртме сӗнчӗ.

– Артистсем илсе килтӗм сан пата, Ульки акка. Йышӑнатӑн-и? – ыйтрӗ техничка. – Песплат концерт кутатӑн.

– Макҫӑм хирӗҫлемесен мана ҫавах, – терӗ кил хуҫи.

Крутов ухутах пулчӗ, Лютти тухса кайсан артистсемпе паллашрӗ. Кусем арӑмӗпе упӑшки, Антонина Ивановнӑпа Михаил Степанович Керженевсем, пулчӗҫ иккен. Ульки акка тӗпелте аппаланнӑ вӑхӑтра Максим Максимович Чулхула ҫыннисене кунти пурнӑҫпа, чӑвашсен йӑлийӗркипе кӗскен паллаштарчӗ, хӑй, унта вӗренме кайма хатӗрленекенскер, юнашарти хула ҫинчен ыйтса пӗлчӗ. Антонина Ивановна арҫынсен калаҫӑвне хутшӑнмарӗ, стенаран ҫакса янӑ рамӑсен умӗнче сӑнӳкерчӗксене тимлесе пӑхса тӑчӗ. Вырӑнтан хускалмасӑр сӑнарӗ вӑл пӗчӗк ача тытнӑ ҫамрӑк арҫынпа хӗрарӑма. Крутов ҫакна асӑрхарӗ те васкасах ӑнлантарма пуҫларӗ:

– Кусем пирӗн кил хуҫин, Ульки аккан, ачипе кинӗ, аллинчи – мӑнукӗ. Тахҫан ӳкерттернӗскерех, сарӑхма та пуҫланӑ авӑ. Ывӑлӗ, Ваҫҫук ятлӑскер, иртнӗ вӑрҫӑра вилнӗ тет. Кинӗпе ачи ӑҫтине халӗ те пӗлмест вӑл. Мана Ульки акка ялан калать: «Эс каснӑлартнӑ ман Ваҫҫук пек», – тет. Чӑнах та, хама та ун пекех туйӑнать. Пӗр пекрех ҫын сахал-им тӗнчере? Ҫапла вӗт?

– Пулма пултарать, – унпа килӗшсе пуҫне сӗлтрӗ Керженев.

Максим Максимович сӑмахӗсем Антонина Ивановнӑшӑн ҫурмаран каснӑ пекех пулчӗҫ. Вӑл пӗрре ача тытса ларакан Ваҫҫук ҫине, тепре хӑйне ӑнлантаракан Крутов ҫине пӑхрӗ те чӗрине ярса илчӗ.

– Чӑнах та, пулать ун пекки, пӗр евӗрлӗ ҫын нумай тӗнчере. Миша, йывӑр мана, ӗшентӗм ҫул ҫинче, сумкӑран таблетка кӑларса пар-ха... – ахлата-ахлата пукан ҫине сӗвенчӗ хӗрарӑм.

– Чӗрепе аптӑрать, – ӑнлантарчӗ упӑшки, – каларӑм килтех юл тесе, итлемерӗ, каяпах Шупашкара тет. Хӑй вӑл Чӑваш Енрен-ҫке.

Клуба Крутовсем Ульки акканӑ та илсе кайрӗҫ, малти ретех кӗртсе лартрӗҫ. Антонина Ивановна вырӑс юррисемпе пӗрле чӑвашсен «Вӗҫ-вӗҫ куккукне» шӑрантарсан халӑх тӑвӑллӑн алӑ ҫупрӗ.

– Вӑт майра те эс ӑна, пӑххалӗ мӗнле юрлать, – тӗлӗнсе ларчӗ Ульки акка. – Ман кин те чӗкеҫ пекехчӗ те ҫав, мӗн тӑвӑн ӑна, пурнӑҫа, халь пӗччен эп, тӑлӑх тунката пек пӗччен. Татах юрлать-ши чӑвашла, ыйтса пӑхха, Макҫӑм?

Крутов сцена ҫине хут ҫырса пачӗ. Кӗҫех Антонина Ивановна «Хваттер хуҫи Ульки акка ыйтнипе «Вуник кӑшӑллӑ» юрӑ юрлатӑп», – тесе пӗлтерчӗ. Баянисчӗ кӗввине пӗлмест, артистка унсӑрах шӑрантарчӗ хӑна юррине. Ял халӑхӗ тӑвӑллӑн алӑ ҫупрӗ. Савӑннипе Ульки акка ура ҫинех сиксе тӑчӗ.

Ытти артистсен номерӗсем хыҫҫӑн сцена ҫине каллех Антонина Ивановна тухрӗ, куракансене шӗвӗр туя вӗҫӗнче турилккесем ҫаврӑнса тӗлӗнтерчӗ.

Тепӗр кунне Керженевсем Ульки аккапа сыв пуллашрӗҫ.

Антонина Ивановна автобусра Вӑрманкаса ҫитиччен никампа калаҫмасӑр шӑла ҫыртса пычӗ, хӑйне кам та пулин сӑмах хушсан та пуҫӗпе сӗлтсе евитлерӗ ҫеҫ.

(Малалли пулать).

СӐВӐ СӖВЕМӖ

Зоя СЫВЛӐМПИ

Тӑван кӗтес

Ҫут ӑраскал мӗнне пӗлетӗп эпӗ:
Вӑл – сар хӗвел ачашшӑн йӑл кулни,
Мухтавлӑ тӑван халӑхӑн хисепӗ,
Чунпа ялан ҫак халӑхпа пулни!

Ҫуралнӑ ен! Манми Тӑван ҫӗршывӑм!
Санпа пӗр ӗмӗт-шухӑш ман, пӗр ҫул.
Эппин, пулсам хӑватлӑ, ырӑ, сывӑ,
Нихҫан ан сӳнтӗр саншӑн ӑнӑҫу!

Санпа кӑна ман пурнӑҫӑм хавхаллӑ,
Чи сиплӗ сывлӑш маншӑн эс, ӗнен.
Пулни-иртни те маншӑн – тӑван халӑх,
Телейлӗ пуласси те – Чӑваш ен!

Чӑваш Ен

Ытарайми кӗтесӗм, Чӑваш Ен!
Сана саватӑп эпӗ чӗререн!
Епле илемлӗ савнӑ вырӑнсем,
Юханшывсем те шавлӑ вӑрмансем!

Хушса юрламалли:

Кунсерен эс пырсам ҫӗнелсе,
Малалла ӑнтӑлса, ҫӗкленсе.
Санпа ҫеҫ манӑн пурнӑҫ чечен,
Илӗртӳллӗ манми Чӑваш ен!

Уйра ҫӳл тӳпере юрлан тӑрин
Калама ҫук хаваслӑ-ҫке юрри!
Чуна ҫӗклеҫҫӗ шӑпчӑк сассисем,
Чӑвашлӑхпа ҫеҫ тулнӑ пуль вӗсем...

Хушса юрламалли.

Тӑван кӗтесӗм! Савнӑ Чӑваш ен!
Эс – ҫутӑ ӑраскалӑм ман – ӗнен.
Ӑҫта кайсан та – ҫук санран хакли.
Эс маншӑн чӑн та – пуринчен чапли!

Хушса юрламалли.

Акатуй

Ҫакӑ кун сенкер тӳпе те аслӑ,
Иртенпех хӗвел савӑнтарать.
Янӑрать хавха кӳрсе хаваслӑн
Акатуй уявӗ таврара!

Ҫӗкленӳллӗ кӑмӑл ҫӗр ӗҫченӗн.
Савӑнмашкӑн ун сӑлтавӗ пур:
Уй-хирте ака-суха вӗҫленнӗ.
Эх! Ентешӗсем епле маттур!

Ӗҫлеме, канма пӗлет ял-йышӑм,
Пултаруллӑ – ташӑ-юрӑра.
Кашнинех кӗтсе илет-ҫке ӑшшӑн.
Туслӑхра – кун-ҫул та ҫутӑрах!

Ҫакӑ кун сенкер тӳпе те аслӑ,
Иртенпех хӗвел савӑнтарать.
Янӑрать хавха кӳрсе хаваслӑн
Акатуй уявӗ таврара!

Ӗҫ ҫыннине

Хисеплӗ ӗҫ ҫынни! Мухтав сана!
Ялта-и пурӑнатӑн, хулара-и,
Паратӑн ӗҫшӗн эс мӗнпур вӑйна –
Тӗреклӗ ҫын епле ахаль ларайӗ?

Хастарлӑху вара – ҫӗклет чуна!
Санпа камах-ши танлашма пултарӗ?
Тӑватӑн ҫитӗнӳ кунран-кунах –
Ахаль юхмасть чӑн-чӑн ӗҫченӗн тарӗ.

Пӗрмай ӗҫре. Чӑтӑмлӑху мӗн чуль!
Ялан ҫӳлте маттур ентешӗн ячӗ!
Акатӑн тырӑ е саратӑн ҫул,
Ҫакна пӗлсем: санра – Ҫӗршыв хӑвачӗ!

Алла “пылчăкра” пурăнасшăн мар

Паллă телеертӳçĕ, шӳт ăсти Максим Галкин хĕрĕх çул тултарнă. Унăн пурнăçĕ йăлт тĕкĕр çинчи пек темелле – пурте веçех пĕлеççĕ. Александр Галкин генерал-полковник тата наука аслă сотрудникĕ Наталья Галкина çемйинче çуралнă. Паллă ытти çынна евĕрлес пултарулăхĕ шкултах уçăмланнă. Максима çакă хăйне те питĕ килĕшнĕ.

Çав вăхăтрах Галкин-кĕçĕнни сцена çине тухмасса та пултарнă вĕт – вăл театр училищине мар, РГГУ лингвистика факультетне суйласа илнĕ. Анчах шăпан – хăйĕн çулĕ. Шăпах гуманитари институтне пула Максим МГУ студентсен театрне лекнĕ, унăн пултарулăхĕ туллин шăпах унта уçăлнă та.

2001 çулта эстрада паллă артисчĕ Геннадий Хазанов пултарулăх çулĕпе тин утма пуçланă пародиста асăрхаса хăй патне чĕнсе илнĕ – ятарлă программа хатĕрлемешкĕн. Каярахпа Максим Галкин “Славянский базар в Витебске” фестивале хутшăннă та туххăмрах... чапа тухнă. Çакăн хыççăнах ăна Пĕрремĕш канала “Кто хочет стать миллионером” кăларăма ертсе пымашкăн чĕннĕ. Телекурава пула Галкин Раççей шайĕнчи мега-çăлтăра çаврăннă.

Максим Галкин юбилейĕ тĕлне унăн пурнăçĕнчи уйрăмах паллă хăш-пĕр самантa аса илес килет.

Оборона министрне Ельцин сассипе калаçса хăратнă

Пултарулăхне шкул сакки çинчех аталантарма пуçланă арçын ача вĕренӳ çуртĕнче иртекен пур спектакле те хутшăннă – Остап Бендертан пуçласа Соломон патша таранах калăпланă вăл рольсем. Анчах та чи кăсăклă рольсем шкул директорĕпе, завучпа, вĕрентекенсемпе çыхăннă – Максим вĕсене евĕрлеме юратнă. Шкул ачи хăйне сцена çинче вĕсем пек тыткаланă, çакăн йышши кашни номере куракан тăваллăн алă çупса йышăннă.

Ашшĕ-амăшĕ ывăлне çапла путишленме чарман, пушшех тепĕр май, унăн пултарулăхне аталантарма тăрăшнă. Вĕсен пулăшăвне туйса арçын ача малалла та ыттисене тата тăрăшарах евĕрленĕ. Çапах та шкул хыççăн Максим Галкин театр институтне суйласа илмен. Çакна хăй вĕсен çемйинче артист профессине картсах кайманнипе ăнлантарать.

“Студентсен театрне вара эпĕ ăнсăртран лекрĕм, – каласа кăтартать Максим. – Хам вĕренекен университетра пĕлтерӳ куртăм. Ку вара – ăнăçу. Сезона хупнă май театр ячĕпе сцена çине шăпах эпĕ тухни те ăнăçу мар-и вара?”

Максим хăй паллă çынсене евĕрленине аса илет. Çитменнине, вĕсем питех те ăнăçлă пулса тухнă. Оборона министрĕ Павел Грачев та çакланнă çак капкăна.

“Пĕррехинче манăн ăна хамăн пултарулăхпа паллаштарас килсе кайрĕ, – йăл кулать Галкин. – Атте вăл вăхăталла генерал-полковника çитнĕччĕ ĕнтĕ. Эпир Грачевсен Сочири дачинче хăналанаттăмăр. Ельцинăн Сочири резиденцийĕ те инçех марччĕ. Вăл çывăх вăхăтрах унта килме пултарасси паллăччĕ. Павел Сергеевич тăвансемпе пахчара уçăлса çӳренĕ чухне шăппăн кăна вĕсен хыçне пытăм та Борис Ельцин сассипе сывлăх сунтăм. Çак самантра Грачевăн сăн-питне курасчĕ сирĕн!”

Нумай çул иртсен Галкин-кĕçĕнни унăн пултарулăхĕнче çапах та çемье пысăк вырăн йышăннине палăртать.

“Атте-анне енчен ăннă мана. Çывăх çак çынсене суйламаççĕ вĕт. Вĕсем вара питĕ лайăх çынсем, апла, мана ăннă. Эпĕ юратура çитĕннĕ, ку вара питĕ пысăк пĕлтерĕшлĕ. Эпĕ пултаруллă нумай çынна пĕлетĕп. Вĕсен карьери пĕртен-пĕр сăлтавпа ăнăçман – çынна юратманнипе, кăмăлĕсем усаллипе. Çакă телейсĕр ачалăхпа е хăйсен çемйинчи кăткăс хутшăнусемпе çыхăнма пултарнă. Телейлĕ ачалăх – хăйне майлă вăйлă аккумулятор, вăл мана халĕ те малалла утма хавхалантарса пырать”, – каласа кăтартать шӳт ăсти.

“Тус” кăна

МИХсенче нумай çул тĕрлĕ сас-хура явăнчĕ – паллă телеертӳçĕ е пĕр чиперккепе çыхланса кайнă, е тата теприн чĕрине çунтарать. Максим хăй çак сас-хурана сире-сире ывăнса çитнĕ ун чухне. Çук, никам та унăн чун-чĕрине тыткăна илеймен-ха. Хăйĕнчен 27 çул аслăрах Алла Борисовна-и? Вĕсен хушшинче туслăх туйăмĕ кăна. Унран ытла нимĕн те çук.

2000 çулсенче телеертӳçĕ панă малтанхи интервьюсенчен çакă паллă. Çапла, унăн та хĕрарăм идеалĕ пур. Анчах та çав идеалăн пĕр çитменлĕхсĕр чиперук пулмалла мар. “Стандарт шайĕнчи илем мана нимĕн чухлĕ те илĕртмест, – каласа кăтартнă Максим. – Унта астараканни нимĕн те çук. Мана мĕнпе те пулин илĕртме пултаракан çынсем килĕшеççĕ, хăйне май шарм пултăр вĕсен. Анне аппăшĕ вăрçса вĕлерет мана. “Эсĕ нихăçан та авланаймастăн пулĕ ĕнтĕ, – тет. – Аслаçупа асаннӳн, аçупа аннӳн идеал шайĕнчи хутшăнăвне сăнасакурса хăв та çав шайри хĕрарăма шыратăн ĕнтĕ”. Эпĕ, чăн та, ырă çемьери ырă хутшăнусенче ӳссе “пăсăлнă” çын”.

Анчах та 2009 çултах Алла Борисовна та хăйне Максим Галкинпа туслă çыхăнусем кăна пĕрлештерсе тăманнине каланă. Примадонна йышăннă тăрăх, вĕсен хушшинче туслăхран вăйлăрах туйăм 2001 çулхи чӳк уйăхĕн 15-мĕшĕнчех вăй илнĕ. Хĕрарăм шухăшĕпе, шăпах çавăнтан пуçланать Пугачевăпа Галкинăн юрату историйĕ. Сăмах май, Алла Борисовна ун чухне ирĕклĕ пулман-ха: вăл Филипп Киркоров юрăçпа арлă-арăмлă пурăннă. 2005 çулта çемье арканнă. Çав вăхăтран пуçланса Максим Галкин çумне Примадоннăн çамрăк фаворичĕн тата çемье аркатакан статусĕ çыпăçнă.

Анчах та Галкин çакна чунтан хирĕçлет. Çук, Раççей мега-çăлтăрĕсене вăл уйăрман. “Мĕнех, фаворит рольне çыпăçтарччăр ман çума, пурпĕрех эпĕ çак сăнарта туймастăп хама. Пушшех те, Аллăпа Филипп уйрăлăвĕн сăлтавĕ пачах та – эпĕ мар. Вĕсем уйрăлни çинчен те эпĕ каярахпа кăна пĕлтĕм. Чăн та, ыттисенчен маларах. Халĕ Пугачевăпа иксĕмĕре савăшуллă хутшăнусем çыхăнтарса тăни пирки калаçма пуçлаççĕ ĕнтĕ. Вăл текех никамăн арăмĕ те марри, ирĕклĕ хĕрарăм пулни пирки сăмах тĕкме тытăнĕç”, – тенĕ Галкин.

Максимпа Алла, хут уйăрттармасăр пурăнаканскерсем, пирки чăн та мĕн тĕрлĕ сас-хура çӳремен-тĕр çав вăхăтра. “Пирĕн пурте йĕркеллех, – ăнлантарса ывăннă, çапах та мăшăрĕ çинчен ăшшăн калаçнă Пугачева. – Лăпкă, тикĕс, хаваслă, нимĕнле кăткăслăх та çук. Пазлсем пĕрлешрĕç тейĕн... Хам пурнăçра пĕрремĕш хут мăшăра нихăш енпе те пулăшмалла мар манăн. Эпĕ унăн пурнăçне пачах та сĕкĕнместĕп. Тĕрĕссипе, вăл хăй те кĕртмест мана унта. Тĕрĕс тăвать тесе шухăшлатăп. Эпĕ унăн пултарулăхĕнче нимĕн те ăнкармастăп. Шухăшлама та, ăнланма та пултараймастăп – çынсене çавăн чухлĕ вăхăт мĕнле култарма пулать-ха?”

2011 çулхи раштав уйăхĕн 24-мĕшĕнче Аллăпа Максим вăрттăн пĕрлешнĕ. Тепĕр кунне вара çакна хăна пуçтарсах паллă тунă. Туй кĕрекине чи çывăх çынсене кăна чĕннĕ, апла пулин те 50-ăн пуçтараннă. Çĕнĕ хыпар нумайăшĕшĕн уяр çанталăкра аça çапнăнах туйăннă. “Паллах, Галкин – манăн юлашки упăшка”, – тенĕ çав кас Пугачева. Маларах вара вăл ЗАГСа тăватă хутчен çитнĕ. “Маншăн та ку юлашки мăшăрлану пуласса шанатăп”, – пĕлтерме васканă çамрăк упăшка.

2013 çулхи авăн уйăхĕн 8-мĕшĕнче суррогатлă амăшĕн пулăшăвĕпе усă курса çемьере йыш хушăннă – Елизавета тата Гарри йĕкĕрешсем килнĕ çут тĕнчене. “Ывăлăмăн ячĕ Гарри Потерпа тата Гарри принцпа пĕр килни мана килĕшет, – палăртнă Максим. – Анчах та эпир хитре ятсем шырарăмăр ачасем валли – çавă кăна”.

Ачалăхри ĕмĕтне пурнăçа кĕртнĕ

Туй хыççăн Алла Борисовна хула тулашĕнчи хăйĕн çуртĕнчен – вăл Истра хĕрринчи Малые Бережки ялĕнче вырнаçнă – упăшкин килне пурăнма куçнă. Галкин Мускавран инçех мар Грязь ялĕнче ултă хутлă çурт çĕкленĕ. Экспертсем палăртнă тăрăх, унăн хакĕ 40 миллион европа танлашать.

Вырăнти çынсем çак çурта шӳтлесе “Галкин йăви” е “Дракула граф керменĕ” теççĕ. Чаплă кермене 2006 çулта çĕклеме пуçланă. Ĕçсем пилĕк çула яхăн тăсăлнă. Сас-хурана ĕненес тĕк, Грязь ялĕ Галкина çын алли пырса перĕннипе улшăнман тавралăхпа, çул-йĕр шăв-шавĕнчен аякра пулнипе кăна мар, унта çĕр хакĕ пĕчĕккипе те илĕртнĕ.

Чаплă кермен пĕр гектара яхăн çĕр çинче вырнаçнă. Кунта строительство ĕçĕсем пуçлансанах вырăнти халăх ун çинчен кăна калаçнă. Хуçасем тата вĕсен хăнисем валли çуртра 20 ытла пӳлĕм уйăрнă. Унсăр пуçне спорт комплексĕ, бассейн, хĕллехи сад, килти кинотеатр тата... обсерватори пур!

Сăмах май, темиçе хутчен качча тухнă пулин те Галкинччен Алла Пугачева пĕр упăшки патне те пурăнма куçман. Примадоннăна ял ячĕ кăна килĕшмест. “Улăштарас пулать ку ята, пылчăкра пурăнас килмест манăн”, – тенĕ вăл пĕррехинче юлташĕсене.

Юбиляр вара хăйĕн çурчĕпе питĕ кăмăллă. Питĕ пысăк кермен пирки хăй мĕн ачаранпах ĕмĕтленнине пытармасть Максим Галкин.

/«7 Дней»/.

Хаклă вулакансем!

Çырăнтару вĕçлениччен шутлă кунсем юлчĕç. Почтальонпа тĕл пулма, «Хыпарпа» унăн кăларăмĕсене çырăнса илме васкăр. II çур çулта илсе тăмашкăн **«Хыпара» – 736,02** тенкĕпе, **«Хыпар – эрнекуна» 338,34** тенкĕпе çырăнтараççĕ. **«Чăваш хĕрарăмĕ» – 354,42** тенкĕ.

Пирĕн кăларăмсене «Советская Чувашия» киоскĕсенче те çырăнма май пур.

Аса илтеретпĕр: «Хыпар» II çур çулта эрнере 3 хутчен тухать.

Утă уйăхĕн 1-мĕшĕнчен пуçласа «Хыпар» Издательство çурчĕн кăларăмĕсем республикăри районсемпе хуласенчи «Чăваш пичечĕ» киосксенче сутлăхра пулмĕç.

Пирĕн кăларăмсене – «Хыпар», «Хыпар-эрнекун», «Çамрăксен хаçачĕ», «Чăваш хĕрарăмĕ», «Хресчен сасси», «Тантăш», «Сывлăх», «Кил-çурт, хушма хуçалăх» хаçатсене, «Тăван Атăл», «Капкăн», «Самант», «Тетте» журналсене – малашне çывăхри почта уйрăмĕсенче, Шупашкарта «Советская Чувашия» киосксенче тата редакцие килсе /адресĕ: Шупашкар хули, И.Яковлев проспекчĕ, 318-мĕш пӳлĕм/ туянма пултаратăр.

«Хыпар» Издательство çурчĕ.

ЛĚП-ЛЕП

● "АЛИКОВО"СЕМ РЕСПУБЛИКА КУННЕ ЭЛĚКРЕ ИРТТЕРМЕ ТĂРĂШСАХ ХАТĚРЛЕННĚ КУРĂНАТЬ...

И-ХИ-ХИК

Упăшкине пулă тытма ăсатнă май арăмĕ ăса вĕрентет:

– Так, ас ту: çыртмаллине тата пулла улталамаллине ан арпаштар, хăвăн телефон номерне пĕр çăрттана та ан пар, арăмна ан мухта, шашлăка çунтарса ан яр, мунчара пиçсе ан кай. Чи кирли – ман пата ан шăнкăравла! Эпĕ хĕрсемпе сунара каятăп.

* * *

Аэропортра хĕрарăм упăшкине сĕтĕрсе пырать.

– Хăçан ĕçсе тăранатăн-ши эсĕ?! – тарăхать хайхискер. – Киле мĕнле илсе çитерес манăн халĕ сана?

– Эпир ăçта вара? – пуçне çĕклет арçын.

– Аэропортра.

– Мĕн тăватпăр эпир кунта?

– Мĕн тăватпăр-мĕн тăватпăр? Египетран таврăнатпăр!

– Ан калаç! Мĕнле вара унта – Египетра?

* * *

– Миллион çавăрттарас килет...

– Апла санăн инкассатора вырнаçмалла та машинуна ўпĕнтермелле.

* * *

Ылтăн пулă тытрăм. Ăна хамăн ĕмĕтсем çинчен каласа кăтартрăм. Вăл ассăн сывларĕ те:

– Атя, ăшала, – терĕ.

* * *

– Юрка больницăна çакланнине пĕлетĕн-и?

– Мĕн пулнă тата? Ĕнер кăна машинине хитре пике лартса кăмăллăн ярăнтаратчĕ-çке?

– Çакна арăмĕ те курнă çав...

* * *

– Эсĕ мĕскер, ачасене воспитани памалли çинчен кĕнеке вулатăн-и?

– Аха, мана аттепе анне ытла та çирĕп тытмаççĕ-ши тесе тĕрĕслетĕп-ха.

* * *

– Санăн упăшку туртать-и?

– Çапла, савăшнă хыççăн.

– Анчах та сывлăхшăн начарçке ку...

– Эй, çулталăкра икĕ-виçĕ сигаретшăнах нимĕн те пулмастьтĕр...

– Эсĕ манăн пуринчен те лайăххи тесе каларăм-и-ха эпĕ сана?

– Çук, пĕрремĕш илтетĕп.

– Вăт япала! Ĕнер ку сăмахсене кама каларăм вара эпĕ?

* * *

– Килти телефона сўнтерер пуль – унпа пурпĕрех никам та усă курмасть.

– Эсĕ усă курманни ниме те пĕлтермест! Эсĕ кунĕпех ĕçре вĕт. Эпĕ вара унпа шăнкăравласа хамăн кĕсье телефонне шыраса тупатăп.

* * *

Пĕчĕк хĕрача хваттерте çĕр çĕмĕрет. Çўлĕк çинчи кĕнекесене урайне шăлса ывăтать, шкапри япаласене сапалать, сĕтел-пукана çавăра-çавăра çапать... Пўлĕме амăшĕ вирхĕнсе кĕрет.

– Мĕн пулнă?!

– Нимĕн те... Вылятăп...

– Мĕнле вылятăн?

– ... – усал сăмах лачлаттарса хурать хĕр пĕрчи. – "Машина çăраççи ăçта кайса кĕнĕ?!" ятлине...

* * *

Машина çĕмĕрĕлчĕ. Сервиса кайрăм. Юсанăшăн 25 пин тенкĕ тўлемеллине каларĕç. Пурпĕрех нимĕнле гаранти те çук иккен. Гаражсене кайрăм. Икĕ сехетре юсарĕç, пĕр кĕленче ыйтрĕç, халĕ манăн машинăпа çĕр-çĕр километр чупма май пуррине каларĕç.

Ыран поликлиникăна пуçтарăннăччĕ. Ахăртнех, гаражсене кайсан аванрах...

* * *

Хунямăшĕ кинĕ патне шăнкăравлать:

– Манăн ывăл мĕнле пурăнать унта?

– Мĕнле-мĕнле?.. Ĕçет, чупать, мана хĕнет...

– Тавах Турра! Ан чирлетĕр кăна...

* * *

Африкăран килнĕ студент:

– Чутах шăнса вилеттĕм – урамра вăтăр градус сивĕ!

– Ыран çур хула вакра чăмпăлтатассине пĕлет-и вăл? – илтĕнет хыçалти ретрен сасă.

РЕКЛАМА ТАТА ПĔЛТЕРЎСЕМ

СУТАТĂП/ПРОДАЮ

2.АКЦИЯ! БЛОКИ КЕРАМЗИТОБЕТОННЫЕ, пропаренные, вибропрессованные 20х20х40 – 31 руб., 12х20х40 – 26 руб., 9х20х40 – 22 руб. Высокое качество. **Песок,** ОПГС. Доставка манипулятором. Без вых. **Т. 8-967-470-46-77.**

3.АКЦИЯ! КОЛЬЦА ж/б для колодцев и канализаций 0,7; 1; 1,5м. Бурение. Д-ка манипул-м. **Работаем** без выходных. **Т. 8-967-470-46-77.**

4.Немецкие пластиковые ОКНА. Скидки. Гарантия. Замер, д-ка – бесплатно. **Т. 89875766562.**

5.БЛОКИ керамзитобетонные пустотелые 20х20х40, 12х20х40, 9х20х40; полнотелые 20х20х40 – заводские; **ЦЕМЕНТ** – недорого. Кассовый чек. Доставка. Разгрузка. Т. 8-960-301-63-74.

7.Гравмассу, песок, щебень, керамзит, торф, кирп. бой, чернозем, навоз. Дешево. Доставка. Т.: 89033581770, 89276689713.

8.Гравмассу, песок, **щебень,** торф, кирпичный бой, **керамблок, керамзит.** Пенсионерам, уч. ВОВ – скидки. Т. 8-905-199-01-22.

9.ГРАВМАССУ, песок, **щебень, керамзит,** кирп. бой, чернозем. **Дешево.** Доставка. Т. 89033583021.

10.Сетку-рабицу от производителя – более 80 видов, сетку сварную – более 30 видов, **профнастил,** гвозди, **столбы,** проволоку. Изготовление ворот, калиток. Доставка. Выездная сварка /генератор/. Грузоперевозки. Т.: 68-05-67, 34-70-70.

11.Срубы на заказ. Т. 37-28-74.

13.Гравмассу, песок, керамзит, бой кирпича. Д-ка. Т. 89033225766.

14.Немецкие ПЛАСТИКОВЫЕ ОКНА. Низкие цены. Пенсионерам скидки. Замер, доставка – бесплатно. Без вых. **Т. 89278558355.**

15.Кирпич любой, керамблоки, **кольца. Бурение.** Т. 89613393363.

16.Гравмассу, песок, щебень, керамзит – недорого. Т. 89053465671.

21.Керамблоки, гравмассу, песок. Т.: 89033456307, 89176757528.

23.Гравмассу, песок, щебень, бой кирпича, керамзит. Доставка. Т. 8-906-135-52-41.

24.Грабли, косилки, **сажалки,** копалки, **окучники,** опрыскиватели, **погрузчики,** БДФ. Низкие цены. Доставка. Т. 89278533596.

26.КЕРАМБЛОКИ /20х20х40, 12х20х40, 10х20х40/, **керамзит** в мешках, **цемент,** кирпич, **колодезные кольца.** Доставка. Т. 8-903-346-85-56.

27.КИРПИЧ рядовой, облицовочный, **блоки керамзитобетонные.** Доставка. Т.8-903-322-02-08.

35. Пластиковые **ОКНА,** металлические **ДВЕРИ. Бесплатно:** замер, доставка, демонтаж. **Гарантия** 15 лет. Т. 8-937-391-39-91.

41.БЕТОН всех марок – для фундамента. Т. 89613400295.

58. Сетку-рабицу, заборы, **ворота** (кованые, распашные, гаражные), ДВЕРИ железные, **ОКНА** пластиковые. Кровля и обшивка домов. Козырьки, навесы. Строительные работы. Д-ка. Установка. Гарантия. **Льготникам скидки.** Т.: 89022881447, 387574. Сайт: metalservis21.ru

61.Заборы, навесы, беседки, ворота, решетки. Т. 8-987-737-29-39.

76.Срубы с комплектацией, липовые срубы, **каркасные дома** – на заказ. **Д-ка.** Т. 89379528467.

104.ТЕПЛИЦЫ по низким ценам. Доставка. Сборка. Т. 48-16-54.

129.ТЕПЛИЦЫ из поликарбоната. Д-ка. Скидки. Т. 89276676202.

142.Окна – дёшево. Т. 89276684382.

158.ПРИЦЕП трактора, мотоблока. Т. 8-905-344-47-35.

165.Бетон, раствор. Д-ка. **Скидки.** Без выходных. Т. 89677906116.

176.Гравмассу, песок, навоз и т.д. Работаем – пн.-сбб. Доставка. Низкие цены. Т. 89278502821.

203.Песок, щебень, гравмассу. Доставка. Скидки. Т. 8-987-667-97-56.

214.Керамблоки /40х20х20, 40х12х20, 40х9х20/ **пропаренные, вибропрессованные.** Недорого. Доставка. Т. 8-917-677-68-46.

223.ОКНА, теплицы, обшивка домов. **Двери** стальные. Гарантия 15 л. Скидки 40%. Т. 89196624097.

235. Тротуарные **ПЛИТЫ, брусчатку,** экопарковку, песок, щебень, **гравмассу,** цемент. Доставка. Укладка. Скидки. Т. 89033220479.

237. Профнастил, металлочерепицу, **сайдинг,** водостоки, утеплители. Скидки. **Доставка.** Монтаж. Замер. Т. 8-903-322-04-79.

273.Бетон, песок, гравмассу. Доставка. Т. 8-960-306-32-54.

305.Гравмассу, песок, **щебень,** керамзит, **к/б блоки,** торф, бой кирпича, бетона. Т. 89093005705.

311.Гравмассу, песок, щебень, бой кирпича. **Д-ка.** Т. 89050282225.

384. Пластиковые **ОКНА,** натяжные **ПОТОЛКИ,** металлические **ДВЕРИ.** Рассрочка. Скидки. Работаем без предоплаты, оплата в день установки. Выезд на замер и доставка по Чувашии – бесплатно. Т. 89276683136.

395.Асфальтную крошку, гравмассу, **песок** карьерный и речной, щебень, керамзит, **бетон,** раствор. Недорого. Т. 89613409305.

450.БЕТОН, РАСТВОР всех марок. Т. 8-960-306-32-54.

ТУЯНАТĂП/КУПЛЮ

18.Бычков, тёлок, коров, лошадей. Т. 8-962-599-47-06.

39.Бычков, коров, лошадей. Т. 8-960-310-98-78.

ПУЛĂШУ/УСЛУГИ

38.Чистка колодцев, скважин. Дост-м предметы. Т. 8-967-471-50-70.

43.Бурение скважин "под ключ". Гарантия. **Т. 8-927-668-43-82.**

45.Лечение алкоголизма, табакокурения. Т.: 8(8352) 215345, 89199785855. *Лиц. 5001001230 от 08.06.2007. Имеются противопоказания, проконсультируйтесь со специалистом.*

51.Бурение колодцев, скважин, **кольца колодезные** высококачественные. Доставка. Тел.: 89278477143, 89373790080.

77.Натяжные потолки за 1 день, **ПЛОТНИЦКИЕ РАБОТЫ.** Т. 8-937-397-24-42.

125.Бурение скважин на воду. Тел. 8-906-381-60-37.

152.Бурение скважин на воду. Т. 8-960-302-12-93.

213.Бурение скважин на воду. Т.: 8-962-321-17-80, 21-17-80.

236.Кровельные, фасадные работы. Установка забора. Гарантия. Качество. Т. 89033220479.

421.Пенсионные споры, обжалование решений в суде. Т. 372874.

444.Бригада "Садовый товарищ" **выполнит** все виды строительных работ **качественно и недорого.** Т. 8-927-866-86-56.

ĔÇ/РАБОТА

376.Приглашаем подсобников, маляров /бригады маляров/ для работ на муниципальной отделке в Москве и Московской области. Опыт работы не обязателен /обучение на производстве/. Контактный телефон 8-963-770-99-62, Алексей.

ПАЛЛАШУ КĔТЕСĔ

Эпĕ 39 çулта. Ял пурнăçне килĕштерекен ырă кăмăллă хĕрпе е хĕрарăмпа паллашса çемье çавăрасшăн. Манăн тел. 8-953-018-47-22, шăнкăравлăр.

« ХЫПАР »
Издательство çурчĕ" автономи учрежденийĕ

УЧРЕДИТЕЛЬСЕМ: ЧĂВАШ РЕСПУБЛИКИН ИНФОРМАЦИ ПОЛИТИКИН ТАТА МАССĂЛЛĂ КОММУНИКАЦИСЕН МИНИСТЕРСТВИ, ЧĂВАШ РЕСПУБЛИКИН ИНФОРМАЦИ ПОЛИТИКИН ТАТА МАССĂЛЛĂ КОММУНИКАЦИСЕН МИНИСТЕРСТВИН "ХЫПАР" ИЗДАТЕЛЬСТВО ÇУРЧĔ" ЧĂВАШ РЕСПУБЛИКИН АВТОНОМИ УЧРЕЖДЕНИЙĔ

Директор-тĕп редактор М.М.АРЛАНОВ

Çырăнмалли индекс: 11515

Редактор – М.М.ИЛЬИНА

Дежурнăй редактор – Е.М.АТАМАНОВА

Хаçата Федерацин çыхăну, информаци технологийĕсен тата массăллă коммуникацисен тытăмĕнчи тĕрĕслев служби 2013 çулхи апрель уйăхĕн 30-мĕшĕнче ПИ № ФС77-54016 номерпе регистрациленĕ.

РЕДАКЦИПЕ ИЗДАТЕЛЬ АДРЕСĔ: 428019, Шупашкар хули, Иван Яковлев проспекчĕ, 13, Пичет çурчĕ
ЫЙТСА ПĔЛМЕЛЛИ ТЕЛЕФОНСЕМ: 55-07-21, 56-00-67, 56-03-54, 28-83-67, 28-85-33.
Факс: /8352/ 28-83-70, 56-20-07
Электрон почти: hypar@mail.ru

Хаçатри рекламăсăр тўлевлĕ информаци материалĕсем "Реклама çинчен" Федераци саккунĕн 2 ст. килĕшўллĕн "Аталану çулĕпе", "Ят-сум", "Ĕç тата çын", «Самана таппи» рубрикăсенче пичетленеççĕ.

Номере 24.06.2016 алă пуснă. Пичете графикпа 19 сехет те 30 минутра алă пусмалла, 19 сехетре алă пуснă.
Хаçата «Хыпар» Издательство çурчĕ» АУ техника центрĕнче калăпланă, «Чăваш Ен» ИПК» АО типографийĕнче пичетленĕ.
428019, Шупашкар хули, И.Яковлев проспекчĕ, 13.
64-24-01 издательство директорĕ.
Тираж 7872. Заказ 2184.